

Hallituksen esitys eduskunnalle kestävän metsätalouden määräraaikaiseksi rahoituslaiksi sekä laeiksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain ja kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetun lain kumoamisesta sekä kestävän metsätalouden rahoituslain kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi kestävän metsätalouden määräraaikainen rahoituslaki. Laissa säädettäisiin metsätalouden tukien myöntämisen perusteista ja yleisistä edellytyksistä. Ehdotetut tuet ovat harkinanvaraisia. Tukien myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan ja muihin vastaaviin seikkoihin liittyviin menettelyihin sovellettaisiin ehdotetun lain lisäksi myös valtionavustuslakia. Esityksen tavoitteena on lisätä tukien vaikuttavuutta sekä selkeyttää ja yksinkertaistaa tukiehtoja.

Yhtenä keskeisenä kestävän metsätalouden rahoituslainsäädännön uudistamisen lähtökohtana on ollut Euroopan unionin valtiontukisuuntaviivojen uudistaminen vuosille 2014–2020. Uudet valtiontukisäännöt ovat aikaisempaa yksityiskohtaisemmat ja lisäävät tukiin liittyvää hallinnollista työtä. Uusien valtiontukisääntöjen mukaiset tukijärjestelmät voisivat olla voimassa vuoden 2020 loppuun saakka.

Toinen keskeinen syy lain kokonaisuudistukseen on tarve uudistaa lainsäädäntöä sillä tavoin, että se täyttää perustuslaissa asetetut vaatimukset. Peruseriaatteiltaan ehdotus on pääosin voimassa olevan lain ja nykykäytännön mukainen. Rahoitusta koskevaan sääntelyyn ehdotetaan tehtäväksi eräitä muutoksia. Keskeisimmät muutokset liittyvät nuoren metsän hoidon tukeen, tukivyöhykejakoon ja tiettyjen toimenpiteiden poistamiseen tukijärjestelmästä. Uutena työajajina esitetään taimikon varhaishoitoa. Erillisenä työajajina tuettaisiin myös nuoren metsän hoitoa. Lisäksi tuettaisiin taimikon varhaishoitoon ja nuoren metsän hoitoon liittyvää pienpuun korjuuta.

Juurikäävän torjunnan tukialuetta, torjunta-aikaa ja tuensaajien määritelmää laajennetaan. Kunnostusojituksen tuen sijaan ehdotetaan suometsän hoidon tukea. Metsäluonnon hoitohankkeiden tuki, terveyslannoituksen tuki, ympäristötuki ja metsätien tekemisen tuki säilyisivät pääasiassa ennallaan. Tukea ei enää myönnettäisi esimerkiksi laatupuiden pystykarsintaan, kantojen nostoon, metsänuudistamiseen, pellonmetsitykseen, energiapuun korjuuseen eikä kokeilu- ja selvitystoimintaan. Ehdotettua metsätalouden rahoitusta ei myöskään saisi käyttää viranomaisen tai julkista hallintotehtävää hoitavan organisaation suunnittelu- ja selvitystehtävien hoitamiseen.

Tukien määrästä ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella. Tukitasojen eriyttäminen on tarkoitus pääosin säilyttää ennallaan, mutta tukivyöhykkeet määräytyisivät metsälain vyöhykejaon perusteella. Tuki myönnettäisiin joko toteutuneisiin kustannuksiin perustuen tai euromääräisenä tukena. Tuki toteutuneisiin kustannuksiin määräytyisi tukiprosentin mukaan, joka vaihtelisi työlajeittain kuten nykyisinkin.

Kestävän metsätalouden rahoituksesta annettu laki, laki kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen ja kestävän metsätalouden rahoituslaki kumottaisiin. Euroopan unionin valtiontukisääntöjen takia kestävän metsätalouden rahoituksesta annettu laki ja laki kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen ehdotetaan kumottaviksi siten,

että mainittujen lakien nojalla ei tehdä tuen tai lainan myöntämispäätöksiä 1 päivästä heinäkuuta 2015.

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioehdotukseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä

ajankohtana. Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain ja kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetun lain kumoamisesta ja laki kestävän metsätalouden rahoituslain kumoamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on ne hyväksynyt.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	3
YLEISPERUSTELUT.....	5
1 JOHDANTO.....	5
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja Euroopan unionin lainsäädäntö.....	9
2.3 Nykytilan arviointi.....	11
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	13
3.1 Tavoitteet.....	13
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	14
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	16
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	18
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	18
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	20
4.3 Ympäristövaikutukset.....	20
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	21
5 ASIAN VALMISTELU.....	23
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	23
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	23
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	23
6.1 Riippuvuus muista esityksistä.....	23
6.2 Riippuvuus kansainvälisistä velvoitteista.....	23
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	25
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	25
1.1 Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki.....	25
1 luku Yleiset säännökset.....	25
2 luku Ekologiset ja metsän kasvua edistävät tuet.....	35
3 luku Tieverkosto.....	39
4 luku Metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen ja metsäluonnon hoito.....	42
5 luku Tuen myöntäminen ja maksaminen.....	45
6 luku Tukeen liittyvät velvoitteet ja valvonta.....	53
7 luku Tuen palauttaminen ja takaisinperintä sekä sopimuksen purkaminen ja irtisanominen.....	57
8 luku Erinäiset säännökset.....	59
9 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.....	61
1.2 Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain ja kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetun lain kumoamisesta.....	61
1.3 Laki kestävän metsätalouden rahoituslain kumoamisesta.....	62
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	62
3 VOIMAANTULO.....	62
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	63
4.1 Perusoikeudet.....	63
4.2 Sääöstaso.....	66
4.3 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle.....	68

LAKIEHDOTUKSET	71
1. Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki	71
2. Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain ja kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetun lain kumoamisesta	87
3. Laki kestävän metsätalouden rahoituslain kumoamisesta	88

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Suomen kansantalous ja hyvinvointi perustuvat poikkeuksellisen vahvasti metsiin. Metsien kestävä hoito ja käyttö on kasvavan hyvinvoinnin lähde myös tulevaisuudessa, jos valtioneuvoston metsäpoliittisen selonteon visio toteutuu. Selonteossa luodaan metsäpolitiikan pitkän aikavälin linjaukset.

Ehdotettavan kestävä metsätalouden rahoituslain tavoitteena on kannustaa yksityisiä maanomistajia metsiensä kestäväan hoitoon ja käyttöön tavalla, jolla yksityistalouden tavoitteiden ohella voidaan saavuttaa myös yhteiskunnan metsäpolitiikalle ja metsien käytölle asettamat tavoitteet. Tukijärjestelmällä kannustetaan maanomistajia tekemään taloudellisesti ja metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä, joilla edistetään metsävarojen suotuisaa kehittymistä, metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamista sekä ilmastonmuutokseen sopeutumista pitkäjänteisesti.

Yhtenä keskeisenä kestävä metsätalouden rahoituslainsäädännön uudistamisen lähtökohtana on ollut Euroopan komission antamat maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden valtiontukea vuosina 2014–2020 koskevat suuntaviivat (2014/C 204/01). Maa- ja metsätalousalan valtiontukea koskevat suuntaviivat luovat puitteet sille, millaisia tukia ja missä määrin Euroopan komissio tulee hyväksymään jäsenmaissa kohdistettavaksi metsiin suuntaviivojen voimassaoloaikana.

2 Nykytila**2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö**

Voimassa oleva lainsäädäntö

Nykyinen kestävä metsätalouden rahoituksesta annettu laki (1094/1996; jäljempänä *voimassa oleva laki*) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997. Siinä säädetään valtion rahoituksesta toimenpiteisiin, joilla edistetään yksityismetsien kestävä hoitoa ja käyttöä

metsälain (1093/1996) mukaisesti. Lakia ja sen nojalla annettuja säädöksiä on muutettu useita kertoja.

Voimassa olevassa laissa tarkoitettu rahoitus voi olla tukea tai lainaa. Lainaa on myönnetty yhteishankkeina toteutettaviin metsätie- ja kunnostusojitushankkeisiin. Muu rahoitus on myönnetty tukena.

Voimassa olevassa laissa rahoitus on jaettu neljään ryhmään, jotka ovat puuntuotannon kestävyuden turvaaminen, metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen, metsäluonnon hoitohankkeet sekä edellä mainittuja toimenpiteitä tukevat muut edistämistoimenpiteet. Puuntuotannon kestävyuden turvaamiseksi myönnettävä rahoitus kohdistetaan seuraaviin työlajeihin: metsänuudistaminen, kullotus, nuoren metsän hoito, energiapuun korjuu, metsänterveyslannoitus, kunnostusojitus ja metsätien tekeminen. Metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitämistä koskevaa rahoitusta on ympäristötuki. Metsäluonnon hoitohankkeina voidaan rahoittaa yksittäisiä työlajeja laajempia hankkeita. Hankkeet suunnitellaan ja toteutetaan metsäkeskuksen toimesta tai valvonnassa. Muina edistämistoimenpiteinä voidaan rahoittaa toteutusselvityksen laatiminen, juurikäävän torjunta, ennalta arvaamattoman virheen korjaaminen, vahingon korvaaminen sekä kokeilu- ja selvitystoiminta. Juurikäävän torjunnan tuki voidaan myöntää sekä biologiseen että mekaaniseen torjuntaan. Juurikäävän mekaanista torjuntaa koskevat säännökset ovat olleet voimassa vuoden 2003 alusta. Haketustukea koskevat säännökset olivat voimassa 31 päivään joulukuuta 2012.

Voimassa olevan lain nojalla rahoitusta voidaan myöntää tietyin edellytyksin myös hankesuunnitelman laatimiseen.

Voimassa olevassa laissa tarkoitettu rahoitus myönnetään pääsääntöisesti yksityiselle maanomistajalle. Yksityisellä maanomistajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä sekä sellaista luonnollisten henkilöiden muodostamaa yhtiötä, osuuskuntaa tai muuta yhteisöä taikka säätiötä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on maatila- tai metsätalouden har-

joittaminen. Yksityisellä maanomistajalla tarkoitetaan myös sellaista yhteismetsän osakaskuntaa ja yhteisalueissa (758/1989) tarkoitettua yhteisen alueen osakaskuntaa, jonka osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden omistuksessa. Yksityistä maanomistajaa koskevia säännöksiä on voitu soveltaa myös yksityiseltä maanomistajalta saadun maanvuokraoikeuden, testamenttiin perustuvan käyttöoikeuden, lesken hallintaoikeuden, eläkeoikeuden tai muun vastaavan oikeuden haltijaan. Edellä mainittu muita edistämistoimenpiteitä koskeva rahoitus on voitu myöntää muullekin kuin yksityiselle maanomistajalle. Tällöinkin on edellytetty, että rahoitettavalla toimenpiteellä edistetään yksityismetsien hoitoa ja käyttöä.

Rahoituksesta annetaan tarkemmat säännökset asetustasolla.

Vuoden 2012 alusta lähtien voimassa olevan lain tukien verovapaus poistettiin. Tukia käsitellään siten verotuksessa vastaavalla tavalla kuin yritystukia yleensäkin, eli tuki on veronalaista tuloa ja tulon hankkimisesta aiheutuneet menot ovat verotuksessa vähennyskelpoisia myös siltä osin kuin niihin on saatu tukea. Ympäristötuki on siten myös veronalaista, toisin kuin ympäristöhallinnon myöntämä määräaikainen tai pysyvä suojelukorvaus luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla suojeltavista kohteista.

Voimassa olevassa laissa säädetään lisäksi rahoituksen hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta, takaisinperinnästä ja sen seuraamuksista sekä valvonnasta. Rahoituksen myöntäminen, maksaminen ja valvonta kuuluvat Suomen metsäkeskukselle, jäljempänä *metsäkeskus*. Rahoituksen takaisinperinnästä huolehtii Maaseutuvirasto metsäkeskuksen esityksestä. Lainojen takaisinperintä kuuluu Valtiokonttorin tehtäviin. Kokeilu- ja selvitystoiminnan tuen myöntäminen, maksaminen ja valvonta kuuluvat kokonaisuudessaan maa- ja metsätalousministeriölle. Maa- ja metsätalousministeriölle kuuluvat lain ohjaus- ja valvontatehtävät.

Aikaisemmat esitykset tukijärjestelmän muuttamiseksi

Voimassa olevaan lakiin on tehty edellinen kokonaisuudistus vuonna 2007. Uudistus oli

tarpeen, koska voimassa oleva laki ei täyttänyt 1 päivänä maaliskuuta 2000 voimaan tulleen perustuslain vaatimuksia. Lisäksi uudistus oli tarpeen silloisten uusien valtioneuvoston sääntöjen vuoksi. Valtiovarainministeriö oli myös edellyttänyt, että metsätalouden rahoitukseen sovelletaan valtionavustuslain (688/2001) säännöksiä. Kestävän metsätalouden rahoituslakia (544/2007), jäljempänä *vuoden 2007 rahoituslaki*, joka sisältää säännökset metsätalouden tukien myöntämisen perusteista ja yleisistä edellytyksistä, ei ole saatettu voimaan. Vuoden 2007 rahoituslaki sisältää myös säännökset tukien myöntämisestä, maksamisesta, valvonnasta, takaisinperinnästä ja metsäkeskuksen tietojensaantioikeuksista siltä osin kuin se on tarpeen valtionavustuslain asianomaisten säännösten lisäksi. Laki oli tarkoitus saattaa voimaan valtioneuvoston asetuksella.

Vuoden 2007 rahoituslain voimaansaattamisen viivästymisen johdosta peruutettiin hallituksen kirjelmällä marraskuussa 2010 seuraavat eduskunnassa vireillä olleet vuoden 2007 rahoituslain muuttamiseksi annetut hallituksen esitykset: Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kestävän metsätalouden rahoituslain muuttamisesta (HE 72/2008 vp) ja Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kestävän metsätalouden rahoituslain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 72/2008 vp) täydentämisestä (HE 54/2009 vp).

Ensin mainitun hallituksen esityksen tarkoituksena oli tehdä vuoden 2007 rahoituslakiin komission edellyttämät valtioneuvoston sääntöistä johtuvat muutokset. Jälkimmäisen esityksen tarkoituksena oli muuttaa nuoren kasvatusmetsän hoitoon, energiapuun korjuuseen ja haketukseen sekä niihin liittyvään toteutus selvitykseen myönnettävä tuki ns. de minimis -tueksi. De minimis -sääntely oli tarkoitus ottaa mainittujen tukien osalta käyttöön, jotta määräaikaisesta puun myyntitulon verovapaudesta annetut säännökset ja mainittua metsätalouden rahoitusta koskevat säännökset eivät johtaisi kiellettyyn valtioneuvoston kasautumiseen. Mainitut eduskunnassa vireillä olleet hallituksen esitykset siis peruttiin marraskuussa 2010, ja niiden sijaan annettiin hallituksen esitys laiksi kestävän metsätalouden rahoituslain muuttamisesta ja laiksi pienpuun energiatuesta (HE 270/2010 vp).

Vuoden 2007 rahoituslain osalta esitys sisälsi ne muutokset mainituista peruutetuista esityksistä, jotka olivat edelleen ajankohtaisia.

Pienpuun energiataukea koskeva esitys liittyi Euroopan unionin asettamiin sitoviin uusiutuvan energian lisäämistä koskeviin velvoitteisiin. Jotta Suomi saavuttaisi Euroopan unionin asettaman 38 prosentin uusiutuvan energian velvoitteen, käynnistettiin vuonna 2009 uusiutuvan energian tukijärjestelmien uudelleentarkastelu ja päivittäminen. Metsähakkeen tukijärjestelmien uudistaminen pohjautui vuonna 2010 laadittuun selvitykseen, jossa käytiin läpi mahdollisuuksia ja keinoja yli kaksinkertaistaa metsähakkeen käyttö sähkö- ja lämpölaitoksissa vuoteen 2020 mennessä. Selvityksessä todettiin, että sähkön- ja lämmöntuotannossa keskeistä metsähakkeen käytön lisäämisessä on metsähakkeen kilpailukyky kilpaileviin polttoaineisiin ja erityisesti turpeeseen nähden. Metsäpohjaisen energian tukijärjestelmien osalta uudistuksessa päädyttiin esittämään tukijärjestelmää, jossa metsähakkeella tuotetulle sähkölle maksetaan muuttuvaa tuotantotukea sekä lisäksi erillistä pienpuun energiataukea, jota maksettaisiin nuorista metsistä tai ensiharvennuksilta peräisin olevalle pienpuuhakkeelle. Uudistuksen yksi tarkoitus oli myös irrottaa nuoren metsänhoitokohteilta ja ensiharvennuksilta korjattavan pienpuun tuki metsänhoidollisista tuista. Tämän mukaisesti vuoden 2007 rahoituslakia muutettiin lailla (100/2010) siten, että vuoden 2007 rahoituslaista poistettiin energiapuun korjuutukea koskevat säännökset. Lisäksi säädettiin laki pienpuun energiataukeasta (101/2010). Tästä johtuen myös näiden kahden lain voimaantulo on ollut kytkettyä toisiinsa.

Vuoden 2007 rahoituslakia ja pienpuun energiataukeasta annettua lakia ei ole voitu saattaa voimaan, koska komissio ei vielä ole hyväksynyt pienpuun energiataukea koskevia säännöksiä ja koska vuoden 2007 rahoituslain säännösten voimaantulo on kytketty pienpuun energiataukea koskevien säännösten voimaantumiseen. Kun metsätaloutta koskevat komission antamat valtiontuen suuntaviivat muuttuivat heinäkuun alusta 2014, joudutaan tukijärjestelmä sopeuttamaan uusiin suuntaaviivoihin.

Käytäntö

Kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisen toiminnan laajuuden tavoitteet on asetettu Kansallisessa metsäohjelmassa 2015. Kansallisen metsäohjelman toiminta-ajatuksena on luoda kasvavaa hyvinvointia monipuolisella metsien kestävällä hoidolla ja käytöllä.

Puuntuotannon kestävyys turvaamiseen osoitetaan tukea valtion talousarvioon momentilta 30.60.44 (Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen) ja lainarahoitusta momentilta 30.60.83 (Lainat puuntuotannon kestävyys turvaamiseen). Voimassa olevan lain metsänhoito- ja metsänparannustöihin on vuonna 2014 käytettävissä määrärahaa 59,73 miljoonaa euroa. Useampivuotisia hankkeita voidaan hyväksyä vuosittain vain myöntämisvaltuuden osoittaman määrän verran. Vuonna 2014 myöntämisvaltuutta on käytettävissä 35 miljoonaa euroa.

Pienpuun energiakäytön edistämiseen osoitetaan tukea valtion talousarvion momentilta 30.60.47 (Pienpuun energiataukea). Energiapuun korjuutukea ja haketuksen osoitettava määräraha on ollut valtion talousarviossa omalla momentillaan 30.60.47 vuodesta 2011 lähtien. Haketuksen tukea myönnettiin vuoden 2012 loppuun. Energiapuun korjuutukea on vuonna 2014 käytettävissä määrärahaa 26,06 miljoonaa euroa.

Valtio on tukenut vuosina 2011–2013 kestävä metsätalouden edistämistä metsänhoito- ja metsänparannustöissä 76–84 miljoonalla eurolla vuosittain. Tästä summasta on käytetty suunnitteluun ja toteutusselvityksiin 13–14 miljoonaa euroa ja työstä aiheutuvien kustannusten tukemiseen 63–71 miljoonaa euroa. Lisäksi lainaa on käytetty vuosittain yhteensä noin 10 000 euroa kunnostusojitukseen ja tien tekemiseen. Vuosittaisista määrärahoista yli 40 prosenttia on käytetty nuoren metsän hoitoon sekä energiapuun korjuuseen ja haketuksen. Rahoituksen tarkempi jakautuminen työlajeittain ja saavutetut työmäärät käyvät ilmi taulukosta 1. Nuoren metsän hoidossa, energiapuun korjuussa, haketuksessa ja juurikäävän torjunnassa sekä kaikissa maanomistajan itse toteuttamissa töissä samoin kuin suunnittelussa ja toteutusselvityksen laadinnassa tuki perustuu arvioituihin eu-

romääräisiin kustannuksiin eikä todellisiin hoitusosuus on näissä tapauksissa arvio. kustannuksiin. Siten maanomistajan omara-

Taulukko 1: Valtion rahoittamien toimenpiteiden kokonaiskustannukset, valtion tuki jaoteltu- na toteuttamiskustannuksiin sekä suunnittelun ja toteutusselvitysten laadinnan tukeen ja maanomistajien omarahoitusosuus kokonaiskustannuksista sekä tehtyjen töiden määrät vuonna 2013.

Työlaji	Työtuki milj. €	Suunnittelu ja toteutus- selvitys milj. €	Kemera- tuot yhteensä milj. €	Maan- omistajan varat milj. €	Kokonais- kustan- nukset milj. €	Suorite- määrä ha, k-m ³ , i-m ³
Metsänuudistaminen	7,712	0,491	8,203	5,149	13,352	15 279 ha
Juurikäävän torjunta	6,094	0,123	6,217	0,000	6,217	91 716 ha
Kulutus	0,043	0,007	0,050	0,029	0,079	142 ha
Nuoren metsän hoito	21,929	4,228	26,159	18,187	44,344	125 065 ha
Energiapuun korjuu	11,926	0,018	11,944	0,000	11,944	34 249 ha 1 703 714 k-m ³
Laatupuiden pysty- karsinta	0,099	0,018	0,117	0,088	0,205	487 ha
Terveyslannoitus	1,447	0,219	1,666	1,488	3,154	10 636 ha
Kunnostusojitus	4,883	4,321	9,204	4,313	13,518	44 088 ha
Uuden metsätien tekeminen	0,852	0,711	1,563	2,459	4,025	247 km
Tien perusparannus	7,761	3,162	10,923	10,870	21,796	1 636 km
Kokeilu- ja selvitys- toiminta	0,289	0,000	0,298	0,000	0,289	
Yhteensä	63,035	13,298	76,333	42,583	118,923	

Metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseen osoitetaan tukea valtion talousarvion momentilta 30.60.45 (Metsäluonnon hoidon edistäminen). Voimassa olevan lain metsäluonnon hoitohankkeisiin ja ympäristötukisopimuksiin sekä valtakunnallisiin luonnonhoidon kehittämishankkeisiin on vuonna

2014 käytettävissä määrärahaa 8,3 miljoona euroa

Ympäristötukeen ja luonnonhoitohankkeisiin käytetty tuki on vähentynyt kolmen viimeisen vuoden aikana lähes puoleen (taulukko 2).

Taulukko 2: Kolmena viimeisenä vuotena myönnetyn ympäristötuen määrä, tehtyjen ympäristötukisopimusten pinta-ala ja keskekustannus sekä luonnonhoitohankkeisiin käytettyjen varojen määrä.

Vuosi	Ympäristötuki			Luonnonhoitohankkeet
	Tuki milj. €	Suoritemäärä ha	Keskekustannus €/ha	Tuki milj. €
2013	4,385	1714	2558	1,312
2012	5,187	3514	1476	1,592
2011	8,579	4830	1776	2,231

Metsäkeskus ratkaisee sen käyttöön asetettujen määrärahojen puitteissa hakemukset ja valvoo myöntämiensä varojen käyttöä. Vuosittain metsäkeskuksen alueyksiköissä hyväksytään rahoitettavaksi yhteensä noin 55 000 hanketta. Metsäkeskus käytti vuonna 2013 voimassa olevan lain hankkeiden hallinnointiin ja tarkastuksiin valtion talousarvion momentilta 30.60.42 (Valtionapu Suomen metsäkeskukselle) noin 7,0 miljoonaa euroa. Se on 5,6 prosenttia hankkeiden kokonaiskustannuksista. Hallinnointiin ja tarkastuksiin käytettiin noin 100 henkilötyövuotta.

Lisäksi voimassa olevan lain tehtävistä syntyy hallinnosta kustannuksia myös maa- ja metsätalousministeriölle yleisestä tukijärjestelmän ohjaus- ja valvontatehtävästä, Maaseutuvirastolle merkittävää julkista valtaa sisältävistä päätöksistä, Valtiokonttorille lainojen perinnästä, Maanmittauslaitokselle pantti- ja rasiteoikeuden kirjaustehtävistä ja Metsäntutkimuslaitokselle ympäristötuen laskennassa käytettävän keskikantohinnan tuottamisesta.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja Euroopan unionin lainsäädäntö

Johdanto

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1305/2013 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (*maaseuturahasto*) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta (jäljempänä *Euroopan unionin maaseutuasetus*) säädetään

Euroopan unionin maaseuturahaston varojen käytöstä maaseudun kehittämiseen kansallisten maaseutuohjelmien avulla. Euroopan unionin maaseutuasetus sallii rahoituksen muun muassa metsätaloustoimenpiteisiin. Suomessa nykyistä maaseutuohjelmaa vastaaviin ohjelmiin sisällytettiin metsätaloustoimenpiteiden rahoitusta viimeksi vuosien 1995–1999 ohjelmiin. Sen jälkeen metsätaloustoimenpiteiden rahoitukseen on Suomessa käytetty vain kansallista rahoitusta maanomistajien omien varojen lisäksi. Jäsenvaltiot sisällyttävät maaseutuohjelmiinsa muun ohella myös metsätaloustoimenpiteitä.

Seuraavassa tarkastellaan metsätalouden tukijärjestelmiä Ruotsissa, Itävallassa, Irlannissa ja Virossa. Kaikissa näissä maissa metsien yksityisomistus on merkittävää. Perinteiset metsätalousmaat Ruotsi ja Itävalta liittyivät Euroopan unioniin samaan aikaan Suomen kanssa vuonna 1995. Irlanti puolestaan on ollut leimallisesti maatalousvaltainen maa, jossa metsätalouden merkitys on ollut pieni mutta kasvussa metsitysten ansiosta. Virossa yksityinen maanomistus sosialisoiin neuvostoaikana, mutta uudelleenitsenäistymisen jälkeen maita on palautettu entisille omistajille ja heidän jälkeläisilleen maareformissa. Viro liittyi Euroopan unioniin vuonna 2004. Vertailtavissa maissa metsätalouden olosuhteet vaihtelevat suuresti. Metsäpolitiikan eri keinojen kokonaisuus muodostaa perusteet metsätalouden rahoitukselle. Tässä esitetään metsätalouden tukijärjestelmien vertailu ilman metsätalouden verotuksen tarkastelua, koska esityksessä ei muutoinkaan tarkastella metsätalouden verotusta.

Ruotsi

Ruotsissa metsän osuus maa-alasta on 70 prosenttia eli vain muutaman prosenttiyksikön vähemmän kuin Suomessa. Metsämaasta yksityismetsänomistajien osuus on 50 prosenttia. Ruotsissa metsäpolitiikan uudistus 1990-luvun alussa muutti merkittävästi metsätalouden rahoitusta, ja metsäpolitiikan uudistus limittyi ajallisesti myös ansio- ja pääomatuloihin eriytetyn verotuksen uudistukseen. Uudistuksessa Ruotsin metsäpolitiikkaan tulivat yhdenvertaiset tuotanto- ja ympäristötavoitteet. Metsätalouden tuotantuista luovuttiin ja samalla niiden rahoittamiseksi metsänomistajilta kerätystä metsänhoitomaksusta. Käytännössä metsänhoitomaksuilla siirrettiin varoja puuntuotannon tukien avulla maan sisällä korkeatuottoisilta alueilta heikkotuottoisille alueille, eivätkä ne rasittaneet julkista taloutta vastaavalla tavalla kuin kokonaan valtion varoista maksettavat julkiset tuet. Metsäpolitiikan uudistuksen myötä metsätalouden ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi kuitenkin lisättiin puhtaasti julkista rahoitusta. Ruotsissa tuotantuista luopumista seurasi muun muassa taimikohoitomäärien notkahdus. Nykyään taimikohoitomäärät ovat selkeästi korkeammalla tasolla kuin ennen tukijärjestelmästä luopumista.

Metsätalous käsitetään Ruotsissa elinkeinotoimintana. Suoria tukia ei ole suunnattu puuntuotantoon 1990-luvun alun jälkeen lukuun ottamatta Ruotsin metsänhoitolaissa (skogsvårdslag 1979:429) mainittuja jalopuumetsätalouden tukia (28 §). Tiettyjä poikkeuksia on ollut suurten luonnontuhojen vuoksi. Metsänomistajien osaamista ja koulutusta on tuettu Euroopan unionin maaseutuohjelman kautta saadulla rahoituksella. Kaikkiaan tuet voidaan jakaa kolmeen osaan: luonnon ja kulttuuriympäristön hoidon tuet, jalopuumetsätalouden tuet ja unionin maaseutuohjelman kautta myönnettävät tuet. Näitä säädellään mm. asetuksessa tiettyjen metsätalouden toimenpiteiden tukemisesta (fördordning om stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket 2010:1879). Lisäksi julkisia varoja käytetään biotooppien suojeluun sekä luonnonsuojelusopimuksiin.

Varsinaisten rahoituskeinojen lisäksi Ruotsissa metsätaloutta on edistetty jo pitkään kiinteistönmuodostamislain (fastighetsbildningslag 1970:988) kautta, jossa tilojen jakamista on rajoitettu voimakkaasti niiden metsätalouteen soveltuvuuden ja elinkelpoisuuden turvaamiseksi.

Itävalta

Itävallassa metsän osuus maa-alasta on 47 prosenttia. Yksityismetsiä on 70 prosenttia metsäalasta. Itävalta on liittovaltio, joka koostuu yhdeksästä osavaltiosta. Liittovaltion tasolla metsätalouden rahoituksesta säädetään metsälaissa (Forstgesetz 440/1975), jossa rahoituksen tehtävä on ”metsätalouteen liittyvien julkisen edun mukaisten vaikutusten edistäminen” (§ 141). Itävallassa metsätalouden tukirahoituksen tavoitteena on (§ 142) ”1) metsien monikäytön säilyttäminen ja kestävä kehitys, erityisesti taloudellisesta, ekologisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta; 2) metsätalouden integrointi maankäytön jatkuvuuteen ja kestäväan kehitykseen; sekä 3) metsien kestävä talouskäytön säilyttäminen, kehitys ja kestävyys, erityisesti liittyen metsätalouden kilpailukykyyn vahvistamiseen ja puuhuollon varmistamiseen”. Edelleen laissa mainitaan liittovaltiotason toimenpiteinä ”1) luonnontuhoilta suojelu, 2) suojametsien tai hyvinvoinnin kannalta tärkeiden metsien säilyttäminen, parantaminen tai uudelleen perustaminen, 3) metsien yhteiskunnallisten arvojen säilyttäminen tai parantaminen, 4) metsien ekologisen tasapainon säilyttäminen tai parantaminen, 5) metsien monikäytön informaatio tai innovaatiot, 6) metsätaloudessa toimivien jatkokoulutus ja neuvonta, 7) metsien talous- tai ekologisten arvojen säilyttäminen tai parantaminen, 8) metsätalouden infrastruktuurin tai metsätyön rationalisoinnin laajentaminen tai parantaminen, 9) metsätalouden yhteistoiminnan laajentaminen tai parantaminen, 10) puunkorjuun ja markkinoinnin toimenpiteet tai biomassan tuottaminen, 11) rakenteellinen parantaminen”.

Itävallan metsälain § 143:ssä todetaan tukirahoituksen ehdot. Tukirahoitus voi liittyä kustannuksiin tai korkokustannuksiin osallistumiseen. Suurimmassa osassa toimenpiteitä

osavaltion tulee myöntää vähintään puolet varoista liittovaltion vastatessa lopusta rahoituksesta. Vain kohdissa ”luonnontuhoilta suojelu” ja ”metsätaloudessa toimivien jatkokoulutus ja neuvonta” liittovaltio voi rahoittaa toimenpiteet kokonaisuudessaan. Itävallassa metsätalouden rahoituskohteet voivat olla hyvinkin moninaisia ja vaihdella osavaltioittain. Itävallan metsälaissa säädetään myös metsätilojen jakokäytännöstä, sillä sen § 15:ssä rajoitetaan voimakkaasti metsää käsittävien kiinteistöjen jakoa.

Itävallassa yksityismetsätalous on pitkälti sidoksissa maataloihin, joiden lukumäärä on ollut laskusuunnassa. Vain kymmenesosa maataloista harjoittaa pelkkää metsätaloutta.

Irlanti

Irlannin maa-alasta vain 11 prosenttia on metsää. 47 prosenttia metsistä on yksityisomistuksessa. Metsätalouden tuet perustuvat Irlannin metsälakiin (Forestry Act 1946, No. 13 of 1946), joka mahdollistaa laajasti metsätalouden ja metsitysten kehittämisen sekä puuntuotannon ja -tarjonnan edistämisen. Tukia myönnetään metsityksiin, metsien hoitoon ja parannukseen sekä bioenergiaksi kasvatettavien pajuvielmien perustamiseen. Metsien vähäisyyden vuoksi metsitysohjelmat ovat olleet tärkeitä Irlannille. Metsitystä tuetaan kolmesta eri ohjelmasta: unionin metsitystuki- ja -palkkio-ohjelmasta, metsäympäristön suojeluohjelmasta ja kotimaisen metsäpuiden (metsitys) ohjelmasta.

Metsien hoitoon ja parannukseen liittyviä tukia voidaan saada asutusalueiden lähimetsien hoitoon, lehtipuumetsien taimikonhoitoon ja ensiharvennukseen, metsäteiden rakentamiseen, metsätuhojen korjaamiseen sekä metsiköiden aitaamiseen kauristuhojen estämiseksi.

Viro

Virossa maa-alasta metsää on 52 prosenttia. Vuoden 1991 uudelleenitsenäistymisen jälkeen Viron talouspolitiikan linjaksi valittiin liberaali markkinatalous, joka on perustunut vähäisiin julkisiin menoihin ja alhai-

seen verotukseen. Vuonna 1991 maassa ei käytännössä ollut ollenkaan yksityistä maanomistusta. Maanomistuspolitiikassa suurin julkisen vallan tehtävä onkin ollut maareformi, jonka myötä yksityismetsien osuus on ollut nopeasti kasvussa ja on jo noin puolet metsäalasta. Maareformiin liittyen Viron metsälaissa (metsaseadus 2006, 30, 232) on säädetty valtion metsien osuudeksi vähintään 20 prosenttia Viron maa-alasta (§ 5).

Yksityismetsätalouden tuet perustuvat Viron metsälakiin (§ 10). Tukea voidaan myöntää 1) metsänomistajien neuvontaan ja koulutukseen; 2) neuvojien koulutukseen ja koulutustutkintoihin metsänhoitoasioissa; 3) yksityismetsänomistajien investointeihin, jotka lisäävät yksityismetsien taloudellista, ekologista, sosiaalista ja kulttuurillista arvoa, sekä metsänomistajien metsänhoitotyöhön, mukaan lukien kulttuuriperinnön ja avainbiotooppien vaaliminen ja metsänparannustyö; 4) yksityismetsänomistajien yhteistointaan; 5) metsätuhojen välttämiseksi ja niiden leviämisen estämiseksi tarkoitettuihin toimiin; ja 6) yksityismetsänomistajien metsävarojen arvioimiseen ja metsäsuunnitelmiin tekoon. Myös avainbiotooppien suojelun korvaukset perustuvat metsälakiin (§ 22).

2.3 Nykytilan arviointi

Metsäpolitiikassa puuntuotannollisen kestävyuden rinnalle omaksuttiin 1990-luvulla taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden tavoitteet. Vuoden 1997 alusta metsätalouden rahoitus laajennettiin koskemaan metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitämistä.

Metsäpolitiikka ja metsätalouden tukijärjestelmä ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että metsät kasvavat Suomessa enemmän puuta kuin koskaan. Arvion mukaan metsien nykyisestä vuosittaisesta kasvusta noin 15–20 miljoonaa kuutiota on aikaisemman metsänparannustoiminnan ansiota. Samalla vuotuinen markkinahakkuiden määrä on noussut alle 40 miljoonasta kuutiometrillä keskimäärin yli 53 miljoonaan kuutiometriin.

Nykyisellä tukijärjestelmällä ei ole juurikaavan torjunnan tukea lukuun ottamatta saavutettu Kansallisessa metsäohjelmassa ja

siihen sisältyvässä Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmassa eli METSOssa asetettuja tavoitteita. Voimassa olevan lain mukaisten rahoitettavien töiden vuotuiset suoritettavat tavoitteet ovat olleet haastavia. Rahoituksen niukkuudesta huolimatta kestävän metsätalouden rahoituksella on kuitenkin ollut suuri merkitys energiapuun markkinoille saamisessa sekä metsän- ja luonnonhoidollisten töiden toteuttamisessa. Metsätalouden töillä on ollut huomattava aluepoliittinen merkitys, ja niiden työllistävä vaikutus on noin 20 000 henkilötyövuotta.

Nykyisellä tukijärjestelmällä on kannustettu maanomistajia tekemään toimenpiteitä, joilla edistetään metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamista. Luonnon tilaa parantavat toimet, kuten nykyinen ympäristötuki sekä luonnonhoitohankkeet mutta myös metsänhoito- ja metsänparannustöiden hyvä suunnittelu ja toteutus, ovat omalta osaltaan lisänneet metsien monimuotoisuutta, ja ne ovat vaikuttaneet pinta- ja pohjavesien hyvän tilan säilyttämiseen metsätalousvaltaisilla alueilla.

Vähäliikenteinen tieverkko on elintärkeä metsä- ja energiateollisuudelle raakapuu- ja tuotteen kuljetusten, työkoneiden kuljetusten ja työmatkakulkemisen vuoksi sekä maatalouden toiminnalle. Metsäteollisuuden osuus koko tieliikenteen kuljetussuoritteesta on lähes 30 prosenttia, ja puun kuljetukset alkavat lähes poikkeuksetta vähäliikenteiseltä tieverkolta. Tieverkko on tärkeä myös muille maa-seudun elinkeinoille, palo- ja pelastustoimelle sekä monimuotoiselle virkistyskäytölle. Kunnossa oleva tieverkko takaa häiriöttömän toiminnan ympärivuotisesti. Tällä hetkellä uhkana on vähäliikenteisen tieverkon liikennöitävyyden heikkeneminen. Alemmalla tieverkolla ongelmana on erityisesti kelirikko.

Kestävän metsätalouden rahoitusjärjestelmä on moninainen, ja noin 65 miljoonalla eurolla rahoitetaan kymmeniä tuhansia hankkeita vuosittain. Yhdellä hankkeella voi vielä olla useita edunsaajia ja maksutapahtumia. Tukijärjestelmän monimutkaisuus vaikuttaa myös hallinnon resurssien määrään. Hallinnollisia kustannuksia syntyy miljoonia euroja sekä toimijoille että viranomaisille.

Järjestelmän pirstaleisuus johtuu osittain tuen saajien suuresta määrästä ja toimenpi-

dekuvioiden pienestä koosta. Yksityismetsissä keskimääräinen tilakoko on hieman yli 30 hehtaaria, ja kerrallaan toimenpiteen kohteena oleva metsikkökuvio on keskimäärin 1–2 hehtaaria. Metsänomistusrakenteen muutokset ovat hitaita: noin 347 000 metsätilasta vajaa 10 000 vaihtaa vuosittain omistajaa, kuudessa tapauksessa seitsemästä perintönä tai sukulaisten välisellä kaupalla. Viime aikoina metsänomistusrakenne on hitaasti pirstaloitunut lisää, mutta toisaalta myös suurten metsätilojen määrä on lisääntynyt. Metsänomistusrakennetta on pyritty kehittämään lähinnä yhteismetsien toimintaedellytyksiä edistämällä.

Rahoitusjärjestelmää voidaan yksinkertaistaa luopumalla vaikutuksiltaan vähäisten töiden rahoittamisesta, kasvattamalla tuettavien kohteiden pinta-alaa ja pyrkimällä nykyistä isompiin hankekokonaisuuksiin.

Euroopan unionin uudet valtioneuvoston edellyttävät nykyisen tukijärjestelmän uudelleentarkastelua. Kun nykyisessä tukijärjestelmässä ovat painottuneet puuntuotannolliset näkökohdat, unionin valtioneuvoston edellyttämässä taas painottuvat ympäristönäkökohdat. Unionin valtioneuvoston edellyttämät sääntökäytännöt sallivat unionin maaseutuasetuksen kaltaisten metsätaloustoimenpiteiden osalta sen, että maanomistaja saa pidemmän ajanjakson aikana toimenpiteestä taloudellista hyötyä. Tuella tulee kuitenkin olla muita yleishyödyllisiä tavoitteita. Valtioneuvoston edellyttämien sääntökäytännöjen vuoksi nykyistä metsätalouden tukijärjestelmää on ollut tarpeen arvioida toimenpiteiden tavoitteiden ja yleishyödyllisyyden näkökulmasta, koska ne seikat vaikuttavat myös siihen, mitkä toimet komissio voi hyväksyä uusien valtioneuvoston edellyttämien sääntökäytännöjen nojalla. Unionin valtioneuvoston edellyttämien sääntökäytännöjen vuoksi lakiehdotukseen on myös ollut tarpeen sisällyttää uusia tuen myöntämisen edellytyksiä koskevia sääntökäytännöksiä samoin kuin uusia menettelysääntökäytännöksiä.

Voimassa olevan lain tukijärjestelmän uudelleentarkastelu on tarpeen metsäpoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja jotta voidaan vastata yhteiskunnan metsävarojen hoidolle ja käytölle asettamiin odotuksiin pitkällä aikavälillä. Metsätalouden tukijärjestelmää tulee kehittää siten, että rahoitus on metsäpolitiikan tavoitteiden kannalta vaikuttavaa ja kustannustehokasta. Valtion rahoitusta tulee

ohjata metsävarojen ja metsien monimuotoisuuden kehityksen kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

Valtionavustuslaki on tullut voimaan 1 päivänä syyskuuta 2001. Lakia sovelletaan valtion talousarvioon otetusta määrärahasta tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston varoista myönnettävään avustukseen. Ehdotetussa laissa tarkoitettu rahoitus kuuluu valtionavustuslain soveltamisalaan.

Valtionavustuslain 2 luvussa säädetään valtionavustuksen myöntämisen perusteista ja yleisistä edellytyksistä. Lain 6 §:n 1 momentin mukaan valtionavustus ei saa muodostaa valtionavustuksen kohteena olevan toiminnan tai hankkeen kokonaiskustannusten täyttä määrää, ellei valtionavustuksen myöntämisen tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömistä ja perustelluista syistä muuta johdu. Momentissa asetetaan yleensä noudatettavaksi hankkeen tai toiminnan kaikki kustannukset täysimääräisesti kattavan valtionavustuksen kielto. Voimassa olevan lain nojalla myönnettävässä rahoituksessa korvataan tietyt kustannukset kokonaisuudessaan, kuten esimerkiksi tietointokustannukset ja metsänviljelymateriaalit. Ehdotetun rahoituksen osalta tarkoituksena on, että kustannuksia ei korvattaisi minkään tuen osalta täysimääräisesti lukuun ottamatta metsäluonnon hoitohankkeita ja ympäristötukisopimukseen liittyviä luonnonhoidollisia toimenpiteitä.

Valtionavustuslaissa on säännökset valtionavustuksen myöntämisen ja maksamisen muodoista ja menettelyistä sekä valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja tarkastuksista samoin kuin viranomaisten tietojensaantioikeuksista. Lisäksi laissa säädetään takaisinperinnästä ja sitä koskevasta valtionapuviranomaisen toimivallasta. Voimassa olevassa laissa on vastaavatyypisiä säännöksiä. Valtionavustuslain säännökset ovat kuitenkin pääosin yksityiskohtaisempia kuin voimassa olevan lain säännökset. Ei ole tarkoituksenmukaista, että metsätalouden rahoituslainsäädännössä on valtionavustuslain kanssa päällekkäistä sääntelyä liittyen tuen myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan, takaisinperintään ja metsäkeskuksen tietojensaantioikeuksiin. Toisaalta metsätalouden rahoituksen erityispiirteiden vuoksi on näistä seikoista tarpeen kuitenkin joltain osin säätää

myös erityislainsäädännössä. Erityissääntelyn tarpeen aiheuttaa muun muassa se, että rahoituksen saaja voi teettää toimenpiteet ulkopuolisella. Erityissääntely on tarpeen myös sen vuoksi, ettei valtionavustuslaissa ole menettelysäännöksiä niistä tilanteista, joissa tuen saaminen perustuu sopimukseen. Tästä voidaan mainita esimerkkinä kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain 19 §:ssä tarkoitettut ympäristötukisopimukset.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Kestävän metsätalouden rahoitusta koskevan tukijärjestelmän uudistamisen lähtökohdina ovat Euroopan unionin uudet maa- ja metsätalouden sekä maaseutualueiden valtiontuen suuntaviivat, joita sovelletaan vuosina 2014–2020. Komissio antoi ensimmäiset maa- ja metsätalouden valtiontuen suuntaviivat rakennerahastokaudelle vuosille 2007–2013 (2006/C 319/01). Maa- ja metsätalouden valtiontukea koskevat suuntaviivat ovat luoneet puitteet sille, millaisia tukia ja missä määrin komissio on hyväksynyt jäsenmaissa kohdistettavaksi metsiin suuntaviivojen voimassaoloaikana. Suuntaviivoja on sovellettu kaikkien metsässä tehtävien metsätaloustoimenpiteiden tukeen, ja kansalliset tuet on tullut hyväksyttäväksi näiden suuntaviivojen nojalla komissiossa. Esityksen yhtenä keskeisimpänä tavoitteena on muuttaa metsätalouden tukijärjestelmää siten, että se täyttää uusien valtiontukisääntöjen vaatimukset.

Euroopan unionin valtiontukisääntöjen lisäksi myös vuoden 2014 alusta voimaan tulleet metsälain säännökset edellyttävät metsätalouden rahoituksen tarkistamista. Metsälaista poistuivat uudistamisen ikä- ja järeysrajat, ja metsien käsittelymenetelmät monipuolistuivat. Samoin kasvatettavan puulajin valintaa säädellään aikaisempaa vähemmän. Metsälain uusissa säännöksissä on otettu huomioon eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen vaatimat edellytykset ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen aikaisempaa laajemmin. Metsän uudistamisen velvoitteita ja taimikon määrittelyä tarkennettiin. Maan-

omistajan omaa päätösvaltaa metsiensä hoidossa lisättiin, minkä seurauksena myös hänen vastuunsa omaisuutensa hoitajana voidaan katsoa kasvaneen. Esityksen tavoitteena on siten myös tarkistaa metsätalouden rahoitusta siten, että tukijärjestelmässä otetaan huomioon metsälain uudet säännökset. Taimikon varhaishoidon lisääminen tuettaviin työlajeihin tukee metsälain muutoksen toimeenpanoa, koska oikea-aikaiseen taimikon hoitoon kannustaminen on metsävarojen kehityksen kannalta oleellista.

Ehdotettavan rahoituksen tavoitteena on kannustaa yksityisiä maanomistajia metsiensä kestävään hoitoon ja käyttöön tavalla, jolla yksityistalouden tavoitteiden ohella voidaan saavuttaa myös yhteiskunnan metsäpolitiikalle ja metsien käytölle asettamat tavoitteet. Tukijärjestelmällä kannustetaan maanomistajia tekemään taloudellisesti ja metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä, joilla edistetään metsävarojen suotuisaa kehitystä, metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamista sekä ilmastonmuutokseen sopeutumista pitkäjänteisesti.

Valtiontaloudelliset lähtökohdat rajoittavat mahdollisuuksia lisätä rahoitusta. Kansallisen metsänohjelman tavoitteiden saavuttamiseen tulee pyrkiä lisäämällä tukien vaikuttavuutta niin, että niukoilla resursseilla saadaan aikaan entistä enemmän hyvin hoidettuja metsiä. Tukien vaikuttavuutta pyritään parantamaan erityisesti resurssien käytön kannalta merkittävimmissä työlajeissa. Tavoitteena on ohjata esimerkiksi nuoren metsän hoidossa tukea kustannuksiltaan edullisempaan ja tuloiltaan tehokkaampaan taimikon varhaishoitoon. Lisäksi esityksessä on pyritty yksinkertaistamaan tukiehtoja. Tukiin liittyvää hallinnollista työtä on pyritty keventämään siltä osin kuin se on mahdollista uusien valtiotukisääntöjen puitteissa. Uudet valtiotukisäännöt lisäävät jonkin verran tukiin liittyvää hallinnollista työtä. Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi nykyisin voimassa olevan lain lainoista ja osasta rahoitettavista työlajeista. Esityksessä ehdotetaan myös siirtymistä tuen myöntämiseen hankkeen kokonaiskustannusten perusteella.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

De minimis -tuki

Valtiontuet on pääsääntöisesti ilmoitettava Euroopan komissiolle. Tukijärjestelmä voidaan tällöin ottaa käyttöön vasta sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt jäsenvaltion tukijärjestelmän. Poikkeuksen valtiontukien ilmoitusvelvollisuuteen muodostavat vähämerkityksiset tuet eli de minimis -tuet. De minimis -tukea voidaan maksaa yritykselle enintään 200 000 euroa kolmen verovuoden aikana. Maa- ja metsätalousministeriö tarkasteli de minimis -tukien käyttöön ottamisen tarkoituksenmukaisuutta vuonna 2008, jolloin oli tarkoitus muuttaa nuoren metsän hoidon, energiapuun korjuun ja haketuksen tuki de minimis -tueksi. Tällöin selvisi, että de minimis -tuen käyttöönotto rajoittaisi niiden maatalousyrittäjien tuensaantia, jotka ovat saaneet yleistä tai muuta de minimis -tukea (esimerkiksi yrityksen käynnistystuki, yrityksen investointituki ja yrityksen tai yritysryhmän kehittämistuki). Suurten yhteismetsien saamien tukien osalta voisi 200 000 euron tukikatto myös helposti täyttyä. Nämä tuensaajien yhdenvertaiseen kohteluun liittyvät seikat sekä de minimis -tukiin liittyvä ylimääräinen hallinnollinen työ olivat perusteita, minkä vuoksi de minimis -tukea ei esitetä otettavaksi käyttöön. Uusi yleinen de minimis -asetus on komission asetus (EU) N:o 1407/2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen. Maatalousalan de minimis -sääntöjä koskee komission asetus (EU) N:o 1408/2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalousalalla.

Vyöhykejako

Voimassa olevassa laissa Suomi on jaettu kolmeen rahoitusvyöhykkeeseen, joista ensimmäisellä vyöhykkeellä eteläisessä Suomessa tuki on alhaisin ja se kasvaa pohjoista kohti. Voimassa olevasta rahoitusvyöhykemallista on kuitenkin luovuttava, koska verojärjestelmä ei enää tuota siinä tarvittavaan

tietoa. Esityksessä katsotaan, ettei sitä voida korvata BKT-sidonnaisilla yritystuki- ja vyöhykkeillä. Nykyinen rahoitusvyöhykejako kuvastaa hyvin metsän kasvuolosuhteita. Metsän kasvuolosuhteita kuvastaa myös metsälaisissa säädetty vyöhykejako: pohjoinen Suomi, keskinen Suomi ja eteläinen Suomi. Esityksessä on päädytty siihen, että kestävän metsätalouden rahoituslainsäädännössä on parasta käyttää metsälain kanssa samaa vyöhykejako.

Tuki vai laina

Voimassa olevan lain mukaan rahoitus voidaan myöntää tukena tai lainana. Lainaa on voitu myöntää kunnostus- ja metsätiehankkeisiin. Käytännössä lainarahoituksen merkitys on ollut vähenevä. Maanomistajat ovat saaneet edullisemmin lainaa markkinoilta, mikä on johtanut valtionlainojen vähäisempään kysyntään. Kun lisäksi otetaan huomioon lainojen käsittelyn korkeat hallinnolliset kustannukset mukaan lukien pantti-oikeusilmoitukset kiinteistörekisteriin ja töiden toteutusaikaiset lainavarojen käytön täsmäytykset metsäkeskuksen kirjanpitoon, lainajärjestelmän jatkamiselle ei ole katsottu enää olevan perusteita. Hallinnollisia kustannuksia on lisännyt laina-aikana vielä se, että laina-aikaiset vakuusmuutokset vaativat aina oman arvioinnin vakuuden riittävydestä ja päätöksenteon valitusmahdollisuuksineen. Tämän lisäksi tulevat vielä lainojen tietojärjestelmien ylläpitoon liittyvät kustannukset. Lainojen hallinnointiin liittyy aina myös lykkäyspäätösten tekoa.

Unionin valtioneuvoston edellyttävät eri tuki-instrumenttien kesken tehtävää vertailua. Tällöin jäsenvaltioiden on valittava vähiten markkinoita vääristävä tuki-instrumentti. Tähän liittyen esitystä valmisteltaessa on arvioitu, olisiko metsätalouden rahoituksen osalta mahdollista siirtyä kokonaan lainarahoitukseen. Metsätalouden tuet ovat kuitenkin usein euromääräisesti pieniä. Esimerkiksi nuoren metsän hoidon tuki menettäisi kannustavuutensa, jos rahoitus myönnettäisiin lainana. Pienten lainojen hallinnolliset kustannukset nousisivat myös suhteettoman korkeiksi. Lisäksi lainarahoitus ei sovi kaikkiin metsäta-

louden tukiin, koska ympäristötukisopimuksia tai ylipäätään metsien suojelua ei voi rahoittaa lainoilla. Sen vuoksi esityksessä on päädytty siihen, että kestävän metsätalouden rahoitus myönnetään tukena.

Työlajien karsiminen

Esityksen mukaan nykyisiä työlajeja karsitaisiin. Tukea ei enää myönnettäisi laatupuuden pystykarsintaan, kantojen nostoon, metsänuudistamiseen, pellonmetsityksen, vahingonkorvaukseen ja vahinkojen korjaamisen, energiapuun korjuuseen sekä kokeilu- ja selvitystoimintaan.

Pystykarsinnan merkitys laatupuun kasvatuksessa on hyvin kiistanalaista ja usein työn jälki ei ole vastannut toivottua tulosta.

Kantojen nostoa on tuettu keinona torjua juurikääpää. Kannoille on syntynyt markkinat metsähankkeen tuotannossa, minkä vuoksi kantojen noston tukeminen ei ole perusteltua. Kantojen noston tukeminen ei ole perusteltua myöskään niiden kiistanalaisten ympäristövaikutusten vuoksi.

Luonnontuhojen jälkeisen metsänuudistamisen rahoittaminen valtion varoin ei ole perusteltua, koska maanomistajat voivat hankkia vakuutuksen luonnontuhojen varalle. Koska valtion tuki rajataan vain metsätaloukselle, jää pellonmetsitys myös pois rahoitettavista toimenpiteistä. Metsänuudistamisen tukeminen kaupallisen hakkuun jälkeen ei ylipäätään ole mahdollista maa- ja metsätalouden sekä maaseutualueiden valtiontuen suuntaviivojen perusteella. Maa- ja metsätalousministeriö on tiedustellut asiaa erikseen komission valtioneuvoston jäsenien kanssa järjestetyssä tapaamisessa. Uusien suuntaviivojen mukaan tukea ei olisi mahdollista myöntää uudistamiseen, jos sen tarkoituksena on uudistaa vastaavanlainen metsä hakatun metsän tilalle. Komission näemyksen mukaan uudistamisen tukea ei myöskään voitaisi myöntää kuin niissä tapauksissa, joissa uudistamisen kustannukset olisivat isommat kuin hakkuutulot.

Metsäpalveluorganisaatioiden muuttuessa entistä markkinalähtöisemmiksi ei ole perusteita myöntää valtion tukea organisaatioiden

työstä aiheutuvien vahinkojen korvaamiseen tai korjaamiseen.

Energiapuun korjuun tuesta esitetään luovuttavaksi. Pienpuun energiatukea koskeva notifiointiasia on ollut pidemmän ajan komissiossa vireillä. Tukijärjestelmän käyttöönotosta tai siitä luopumisesta ei vielä notifiointimenettelyn ollessa vireillä ole tehty poliittista ratkaisua.

Esityksessä katsotaan, että kokeilu- ja selvitystoiminnan tuki on tarkoituksenmukaisinta siirtää rahoitettavaksi valtion vuosittaisen talousarvion perusteella ilman erityissäännöksiä, koska rahoitus poikkeaa sisällöltään muusta kestävästä metsätalouden rahoituksesta. Tällöin maa- ja metsätalousministeriö hankkisi asiantuntijapalveluita hankintalainsäädännön mukaisesti kulloinkin tärkeiksi katsomistaan asioista.

Ympäristötuen laskenta

Esityksen valmistelussa on ollut tarkasteltavana se vaihtoehto, että ympäristötuen määrän laskemisessa otettaisiin huomioon kohteen luonnonarvot. Esityksessä on kuitenkin päädytty siihen, että ympäristötuen laskentatapaa ei muuteta, koska eri laskentatapojen väliset erot muodostuivat pieniksi. Ratkaisevin peruste luonnonarvojen hinnoittelusta luopumiselle tulee kuitenkin unionin valtiontukisäännöistä, jotka sallivat tuen määrän laskemisessa ainoastaan menetettyjen hakkuutulojen tai töistä syntyneiden kustannusten huomioimisen.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Kestävästä metsätalouden määräaikainen rahoituslaki

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi kokonaan uusi kestävästä metsätalouden rahoituslaki. Voimassa oleva laki on vuodelta 1996 ja sitä on muutettu useita kertoja. Laissa säädettäisiin kestävästä metsätalouden tukien myöntämisen keskeisimmistä edellytyksistä. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi valtioneuvostolle ja osin myös maa- ja metsätalousministeriölle aikaisempaa yksilöidymmät valtuudet antaa asetuksella tarkempia säädöksiä.

Ehdotettavan kestävästä metsätalouden rahoituslain tavoitteena on kannustaa yksityisiä maanomistajia metsiensä kestävästi hoitoon ja käyttöön tavalla, jolla yksityistalouden tavoitteiden ohella voidaan saavuttaa myös yhteiskunnan metsäpolitiikalle ja metsien käytölle asettamat tavoitteet. Tukijärjestelmällä kannustetaan maanomistajia tekemään taloudellisesti ja metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä, joilla edistetään metsävarojen suotuisaa kehittymistä, metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamista sekä ilmastonmuutokseen sopeutumista pitkäjänteisesti.

Ehdotettua metsätalouden rahoitusta ei ole tarkoitettu viranomaisen tai julkista hallintoa hoitavan organisaation suunnittelu- ja selvitystehtävien hoitamiseen. Lakiehdotukseen ehdotetaan otettavaksi asiasta nimenomainen säännös. Näin ollen esimerkiksi metsäkeskus ei voisi käyttää mainittua rahoitusta ympäristötukisopimukseen tai muuhun rahoitukseen liittyvään suunnittelu- ja selvitystyöhön.

Ehdotetut tuet jaettaisiin laissa kolmeen ryhmään: ekologiset ja metsän kasvua edistävät tuet, tieverkosto sekä metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen ja metsäluonnon hoito. Ekologisia ja metsän kasvua edistäviä tukia voitaisiin myöntää taimikon varhaishoitoon, nuoren metsän hoitoon, terveystuhoitukseen, juurikäävän torjuntaan ja suometsien hoitoon. Tieverkkoston tuki koskisi yksityisteiden peruseräparannusta ja uuden metsätien rakentamista. Metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitämiseksi myönnettäisiin ympäristötukea. Metsäluonnon hoidon tuen säännökset ehdotetaan sisällytettäväksi ympäristötuen kanssa samaan lukuun.

Tukijärjestelmään on lisätty uusi työlaaji, taimikon varhaishoito. Taimikon varhaishoitolla kannustetaan tekemään metsänhoitotöitä oikeaan aikaan ja nykyistä kustannustehokkaammin. Nuoren metsän hoitotyöhön ehdotetut muutokset ovat vähäisiä. Pienpuun korjuuta esitetään rahoitettavaksi taimikon varhaishoitoon ja nuoren metsän hoitotyön yhteydessä.

Juurikäävän torjunnan tukialuetta, torjunta-aikaa ja tuen saajien määritelmää laajennetaan. Ehdotuksen mukaan tukea juurikäävän

torjuntaan saisivat yksityisten maanomistajien lisäksi myös yhteisöt paitsi Metsähallitus. Tuki kohdistettaisiin eteläisen ja keskisen Suomen alueella toukokuun alun ja marraskuun lopun välisenä aikana tehtyyn juurikkään torjuntaan. Kantojen nostoon tukea ei kuitenkaan enää myönnettäisi.

Terveyslannoituksen tuki säilyisi pääosin ennallaan. Kunnostusojituksen tuki korvattaisiin suometsän hoidon tuella. Suometsän hoidon tuessa tuettavat toimenpiteet olisivat samoja kuin nykyisinkin kunnostusojituksessa. Tarkoituksena kuitenkin on, että suometsän hoitohankkeissa ojitetun alueen kunnostusojitustarvetta, ravinnetilannetta, kulkuyhteyksien järjestämistä sekä metsien hoitoa ja hakkuutöitä tarkasteltaisiin aikaisempaa kokonaisvaltaisemmin.

Tieverkostojen tuen myöntämisen edellytykset säilyisivät pääosin ennallaan.

Ympäristötukeen ehdotetaan tehtäväksi metsälain muuttamisesta johtuvat tarkistukset. Tuen määrän laskennassa noudatettaisiin samoja periaatteita kuin nykyisinkin. Metsäluonnon hoitohankkeina tuettavat toimenpiteet olisivat myös pääosin samoja kuin nykyisinkin. Uutta olisi, että tukea voitaisiin kohdistaa metsäluonnolle haitallisten vieraskasvilajien hävittämiseen ja niiden leviämisen estämiseen metsätalousmaalla.

Hoito- ja kunnossapitovelvoite olisi nykyistä laajempi. Velvoite liittyisi taimikon varhishoidon, nuoren metsän hoidon, terveyslannoituksen, suometsän hoidon ja metsätien tekemisen tukiin. Velvoitteen voimassaoloaika olisi kymmenen vuotta. Taimikon varhishoidon osalta velvoite olisi kuitenkin voimassa seitsemän vuotta. Velvoitteen mukaisesti töihin ei saisi käyttää ehdotetun lain mukaista rahoitusta.

Tukien määrästä ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella. Tukien määrä voitaisiin eriyttää alueittain metsätaloudellisten olosuhteiden ja hallinnollisten rajojen perusteella sekä sen mukaan, onko kyseessä yhden tilan hanke vai yhteishanke. Tuki myönnettäisiin prosenttiosuutena hyväksyttävistä kustannuksista tai laskennallisen perusteen mukaan. Uutta olisi myös se, että laissa säädettäisiin tuensaajakohtaisesti yhteen hankkeeseen myönnettävän tuen enimmäismäärästä.

Tukien myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan ja muihin vastaaviin seikkoihin sovellettaisiin ehdotetun lain lisäksi myös valtionavustuslakia.

Toisin kuin voimassa oleva laki, ehdotettu laki olisi määräaikainen. Lakiehdotukseen sisältyvä tukijärjestelmä on tarkoitus notifioida komissiolle maa- ja metsätalouden sekä maaseutualueiden valtiontuen suuntaviivojen 2014–2020 nojalla. Mainittujen suuntaviivojen mukaiset tukijärjestelmät voisivat olla voimassa vuoden 2020 loppuun saakka. Sen vuoksi esitetään, että uusi kestävä metsätalouden rahoituslaki olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2020 saakka.

Eräiden lakien kumoaminen

Voimassa oleva laki eli laki kestävä metsätalouden rahoituksesta sekä laki kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen (1349/1996) ehdotetaan kumottavaksi. Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksistä johtuu, ettei nykyisen tukijärjestelmän tukia saa myöntää 1 päivästä heinäkuuta 2015 lukien. Tämän vuoksi mainittu kumoamislaki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun eduskunta on lain hyväksynyt. Näin toimijoille ja metsäkeskukselle jää riittävä siirtymäaika tukiasioiden hoitamiseen. Samalla ehdotetaan kumottavaksi vuoden 2007 rahoituslaki. Mainittua lakia ei ole saatettu voimaan.

Edellä mainittujen siirtymäsäännösten perusteella voimassa olevan lain mukaisia tuen myöntämispäätöksiä voitaisiin tehdä kesäkuun 2015 loppuun saakka. Heinäkuun 1 päivästä lukien voidaan kuitenkin myöntää ainoastaan uusien valtioneuvoston päätösten mukaisia tukia. Uusi kestävä metsätalouden rahoituslaki ja siihen liittyvä tukijärjestelmä tulee notifioida komissiolle ja laki voidaan saattaa voimaan vasta kun komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän. On mahdollista, että uutta tukijärjestelmää koskevan notifiointin käsittely kestää komissiossa niin pitkään, ettei ehdotettua kestävä metsätalouden määräaikaista rahoituslakia voida saattaa voimaan heinäkuun 2015 alusta lukien. Lisäksi on mahdollista, että komissio edellyttää

tukijärjestelmän joidenkin kohtien muuttamista ennen kuin uusi laki voitaisiin saattaa voimaan.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Lakiesitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Voimassa olevan lain rahoitus on harkinnanvaraista, ja toimenpiteitä rahoitetaan vuosittain käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa. Vuoden 2014 valtion talousarviossa on momentille 30.60.44 (Tuki puuntuotannon kestävyuden turvaaminen) myönnetty 59,73 miljoonaa euroa. Momentin määräraha on arviomääräraha. Määrärahaan liittyy valtuus, jonka nojalla vuonna 2014 saa tehdä voimassa olevan lain mukaisia suunnitelman edellyttämiä työlajeja koskevia tukipäätöksiä enintään 35 miljoonalla eurolla. Määräraha arvioidaan käytettävän nuoren metsän hoitoon 20,27 miljoonaa euroa sekä metsänuudistamiseen, juurikäävän torjuntaan ja terveyslannoitukseen yhteensä 13,3 miljoonaa euroa. Metsäteiden tekemiseen ja kunnostusojitukseen arvioidaan käytettävän yhteensä 11,66 miljoonaa euroa. Lisäksi töiden suunnitteluun ja toteutusselvitysten laadintaan arvioidaan käytettävän 14,0 miljoonaa euroa. Valtion talousarviossa on vuonna 2014 momentille 30.60.83 (Lainat puuntuotannon kestävyuden turvaamiseen) myönnetty 10 000 euroa, minkä lisäksi on käytettävissä 110 000 euroa aikaisemmilta vuosilta vuodelle 2014 siirtyneitä lainavaroja. Määräraha on kolmivuotinen siirtomääräraha. Lainavarot arvioidaan käytettävän 0,04 miljoonaa euroa metsätien tekemiseen ja kunnostusojitukseen. Kuluva vuoden valtion talousarvion momentille 30.60.47 (Pienpuun energiatuki) on myönnetty 20 miljoonaa euroa, minkä lisäksi on käytettävissä 6,06 miljoonaa euroa vuodelta 2013 siirtynyttä määrärahaa. Määräraha on kaksivuotinen siirtomääräraha ja se myönnetään voimassa olevan lainmukaisesti energiapuun korjuutukiin, joilla edistetään pienpuun energiakäyttöä. Vuonna 2014 on siis metsäkeskuksen käytettävissä

yhteensä 85,34 miljoonaa euroa puuntuotannon kestävyuden turvaamiseen ja energiapuun korjuuseen. Maa- ja metsätalousministeriö käyttää lisäksi momentin 30.60.44 määrärahasta 0,5 miljoonaa euroa kokeilu- ja selvitystoimintaan.

Kuluvan vuoden valtion talousarviossa on momentilla 30.60.45 (Metsäluonnon hoidon edistäminen) käytettävissä 6,527 miljoonaa euroa ja edellisiltä vuosilta siirtyvää määrärahaa 1,54 miljoonaa euroa ympäristötukisopimuksiin, metsäluonnonhoitohankkeisiin ja valtakunnallisiin luonnonhoitohankkeisiin. Momentin määräraha on kolmivuotinen siirtomääräraha. Ympäristötukisopimuksia arvioidaan tehtävän 3 500 hehtaarille. Lisäksi kuluva vuonna tulee ensimmäisen kerran uusittavaksi ensimmäisiä kymmenvuotisia sopimuksia muutama sata. Voimassa olevat ympäristötukisopimukset koskevat yli 54 000 hehtaaria. Lähes 80 prosenttia näistä koskee metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, mutta Metso-elinympäristöjä koskevien sopimusten määrä on kasvamassa. Suhteellisesti eniten sopimukset koskevat vähätuottoisia kivennäismaita ja vähäpuustoisia soita sekä pienvesien ympäristöä. Metsäluonnon hoitohankkeisiin käytetään kuluva vuonna noin kaksi miljoonaa euroa. Vuosittain toteutuksessa on noin 60 hanketta, joilla ennallistetaan alueita ja edistetään muutoin metsien monikäyttöä. Vuoden 2015 aikana toiminnan arvioidaan jatkuvan kuluva vuoden tasolla.

Vuoden 2015 talousarvioesityksessä on momentille 30.40.44 (Tuki puuntuotannon turvaamiseen) ehdotettu myönnettäväksi 51,23 miljoonaa euroa käytettäväksi kestävä metsätalouden tukia koskevan lainsäädännön nojalla lukuun ottamatta energiapuun korjuutukea, jolla edistetään pienpuun energiakäyttöä. Määrärahaan liittyy valtuus, jonka nojalla saa tehdä voimassa olevan lain mukaisia suunnitelman edellyttämiä työlajeja koskevia tukipäätöksiä enintään 25 miljoonalla eurolla. Momentin valtuutta käytetään vain suunnitelman edellyttämiä työlajeja koskeviin tukipäätöksiin. Suunnitelman edellyttämiä työlajeja ovat muun muassa metsänuudistaminen, terveyslannoitus, kunnostusojitus ja metsätien tekeminen. Uusi tukijärjestelmä ja siten uusi kansallinen lainsäädäntö on tarkoi-

tus saada voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun komissio on sen hyväksynyt. Rahoituksen myöntäminen voimassaolevan lain nojalla päättyy uuden kansallisen tukilain voimaantulua tai viimeistään unionin valtiontukisääntöjen edellyttämänä ajankohdana 30 päivänä kesäkuuta 2015. Voimassa olevan lain (1094/1996) nojalla tehtyjen päätösten nojalla rahoitusta voidaan maksaa 31 päivään joulukuuta 2019 asti edellyttäen, että talousarvioesityksessä on siihen rahoitusta. Näiden päätösten rahoittamiseen vuonna 2016 on arvioitu tarvittavan valtion tukea 17,51 miljoonaa euroa, vuonna 2017 vastaavasti 8,7 miljoonaa euroa, vuonna 2018 vastaavasti 4,5 miljoonaa euroa ja vuonna 2019 vastaavasti 2,42 miljoonaa euroa.

Vuoden 2015 valtion talousarvioesityksessä on momentille 30.40.47 (Pienpuun energiavarojen) ehdotettu määrärahaa 7,0 miljoonaa euroa energiapuun korjuuseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon se, että vuodelta 2014 arvioidaan siirtyvän varoja noin 10 miljoonaa euroa käytettäväksi vuonna 2015. Lainavaroja esitetään myönnettäväksi momentille 30.40.83 (Lainat puuntuotannon kestävyys turvaamiseen) 50 000 euroa. Lainavarojen tarpeeksi arvioidaan 100 000 euroa ja aiemmilta vuosilta siirtyväksi 50 000 euroa. Lainavaroja tarvittaneen vuoden 2019 loppuun asti. Viimeiset myöntöpäätökset tehdään viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2015. Valtiokonttori hoitaa lainojen takaisinperinnän, joka jatkuu säännönmukaisena arviolta vuoden 2030 loppuun. Vuonna 2015 on siis käytettävissä määrärahaa puuntuotannon turvaamiseen ja energiapuun korjuuseen yhteensä 68,33 miljoonaa euroa. Lisäksi momentille 30.40.45 (Metsäluonnon hoidon edistäminen) esitetään myönnettäväksi 6,027 miljoonaa euroa voimassaolevan lain mukaisen tuen maksamiseen metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseen. Uuden tukijärjestelmän voimaan tultua tai viimeistään 30.6.2015 on tehtävä voimassa olevan lain nojalla tehtävät päätökset.

Vaikka voimassaolevaan lakiin sisältynyt haketustuen rahoitus päättyi 31 päivänä joulukuuta 2012, sisältyy voimassaolevaan rahoituslakiin edelleen tuki energiapuun korjuuseen.

Komission antamat suuntaviivat maa- ja metsätalouseläiden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 tulivat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2014. Komissio tulee arvioimaan uutta kansallista tukijärjestelmää niiden pohjalta ja hyväksyy tukijärjestelmän siltä osin kuin se täyttää suuntaviivoissa asetetut ehdot. Vain komissiolla on oikeus tulkita suuntaviivoja.

Vuonna 2014 käytettävissä oleviin määrärahoihin nähden säästöä syntyy vuonna 2015 noin 17 miljoonaa euroa.

Edellä esitetyn perusteella rahoitusta ekologisiin ja metsänkasvua edistäviin toimenpiteisiin sekä tieverkostoon arvioidaan tarvittavan vuosittain yhteensä noin 68 miljoonaa euroa. Määrärahan vuosittainen tarve metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitämiseen ja metsäluonnon hoitoon säilyy nykytasolla.

Rahoituksen painopistettä siirretään nuoren metsän hoidosta taimikoiden varhaishoitoon, jotta tukijärjestelmä kannustaisi tekemään metsänhoitotöitä oikeaan aikaan ja nykyistä kustannustehokkaammin. Uuden työläjien, taimikon varhaishoitoon, tukea voitaisiin myöntää taimikon varhaisperkaukseen ja harvennukseen sekä verhopuuston harvennukseen ja poistoon taimikon päältä taimikon ollessa alle kolmemetrinen mutta siinä kunnossa, että metsälaiassa asetettu uudistamisvelvoite täyttyy. Vuotuiseksi suoritemääräksi on arvioitu noin 100 000 hehtaaria. Tarvittavan tuen määrä olisi tällöin noin 18 miljoonaa euroa. Nuoren metsän hoidon työmäärän arvioidaan olevan noin 70 000 hehtaaria, josta noin 32 000 hehtaarin alalta arvioidaan kerättävän pienpuuta. Nuoren metsän hoitoon arvioidaan tarvittavan tukea vuosittain noin 23,4 miljoonaa euroa. Taimikon varhaishoitoon ja nuoren metsän hoidon yhteydessä syntyvän pienpuun keräämiseen tarvittava tuki sisältyy edellä mainittuihin arvioihin.

Terveyslannoituksen tukemisessa siirryttäisiin todellisista kustannuksista maksettavaan korvaukseen. Terveyslannoituksen työmääräksi arvioidaan noin 11 000 hehtaaria ja tarvittavan tuen määräksi noin 1,3 miljoonaa euroa.

Suometsän kunnostuksen osalta vuosittaisen työmäärien oletetaan hieman laskevan nykyisestä noin 40 000 hehtaariin. Suometsä-

en hoitoon tarvittavan tuen määrä olisi noin 6,6 miljoonaa euroa.

Yksityistien perusparannuksen ja uuden metsätien rakentamisen tukiehdot säilyisivät likimain ennallaan. Yksityisteiden perusparannuksen työmäärän odotetaan säilyvän nykyisellä tasolla noin 1 600 kilometrissä ja samoin uuden metsätien rakentamisen noin 200 kilometrissä. Yksityisteiden perusparannukseen ja uuden metsätien tekemiseen tarvittavan tuen määrä olisi noin 11,7 miljoonaa euroa.

Juurikäävän torjunta-alue ja -aika laajenee, samoin tuensaajajoukko, mikä lisää juurikäävän torjuntaa nykyisestä arviolta noin 100 000 hehtaariin. Tarvittavan tuen määräksi arvioidaan noin 7,0 miljoonaa euroa.

Lainarahoituksesta luopuminen ei tule vaikuttamaan työmääriin, koska vapailta markkinoilta on saatavissa edullisemmin lainarahaa. Viime vuosina lainaa on käytetty vuosittain noin 10 000 euroa, ja sen merkitys on ollut vähenevä.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotusten vaikutukset muihin viranomaisiin kuin metsäkeskukseen ovat vähäiset. Lainoista luopumisen johdosta Valtiokonttorin tehtävät vähenevät, samoin Maanmittauslaitoksen kirjaustehtävät. Vaikkei uusia lainoja enää myönnettäisi, olisi lainojen perintään ja panttioikeuden kirjauksiin liittyviä tehtäviä niin kauan kuin kaikki vanhat lainat on maksettu takaisin.

Lainoista luopuminen vähentää myös metsäkeskuksen työmäärää. Työmäärä sen sijaan tulee lisääntymään, kun kaikista hankkeista on tehtävä ennen työn aloittamista hakemus. Mikäli hanke ei toteudu alkuperäisen rahoituspäätöksen mukaisena, tehdään toteutusilmoituksen jälkeen toinen rahoituspäätös. Voimassa olevan lain nojalla jälkirahoitteisten hankkeiden määrä on ollut 2/3 koko hankemäärästä, joten hakemusten käsittely ja hyväksyntä tulee lisääntymään huomattavasti. Varovaisesti arvioiden taimikon varhishoidon ja nuoren metsän hoitohankkeiden hallinnollisen käsittelyn kustannus olisi puolitoistakertainen verrattuna nykyiseen kus-

tannukseen eli noin 80 euroa. Tämä tarkoittaisi tehtävien uudelleen priorisoimista metsäkeskuksessa, koska hallinnon kustannukset nousevat noin miljoonalla eurolla ja henkilöresurssit arviolta 20 henkilötyövuodella.

Lisäksi metsäkeskuksen työmäärä lisääntyy, kun hoito- ja kunnossapitovelvoite laajenee uusiin työlajeihin. Velvoitteen valvonta voidaan osittain hoitaa saapuvien ilmoitusten ja hakemusten seurannalla, mutta myös maastovalvontaa joudutaan tältä osin lisäämään. Metsäkeskuksen työmäärä tositteiden tarkastamisessa tulee väheneään, kun metsänuudistaminen jää pois tuettavista työlajeista. Tukijärjestelmän muutokset, muuttuneet työlajit ja tukiehdot tulevat vaatimaan tiedotusta ja koulusta niin maanomistajille ja metsäalan toimijoille kuin myös metsäkeskuksen omalle henkilöstölle.

Metsäkeskus käyttää metsätalouden rahoitusta koskevien hakemusten hallinnointiin Kemera-tietojärjestelmää ja maastotarkastuksiin Virta-tietojärjestelmää. Lain säädösten muutosten vuoksi, mutta myös tietojärjestelmien vanhentumisen johdosta niiden uusiminen on välttämätöntä. Tietojärjestelmien uusimisen on arvioitu maksavan lähes miljoona euroa.

Voimassaolevan lain toimeenpanon kustannuksiin käytetään tällä hetkellä metsäkeskuksen toimintaan myönnetystä valtionavustuksesta noin 7,0 miljoonaa euroa ja noin 100 henkilötyövuotta. Uusi kansallinen tukijärjestelmä toimeenpannaan talousarviossa myönnettävin resurssein kehittämällä työskentelymenetelmiä ja uudistamalla tietojärjestelmiä.

4.3 Ympäristövaikutukset

Monipuoliset ja luonnoltaan monimuotoiset metsät ovat se ekologinen perusta, jolle kaikki metsien hoito ja käyttö rakentuu. Metsien sopeutumista ilmaston muutokseen edistetään kannustamalla yksityisiä maanomistajia huolehtimaan oikea-aikaisesti metsien terveyttä ja kasvukykyä parantavista metsänhoito- ja kunnostustoista. Ympäristötuella turvataan metsäluonnon monimuotoisuuden säilyminen kohdistamalla se metsälain mukaisten erityisen arvokkaiden kohteiden sekä

METSO-ohjelman kohteiden säilyttämiseen. Tukea voidaan myöntää myös talousmetsien luonnonhoitoon. Talousmetsien luonnonhoidolla vaikutetaan luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen edistämällä luontokohteiden palautumista kohti luonnontilaa sekä parantamalla kyseisten kohteiden tyypillisen luontaisen lajiston elinmahdollisuuksia.

Tukemalla metsänhoito- ja metsänparannustoita toimijoita kannustetaan kehittämään metsäluonnon kannalta parhaita, kustannustehokkaita ja vaikuttavia työmenetelmiä. Metsätalouden ulkoisvaikutukset esimerkiksi vesistöihin voidaan hallitusti ja suunnitelmallisesti ottaa huomioon eri toimenpiteiden rahoitusehtoja määritettäessä. Tukijärjestelmän avulla maanomistajat saavat tietoa ja toimijoille kerääntyy osaamista uusista, käytännössä toimivista työmenetelmistä, joilla metsätaloustoimenpiteiden mahdolliset haitalliset ulkoisvaikutukset ovat minimoitavissa. Kustannustehokkaat ja vaikuttavimmat työmenetelmät leviävät toimijakenttään laajemminkin tehtiinpä töitä valtion tukemina tai täysin maanomistajien itsensä rahoittamina.

Suurimmat tukijärjestelmän vesistövaikutukset syntyvät metsäojien kunnostuksesta ja terveyslannoituksesta. Niiden aiheuttama kuormitus näkyy eniten herkimmissä latvasivissä, lähellä kuormituslähdettä, joissa muu kuormitus on yleensä vähäistä. Vesiensuojelun huomioiminen metsätalouden toimenpiteiden yhteydessä vähentää metsätaloudesta aiheutuvaa vesistökuormitusta. Haitallisten ympäristövaikutusten minimoimiseksi rahoituksen edellytyksenä on taloudellisesti parhaan ja kustannustehokkaan tekniikan käyttäminen.

Aikanaan ojitettujen alueiden ojien kunnostuksessa ja hakkuiden suunnittelussa otetaan aikaisempaa yksityiskohtaisemmin huomioon vesiensuojelun järjestäminen. Vähäpuustoisia suoalueita voidaan käyttää pintavalutuskenttinä hyödyntäen veden luontaisia kulkureittejä, ja samalla parannetaan vähäpuustoisten soiden monimuotoisuutta.

Luonnonhoitorahoitusta voidaan kohdistaa myös vesiensuojeluun, metsämaiseman hoitoon tai monikäyttömahdollisuuksien edistämiseen. Metsätalouden vesiensuojeluun sisältyy keskeisesti myös luonnon monimuotoisuuden turvaaminen erityisesti pienvesiä ja

sekä niihin liittyviä alueita koskien, sillä nämä vedet muuttuvat ja tuhoutuvat herkästi.

Terveyslannoituksilla korjataan maan ravinne-epätasapainoa. Terveyslannoitukset kohdistetaan erityisesti boorinpuutosalueille ja tasapainottamaan turvemaiden ravinnetilannetta. Puun energiakäytön lisääntyessä tuhkaa muodostuu suuria määriä. Puuntuhka on pitkävaikutteisena tutkitusti erinomainen lannoite varsinkin turvemaidella.

Juurikäävän torjunta on metsien terveyden ja kansantalouden mutta myös maanomistajien metsätalouden kannalta tärkeää. Juurikäävän leviämistä voidaan hillitä suorittamalla kesäaikaisen puunkorjuun yhteydessä kantojen käsittely kasvinsuojelunaineella.

Taimikon varhaishoidolla ja nuoren metsän hoidolla luodaan pohja hyvälaatuisen puun kasvatukselle. Siten turvataan terveet ja monipuoliset metsävarat myös tulevaisuudessa. Metsänhoitotöiden tekeminen oikea-aikaisesti parantaa myös tulevaisuuden työskentelyolosuhteita metsässä. Lisäksi puuston harventaminen, järetyminen ja korjuutähtien keruu parantavat metsien virkistys- ja maisema-arvoja. Ottamalla taimikon varhaishoidossa ja nuoren metsän hoidossa huomioon riistanhoidon tarpeet lisätään metsien virkistyskäyttöä.

Uusien metsäteiden rakentamishankkeita suunniteltaessa ja hyväksyttäessä tulee käyttää hyväksi jo olemassa olevia kulku-uria tien suunnittelun pohjana erityisesti silloin, kun on kyse erämaisista yhtenäisistä alueista, jotta uusien teiden haitalliset ympäristövaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Hyväkuntoinen ja riittävä metsätieverkosto on välttämätön puunkuljetuksille ja muulle liikkumiselle maaseudulla. Maastovauriot ovat sitä vähäisemmät, mitä paremmin puun korjuun ja kuljetuksen logistiikka on suunniteltu ja toteutettu. Alemmanasteiset tiet mahdollistavat jokamiehenoikeuksien toteutumisen kaikille metsissä liikkuville.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Voimassa olevan lain mukaisen rahoituksen avulla kestävän metsätalouden edellytyksiä on parannettu pitkäjänteisesti koko maassa. Sama tavoite sisältyisi esitykseen uudeksi

tukijärjestelmäksi. Metsätalouden tukijärjestelmällä edistetään omalta osaltaan maaseudun elinvoimaisuutta ja työllisyyttä. Tukijärjestelmällä osarahoitettavat toimenpiteet tarjoavat vuosittain työtä muutaman tuhannen henkilötyövuoden verran. Metsätalouden työpaikoilla on aluetaloudellisesti erityinen merkitys varsinkin syrjäisillä maaseutualueilla, joilla muu elinkeinotoiminta ei pysty väestöä työllistämään. Lisäksi metsätalouden harjoittaminen koko maassa mahdollistaa puun saatavuuden erityisesti pienille paikallisille toimijoille, jotka jalostavat puuta valtakunnallisia toimijoita pienemmässä mittakaavassa esimerkiksi puutuotteiksi ja energiaksi.

Tukijärjestelmän muuttaminen vaikuttaa eniten Pohjois-Suomeen, erityisesti metsänuudistamisen poistuminen tuettavista toimenpiteistä. Vuosittaisen hakkuukertymän näiltä kohteilta arvioidaan olevan yhteensä 313 000 k-m³. Taimikonhoidon osalta työlajien yksinkertaistaminen poistaa tuen piiristä ns. työllisysehtoisen taimikonhoidon, jolla on Pohjois-Suomessa toteutettu neljännes vieraalla työvoimalla toteutetusta työalasta ja jolla on työllistetty vuosittain noin 60 metsuria. Toisaalta uuden työlajin eli taimikon varhishoidon oletetaan lisäävän rahoitettavia työmääriä huomattavasti myös Pohjois-Suomessa. Kokonaisuudessaan ehdotetun mallin mukaisen tukijärjestelmän ei arvioida merkittävästi muuttavan työllisyysvaikutusta nykyisestä. Tukijärjestelmän aikaansaama työpanos perustuu pitkälti eduskunnan vuosittain myöntämiin käytettävissä oleviin määrärahoihin.

Metsäalan organisaatioilla kuten metsäpalveluyrittäjillä, metsäyhtiöillä ja metsänhoitoyhdistyksillä on ollut suuri merkitys metsänhoito- ja metsänparannushankkeiden aikaansaamisessa sekä maanomistajien neuvonnassa. Metsäalan organisaatiot toimivat usein rahoituksen hakemisessa maanomistajien avustajina, mutta ne myös johtavat ja toteuttavat valtaosan hankkeista. Maanomistajien itse tekemiä hakemuksia on vähän. Koneyritykset tekevät lähes kaikki tienrakennus- ja perusparannustyöt, ojitusalueen kunnostustyöt sekä juurikäävän torjuntatyöt. Koneyritykset tekevät myös valtaosan energia-puun korjuusta. Esitetyillä tukijärjestelmän

muutoksilla ei arvioida sinällään olevan merkittävästi vaikutuksia metsäalan yritystoimintaan. Esitetyt muutokset voivat kuitenkin tulevaisuudessa lisätä koneyritysten työmääriä taimikon varhishoidossa sekä nuoren metsän hoidossa, kunhan koneellistaminen niissä etenee. Tukiehdot antavat selkeän viestin oikea-aikaisen taimikonhoidon tärkeydestä. Tämä parantaa toteutuessaan tehokkaasti tulevaisuudessa koneilla tehtävien töiden työskentelyolosuhteita muiden hyötyjen ohella.

Tukijärjestelmällä on jatkossakin suuri vaikutus maanomistajien aktivoimisessa metsien aktiiviseen ja kestäväan hoitoon ja käyttöön. Yksityismetsätalouden merkitys on jatkossakin erittäin suuri sekä metsäteollisuuden puuhuollon että metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Esitetyn tukijärjestelmän kannustavuus on suurin metsänkasvatustekijän alkuvaiheen työlajeissa, jotka eivät tuota suoraa taloudellista hyötyä maanomistajalle, sekä toimenpiteissä, joilla turvataan yhteiskunnalle tulevia positiivisia ympäristövaikutuksia esimerkiksi vesiensuojelutoimenpiteiden kautta.

Tuen määräytyminen osuutena hankkeen kokonaiskustannuksista selkeyttää tukijärjestelmää ja kannustaa maanomistajia valvomaan toimenpiteen kustannustehokkuutta ja vertailemaan eri palveluntarjoajia. Se kannustaa myös työn toteuttajaa tehostamaan toimintaansa.

Juurikäävän torjunnan tuen laajeneminen kattamaan kaikki omistajaryhmät lukuun ottamatta valtiota tulee lisäämään yhteisöjen saamia tukia arviolta 1,5 miljoonalla eurolla.

Naisten osuus maanomistajista on kasvussa. Selvitysten mukaan metsänomistajista noin neljäsosa on naisia ja yksityismetsien alasta naiset omistavat viidesosan. Luvut ovat kuitenkin aliarvioita, koska yhteisomistuksessa olevien tilojen osalta useimmiten mies, joka vastaa tilan metsäasioista, on merkitty ainoaksi omistajaksi. Alueellisesti naisten osuus omistajista ei juuri vaihtelee. Naisten osuus on keskimääräistä suurempi yli 60-vuotiaiden maanomistajien keskuudessa. Naiset korostavat metsän omistuksessaan taloudellista turvaa ja virkistysarvoja. Siinä ei ole havaittu eroja, miten naiset ja miehet hakevat metsätalouden tukia. Esityksellä ei ar-

vioida olevan vaikutuksia sukupuolten väliin seen tasa-arvoon.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 3 päivänä lokakuuta 2013 kestävänsä metsätalouden rahoituslainsäädännön kokonaisuudistusta koskevan hankkeen ajalle 15.10.2013–31.12.2014 (MMM042:00/2013). Työryhmän toimikausi oli 31 päivään maaliskuuta 2014 saakka.

Toimeksiannon mukaisesti ensimmäisessä vaiheessa työryhmä valmisteli:

1) metsätalouden rahoitusta koskevien toteuttamisvaihtoehtojen kuvaukset mukaan lukien perustelut, jotka puoltavat tai eivät puolla vaihtoehtojen käyttöönottoa,

2) metsätalouden rahoitusta koskevat ehdotukset, joihin sisältyy ehdotetut tuet, niiden myöntämisen edellytykset ja alustavat tukisot sekä ehdotettuihin tukiin liitettävät ehdot ja

3) edellä kohdassa 2 tarkoitettuja ehdotuksia koskevat vaikutusarvioinnit.

Maa- ja metsätalousministeriö järjesti työryhmän esityksen valmistumisen jälkeen kuulemistilaisuuden 9 päivänä huhtikuuta 2014, johon osallistui laajalti sidosryhmien edustajia.

Maa- ja metsätalousministeriö valmisteli työryhmän toimikauden jälkeen työryhmän esitysten pohjalta virkatyönä hallituksen esityksen. Esitys poikkeaa joiltain yksittäisiltä osin työryhmän esityksestä.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä pyydettiin lausunnot seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellinen tiedekunta, Itä-Suomen yliopiston luonnontieteiden ja metsätieteiden tiedekunta, Maaseutuvirasto, Metsähallitus, Metsäntutkimuslaitos, Suomen ympäristökeskus, Metsätalouden kehittämisskeskus Tapio, Suomen metsäkeskus, Suomen

riistakeskus, Ekometsätalouden liitto Ry, Harvestia, Innofor Oy, Koneyrittäjien liitto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, METO-Metsäalan asiantuntijat, Metsä Group, Metsänhoitajaliitto ry, Rannikon metsänomistajaliitto, Skogsägarförbundet Åboland, Länsi-Suomen metsänomistajaliitto, Etelä-Suomen metsänomistajaliitto, Järvi-Suomen metsänomistajaliitto, Pohjois-Karjalan metsänomistajaliitto, Pohjois-Suomen metsänomistajaliitto, Metsäpalvelu Turunen Oy, Metsäteollisuus ry, Suomen sahat ry, Stora Enso Metsä, Pellervon taloustutkimus PTT ry, Puuliitto, Pääkaupunkiseudun Metsänomistajat ry, Suomen luonnonsuojeluliitto, Suomen metsätilanomistajien liitto, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, UPM Metsäliiketoiminta, Maailman Luonnon Säätiö (WWF) Suomen rahasto, Versowood sekä Kemijärven, Kuusamon, Posion ja Sallan yhteismetsät.

Lausunnon toimitti yli 40 lausunnonantajaa. Lausuntojen perusteella esityksen valmistelua on edelleen jatkettu maa- ja metsätalousministeriössä virkamiestyönä. Useissa lausunnoissa kannatettiin uutta taimikon varhishoidon tukea. Monessa lausunnossa toisaalta kiinnitettiin huomiota poistuviin työläjihin (esimerkiksi metsänuudistaminen ja energiapuun korjuu) ja hallinnollisen työn lisääntymiseen. Viimeksi mainitut kuitenkin aiheutuvat maa- ja metsäalan valtioneuvoston suuntaviivoista. Lausuntoyhteenveto löytyy valtioneuvoston **hankerekisteristä** (MMM042:00/2013).

6 Riippuvuus muista esityksistä

6.1 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

6.2 Riippuvuus kansainvälisistä velvoitteista

Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksiin liittyen Euroopan unionin komissio seuraa jatkuvasti jäsenvaltioiden kanssa niiden voimassa olevia tukijärjestelmiä. Komission

harjoittama valtiontukien yleisvalvonta perustuu tukiohjelmien ilmoittamiseen eli notifiointiin komissiolle, niiden hyväksymiseen komissiossa sekä jäsenmaiden raportointiin

tukiohjelmien soveltamisesta. Ehdotettua uutta tukijärjestelmää ei voida saattaa voimaan ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän kokonaisuudessaan.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut**1.1 Kestävän metsätalouden määrälläinen rahoituslaki****1 luku Yleiset säännökset**

1 §. Tarkoitus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lain tarkoituksesta. Lain tarkoituksena on edistää taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää metsän hoitoa ja käyttöä. Rahoituksella ohjattaisiin maanomistajia säilyttämään metsät elinvoimaisina, monimuotoisina, tuottavina ja uusiutumiskykyisinä. Pykälän mukaan laissa tarkoitettujen tukien yhtenä tarkoituksena on pitää yllä metsätalouden tieverkkoa. Toimiva metsätieverkosto on tarpeen puutavaran kuljetusten lisäksi myös metsänhoitotöiden tekemisen ja metsien virkistyskäytön sekä pelastustoiminnan kannalta osana maaseudun alempiasteista tieverkostoa. Pykälässä myös nimenomaisesti todettaisiin, että tukien tarkoituksena on edistää metsien sopeutumista ilmastonmuutokseen.

2 §. Soveltamisala ja rahoituksen kohdentamista koskevat rajoitukset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lain soveltamisalasta ja rahoituksen kohdentamista koskevista rajoituksista. Pykälän mukaan rahoitusta voitaisiin kohdistaa vain metsälain 2 §:ssä määritellyn soveltamisalan mukaisiin metsiin. Metsälain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan luonnonsuojelulain nojalla perustetut suojelualueet eivät kuulu metsälain soveltamisalaan. Tähän ehdotetaan kuitenkin tehtäväksi poikkeus niiden metsien osalta, jotka kuuluvat yksityisiin luonnonsuojelualueisiin, jotka sisältyvät valtioneuvoston päätökseen. Poikkeus koskisi niitä yksityisiä luonnonsuojelulain mukaisia suojelualueita, joilla metsien käyttö on sallittu rauhoitusmääräysten mukaan. Maanomistajien tasavertaisuuden kannalta on tarpeen, että tällaisilla kohteilla suoritettaviin metsänhoitotöihin on tarjolla samat rahoitusmahdollisuudet kuin muissakin yksityismetsissä.

Pykälässä edellytetään, että rahoitus myönnetään valtion talousarvion määrärahojen rajoissa. Rahoitus säilyisi siten edelleen harkinnanvaraisena, joten maanomistajilla ei olisi subjektiivista oikeutta lain mukaiseen rahoitukseen. Rahoitus myönnettäisiin tukena.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ehdotetussa laissa tarkoitettua rahoitusta ei saisi käyttää luonnonsuojelulain 25, 53 tai 55 §:n rajoitusten nojalla määräytyviin korvauksiin. Näin estettäisiin eri hallinnonaloilta samalle alueelle mahdollisesti myönnettävä päällekkäisrahoitus. Luonnonsuojelulaki kuuluu ympäristöministeriön toimialaan ja sen tehtävänä on huolehtia lain toimeenpanon edellyttämästä rahoituksesta.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ehdotetun lain mukaista rahoitusta ei saisi käyttää viranomaisen tai julkista hallintotehtävää hoitavan organisaation tekemään suunnittelu- ja selvitystyöhön. Voimassa olevan lain 20 §:n 2 momentin mukaan metsäluonnon hoitohankkeita on voitu suunnitella ja toteuttaa metsäkeskuksen toimesta tai valvonnassa. Mainitun pykälän mukaan metsäkeskus on siten voinut suunnitella metsäluonnon hoitohankkeen ja saada siihen voimassa olevan lain mukaista rahoitusta. Valtion virastojen ja laitosten toimintaan osoitetaan valtion talousarviossa määräraha. Muun julkista tehtävää hoitavan organisaation toiminnan rahoitus perustuu valtionavustukseen. Jos ehdotettuun rahoitukseen liittyen on tarpeen tehdä esimerkiksi metsäkeskuksessa tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa suunnittelu- tai selvitystyötä, kyseinen suunnittelu- ja selvitystyö tulee rahoittaa pääsääntöisesti joko maa- ja metsätalousministeriön metsäkeskukselle myöntämällä valtionavustuksella tai elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen toimintaan osoitetulla valtion talousarvion määrärahalta. Säännöksen tarkoituksena on siten varmistaa, ettei ehdotetun lain rahoitusta käytetä viranomaisten tai julkisia hallintotehtäviä hoitavien organisaatioiden toiminnan rahoittamiseen. Pykälän 3 momentissa ehdotetun sään-

nöksen taustalla ovat myös kilpailuneutraliteettiin liittyvät näkökohdat. Lakiehdotuksen mukaan eräiden tukien myöntämisen yhtenä edellytyksenä on toteuttamissuunnitelma ja suunnitelman laatimiseen voidaan myöntää tukea. Tarkoituksena on, että tuki ohjautuu maanomistajan kautta hänen valitsemalleen metsäalan organisaatiolle, joka harjoittaa taloudellista toimintaa. Esityksessä katsotaan, ettei ole perusteita sille, että viranomaiset tai julkista hallintotehtävää hoitavat organisaatiot tekisivät ehdotettuun lakiin perustuvaa suunnittelua metsäalan yritysten rinnalla edes maanomistajan toimesta. Tämä tarkoittaa myös sitä, että viranomainen tai julkista hallintotehtävää hoitava organisaatio ei voi rahoittaa selvitystyötä ehdotetun lain toimeenpanoon liittyvillä valtion talousarvion määrärahoilla.

Metsälakiin ei sisälly varsinaista metsän määritelmää. Euroopan unionin valtiontukisääntöjen vuoksi lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi metsän määritelmä. Säännös sisällytettäisiin pykälän 4 momenttiin. Metsällä tarkoitettaisiin metsätalousmaata, joksi luokitellaan metsämaa, kitumaa, joutomaa ja muu metsätalousmaa. Määritelmä perustuu metsätalouden käsitteeseen, joka taas jaotellaan puuntuotoskyvyn perusteella kyseiseen neljään ryhmään. Rahoituksen katsottaisiin kohdistuvan pykälässä tarkoitettuihin metsiin myös, vaikka osa toimenpiteistä tehtäisiin muussa kohteessa, joka kuitenkin rajoittuu ehdotetussa pykälässä tarkoitettuihin metsiin. Esimerkiksi muu metsätalousmaa sisältää muun muassa metsäautotiet, metsätalouden pysyvät varasto- ja tonttialueet sekä metsäkokonaisuuteen kuuluvat sorakuopat ja riistapellot. Ehdotetussa pykälässä tarkoitettu rahoituksen kohdistamista koskeva edellytys täytyisi myös esimerkiksi silloin, kun tällainen muussa kohteessa tehtävä toimenpide, kuten esimerkiksi vesiensuojelutoimenpide, on perusteltavissa nimenomaan pykälässä tarkoitettujen metsien hoidon ja käytön kannalta. Säännös on uusi, mutta rahoituksen kohdistamisen osalta se vastaa nykyistä käytäntöä.

3 §. *Muiden säännösten soveltaminen ja valtionapuviranomainen.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että tukeen sovellettaisiin ehdotetun lain lisäksi valtion-

avustuslakia, jollei ehdotetussa laissa toisin säädetä. Valtionavustuslaki on harkinnanvaraisia valtionavustuksia koskeva yleislaki. Valtionavustuslaki sisältää yksityiskohtaiset säännökset valtionavustuksen käytöstä, valvonnasta ja takaisinperinnästä. Pääsääntöisesti valtionavustuslakia sovellettaisiin täydentävästi. Lain 13 §:n 3 ja 4 momenttia ei kuitenkaan sovellettaisi ehdotetussa laissa tarkoitettuun tukeen.

Valtionavustuslain 13 §:n 3 momentissa säädetään valtionavustuksen saajan velvoitteesta käyttää sellaista omaisuutta, jonka hankintaa tai perusparannusta on tuettu valtionavustuksella, valtionavustuspäätöksessä määriteltyyn tarkoitukseen valtionavustuspäätöksessä määritellyn käyttöajan. Käyttöajan aikana omaisuutta ei saa pysyvästi käyttää muuhun tarkoitukseen eikä sen omistus- tai hallintaoikeutta saa luovuttaa toiselle. Säännöstä sovelletaan tietyn omaisuuden hankintaa tai perusparannusta varten myönnettyissä investointiavustuksissa, joissa avustuksen myöntämisen tarkoituksena on, että avustuksella tuettua omaisuutta käytetään määrätyn ajan valtionavustuspäätöksessä määriteltyyn tarkoitukseen. Asiallisesti kysymyksessä ovat valtionavustuksen käyttöä koskevat ehdot ja rajoitukset silloin, kun valtionavustus myönnetään investointiavustuksen muodossa ja tarkoituksena on tukea jotakin pidempiaikaisesti tarkoitettua toimintaa. Valtionavustuslain 13 §:n 4 momentissa säädetään valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöajasta silloin, kun valtionavustus on myönnetty muussa kuin elinkeinotoiminnan tukemisen tarkoituksessa kiinteän omaisuuden, rakennuksen tai rakennuksessa olevan huoneiston hankintaan tai perusparannukseen. Säännöstä sovelletaan yleishyödylliseen tai siihen rinnastettavaan tarkoitukseen käytettävien kiinteistöjen, rakennusten tai huoneistojen hankintaan ja perusparannukseen myönnettäviin avustuksiin. Voimassa olevan lain 15 §:n mukaan metsänuudistamisesta, kunnostusojituksesta ja metsätien tekemisestä hyötyä saanut maanomistaja on velvollinen huolehtimaan alueen tai metsätien kunnossapidosta 15 vuotta hankkeelle myönnetyn rahoituksen loppuun maksamisesta. Lakiehdotuksen 35 §:ään sisällytettäisiin vastaavankaltainen säännös, joka koskisi

taimikon varhaishoitoon, nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, suometsän hoitoon ja metsätien tekemiseen myönnettyä tukea. Velvoite koskisi aikaisempaa useampaa tukea. Sen vuoksi myös velvoitteen sisältöä koskevia säännöksiä on ollut tarpeen tarkistaa. Valtionavustuslain 13 §:n 3 ja 4 momentin säännökset eivät sovellu hyvin esityksessä tarkoitettuihin tukiin. Esityksessä tarkoitettua tukea ei myönnetä omaisuuden hankintaan. Siltä osin kuin on kyse nuoren metsän hoidosta, terveyslannoituksesta, metsätien tekemisestä ja suometsän hoidosta, näiden töiden tekemisestä hyötyä saanut maanomistaja olisi velvollinen huolehtimaan alueen tai metsätien kunnossapidosta kymmenen vuotta hankkeelle myönnetyn rahoituksen loppuun maksamisesta. Siltä osin kuin kyse olisi taimikon varhaishoidosta, hoito- ja kunnossapitovelvoite olisi seitsemän vuotta tuen loppuun maksamisesta. Hoito- ja kunnossapitovelvoitteen ohella ei olisi tarkoituksenmukaista soveltaa ehdotetussa laissa tarkoitettuun tukeen myöskään valtionavustuslain 13 §:n 3 ja 4 momentissa säädettyjä avustuksen käyttöä koskevia rajoituksia.

Valtionavustuslain 10 §:n mukaan valtionavustuksen hakijan tulee hakemuksen yhteydessä antaa valtionapuviranomaiselle oikeat ja riittävät tiedot valtionavustuksen käyttötarkoituksesta sekä niistä muista seikoista, joita valtionapuviranomainen tarvitsee hakemuksen ratkaisemiseksi. Tuen myöntäminen perustuu siten hakijan antamiin tietoihin. Valtionavustuslain esitöissä on kuvattu mainitun säännöksen ja silloisen hallintomenettelylain (598/1982) 17 §:n välistä suhdetta siten, että valtionapuviranomaisen hallintomenettelylain 17 §:n mukainen selvittämisvelvollisuus keskittyy hakijan antamien tietojen oikeellisuuden tarkistamiseen ja valtionavustuksen myöntämisperusteiden arviointiin ja että tarvittaessa valtionapuviranomaisen on hallintomenettelylain 17 §:n mukaisten, menettelyn johtamiseen liittyvien velvoitteidensa nojalla ohjattava valtionavustuksen hakija esittämään tarvittavat ja riittävät tiedot. Tuen hakijalla olisi siten valtionavustuslain mukaisesti velvollisuus huolehtia siitä, että metsäkeskuksella on käytettävissään oikeat ja riittävät tiedot hakemuksen ratkaisemiseksi. Metsäkeskus ei olisi itse velvollinen hankki-

maan tarvittavia selvityksiä. Hallintolain (434/2003) 8 §, joka koskee viranomaisen neuvontavelvollisuutta, ja hallintolain 22 §, joka koskee asiakirjan täydentämistä, velvoittavat kuitenkin metsäkeskusta. Metsäkeskuksen on siten ohjattava hakijaa esittämään tarpeelliset ja riittävät tiedot. Tässä tarkoitetaan nimenomaan hakemusasiaan liittyvien tosiseikkojen selvittämistä. Oikeudellisten seikkojen selvittäminen kuuluu taas ensisijaisesti metsäkeskukselle. Tähän liittyen ehdotetaan säädettäväksi, että metsäkeskuksella olisi eräisiin luonnonsuojelulain velvoitteisiin liittyvä selvittämisvelvollisuus (lakiehdotus 25 §). Edellä mainittujen yleissäännösten perusteella metsäkeskuksella olisi siten oikeus jättää tuki myöntämättä, jos hakija ei toimita oikeita ja riittäviä tietoja asian käsittelyä varten.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi valtionapuviranomaisesta. Valtionavustuslain 4 §:n 1 momentin mukaan valtionapuviranomaisella tarkoitetaan sitä viranomaista, jonka tehtäviin kyseistä avustusta koskevat asiat lainsäädännön nojalla kuuluvat. Pykälässä tarkoitettuja tehtäviä kuuluisi metsäkeskukselle ja Maaseutuvirastolle. Metsäkeskukselle kuuluisivat kaikkia tukia koskevat valtionapuviranomaistehtävät. Maaseutuvirasto päättäisi kuitenkin valtionapuviranomaisena metsäkeskuksen myöntämän tuen takaisinperinnästä ja ympäristötutkimuksen purkamisesta ja irtisanomisesta. Maaseutuvirasto on hoitanut mainittuja tehtäviä toukokuun alusta 2007. Valtionavustuslain 4 §:n määritelmän mukaan valtionapuviranomainen on viranomainen. Metsäkeskuksen niihin toimihenkilöihin, jotka ratkaisevat ja valmistelevat hakemuksia eli käyttävät julkista valtaa, koskee Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 15 §:n nojalla rikosoikeudellinen virkavastuu. Mainittu säännös sisältää viittaussäännöksen niihin hallinnon yleislakeihin, joita metsäkeskuksen tulee noudattaa. Metsäkeskuksen toimihenkilöitä koskee siten viranomaiseen rinnastettava virkavastuu ja ne toimivat suhteessa tuenhakijaan kuten valtionapuviranomainen.

Pykälän 3 momentti liittyy julkisia hankintoja koskevien säännösten soveltamiseen. Jos tuensaaja ostaa tavaran tai palvelun ja jos julkisen tuen osuus on vähintään puolet han-

kinnan arvosta, sovellettavaksi tulee pääsääntöisesti julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö. Tällöin on kyse sellaisesta tilanteesta, jossa tuki määräytyy hankinnan todellisten kustannusten perusteella, jolloin hankinnan arvo vaikuttaa suoraan tuen määrään. Kansallista hankintalainsäädäntöä ollaan uudistamassa. Tarkoituksena on saattaa kansallisesti voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/25/EU vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta. Tämän esityksen valmisteluvaiheessa ei ole käytössä tietoa tulevasta kansallisesta kynnysarvoista. Jollei hankintalainsäädäntöä sovellettaisi sen vuoksi, että hankinta alittaa kansallisen kynnysarvon, pykälän 3 momentissa edellytettäisiin, että hankinta olisi muutoin tehty mahdollisimman edullisesti. Valinnan tulisi tällöin kohdistua siihen tarjoukseen, joka on halvin tai kokonaistaloudellisesti edullisin. Tuen saajan tulisi pyytää riittävä määrä tarjouksia eri toimijoilta. Riittävyyttä arvioitaessa huomiota tulisi kiinnittää mahdollisten tarjoajien määrään. Jos on vain yksi toimija, joka käytännössä kykenee toteuttamaan tehtävän, useamman tarjouksen pyytämismahdollisuutta ei olisi.

4 §. Tuensaajat. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuensaajalle asetettavista edellytyksistä. Kuten voimassa olevan lain 2 §:ssä tuet kohdistettaisiin pääasiassa yksityisille maanomistajille. Pykälän 1 momentin mukaan tuki metsäluonnon hoitohankkeisiin voitaisiin myöntää muullekin kuin yksityiselle maanomistajalle. Ehdotettua metsätalouden rahoitusta ei kuitenkaan saisi käyttää viranomaisen tai julkista hallintotehtävää hoitavan organisaation suunnittelu- ja selvitystehtävien hoitamiseen (lakiehdotus 2 § 3 mom.). Voimassa olevan lain mukaan tuen saamisen edellytyksenä on, että rahoitettava toimenpide edistää yksityismetsien kestävää hoitoa ja käyttöä. Yksityismetsien käsitettä ei ole nimenomaisesti määritelty voimassa olevassa laissa tai metsälaissa. Yksityismetsillä on vakiintuneesti tarkoitettu yksityisten maanomistajien metsiä, minkä vuoksi sään-

nöksen sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi tältä osin. Uutta on sen sijaan se, että juurikäävän torjunnan tukea voitaisiin kohdistaa muihinkin kuin yksityismetsiin. Juurikäävän torjunnan tuki myönnettäisiin kaikille maanomistajille valtiota lukuun ottamatta. Tuensaajana voisi siten olla esimerkiksi mikä tahansa yksityinen yritys taikka kunta tai seurakunta. Tuen kohdentamista muihinkin kuin yksityismetsiin voidaan juurikäävän torjunnan tuen osalta perustella metsien yleisen terveydentilan säilyttämisellä. Juurikäpä on laajalle levinnyt ja vakava uhka metsien terveydelle pohjoisinta Suomea lukuun ottamatta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan määriteltäväksi yksityinen maanomistaja. Säännös vastaa pääosiltaan voimassa olevan lain 2 §:ää. Voimassa olevan lain määritelmässä ei ole otettu huomioon kuolinpesiä ja luonnollisten henkilöiden yhteenliittymiä. Nämä tahot on kuitenkin perusteltua määritellä yksityisiksi maanomistajiksi. Sen vuoksi säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi tältä osin. Lisäksi pykälän 2 momenttiin sisällytettäisiin voimassa olevan lain 2 §:n 3 momentin säännös, joka liittyy eräiden oikeuksien haltijoiden tukeen. Ehdotettu 2 momentti vastaa tältäkin osin voimassa olevan lain säännöksiä. Säännöstä ehdotetaan kuitenkin täsmennettäväksi siten, että asianomaisen oikeuden haltijan tulee olla luonnollinen henkilö. Kyseisen säännöksen nojalla tukea ei siten voitaisi myöntää muille kuin luonnollisille henkilöille.

Voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin mukaan yhteisöjen ja säätiöiden tuen saamisen edellytyksenä on, että niiden pääasiallisena tarkoituksena on maatala- tai metsätalouden harjoittaminen. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että vaatimus koskisi myös yhteenliittymiä. Arvioinnissa voitaisiin kiinnittää huomiota siihen, mikä on asianomaisen yhteisön, säätiön tai yhteenliittymän yritys- ja yhteisötietojärjestelmään merkitty päätoimiala. Koska rekisterimerkinnot eivät välttämättä ole ajantasaisia, pääasiallinen tarkoitus tulisi viime kädessä ratkaista asianomaisen yhteisön, yhteenliittymän tai säätiön liikevaihtoa ja tasetta koskevien tietojen perusteella.

Voimassa olevan lain 2 §:n nojalla säätiöt voivat saada metsätalouden rahoitusta. Kyseisen pykälän mukaan säätiöt, joiden pääasiallisena tarkoituksena on maatila- tai metsätalouden harjoittaminen, ovat yksityisiä maanomistajia. Säätiölain (109/1930) 5 §:n perustamisluvan edellytyksenä on, että säätiön tarkoitus on hyödyllinen. Säätiölain 8 a §:n mukaan säätiö ei saa harjoittaa muuta kuin sellaista liiketoimintaa, joka on sen säännöissä mainittu ja joka välittömästi edistää säätiön tarkoituksen toteuttamista. Säätiön pääasiallisena tarkoituksena ei voine olla maatila- tai metsätalouden harjoittaminen. Tästä syystä säännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että yksityiseksi maanomistajaksi katsottaisiin sellainen säätiö, jonka toiminnasta pääosan muodostaisi maatila- tai metsätalouden harjoittaminen. Ehdotettua edellytystä arvioitaisiin lähinnä säätiön liikevaihtoa ja tasetta koskevien tietojen perusteella.

Pykälän 2 momentin määritelmässä mainitaisiin yksityisinä maanomistajina yhteismetsän ja yhteisen alueen osakaskunta. Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa. Mainittua säännöstä muutettiin lailla (112/2003), joka tuli 1 päivänä maaliskuuta 2003 voimaan samanaikaisesti uuden yhteismetsälain (109/2003) kanssa. Säännös ei koske ennen lain voimaantuloa muodostettuja yhteismetsiä.

Pykälän 3 momentin säännös on uusi. Yksityiseksi maanomistajaksi katsottaisiin myös ne luonnolliset henkilöt, jotka omistavat kiinteistön yhdessä yhtiön kanssa, jos luonnollisten henkilöiden omistusosuus kiinteistöstä on vähintään 50 prosenttia. Pykälässä ei asetetaisi vaatimuksia sille yhtiölle, joka on kiinteistön yhteisomistaja. Esimerkiksi yhtiön toimialalla ei olisi merkitystä.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan valtioneuvostolle annettavaksi valtuus säätää tarkemmin eräistä tuen saajaa koskevista edellytyksistä. Asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin siitä, mikä katsotaan pykälän 2 momentissa tarkoitetuksi pääasialliseksi maatila- tai metsätalouden harjoittamiseksi ja siitä, milloin maatila- tai metsätalouden harjoittamisen voidaan katsoa muodostavan pääosan säätiön toiminnasta.

5 §. Eräät tuensajia koskevat vaatimukset. Pykälän 1 momentissa esitetään säädettäväksi, että tukea ei myönnetä vaikeuksissa oleville yrityksille. Maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuen uudet suuntaviivat asettavat tuen saamista koskevia vaatimuksia. Suuntaviivojen I osan 2.4 luvussa määritellään yksityiskohtaisesti vaikeuksissa oleva yritys. Määritelmässä on viisi arviointiperustetta. Jos yksikin näistä arviointiperusteista täyttyy, yritys katsotaan vaikeuksissa olevaksi yritykseksi. Taustalla on ajatus, että julkista tukea ei pidä kohdentaa sellaisille yrityksille, joiden toiminnan jatkuminen on epävarmaa. Sen vuoksi tuet tulee kohdistaa elinkelpoisille yrityksille. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että tukea ei myönnettäisi myöskään sille, jolta Euroopan unionin komission päätöksen nojalla peritään takaisin sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta tukea. Säännöksessä tarkoitetaan sellaista sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta tukea, jota ei ole maksettu. Komission päätöksellä tarkoitetaan jäsenvaltiolle osoitettua päätöstä, joka velvoittaa kansallista viranomaista perimään sääntöjenvastaisen ja sisämarkkinoille soveltumattoman tuen takaisin. Säännös perustuu maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuen suuntaviivojen 27 kohtaan. Suuntaviivojen taustalla on unionin oikeuskäytäntö (T-244/93 ja T-486/93). Asiaa tarkastellaan myös komission tiedonannossa sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperintää edellyttävien komission päätösten tehokkaasta täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa (2007/C272/05). Kyseistä niin sanottua Deggendorf-periaatetta tarkastellaan mainitun tiedonannon 4.2 luvussa. Esityksessä arvioidaan, että kummankin pykälän 1 momentin säännöksen käytännön soveltaminen jää vähäiseksi.

Lakiehdotukseen ei ole tarpeen lisätä muita erityissäännöksiä Deggendorf-periaatteeseen liittyen. Valtionavustuslain 19 §:n mukaan valtionapuviranomainen voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen keskeytettäväksi, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetään maksamisen keskeyttämistä. Näin ollen jo myönnetty tuki voitaisiin jättää maksamatta, jos tuen myöntämisen

jälkeen valtionapuviranomaisen eli metsäkeskuksen tietoon tulee, että tuensaajalta peritään takaisin komission päätöksen nojalla tukea. Jos kyse on tilanteesta, että hakija olisi esimerkiksi salannut pykälässä tarkoitetun perintätoimen metsäkeskukselta ja hänelle olisi myönnetty ja maksettu tukea, metsäkeskuksen tulisi periä tuki takaisin valtionavustuslain 21 §:n 1 momentin nojalla. Tuen takaisinperiminen olisi mahdollista myös valtionavustuslain 22 §:n 3 momentin nojalla, jonka mukaan valtionapuviranomainen voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen takaisin perittäväksi, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä sitä edellytetään.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ehdotetussa laissa tarkoitettua tukea ei saisi käyttää sellaisten kustannusten korvaamiseen, joiden varalta tuensaaja on voinut ottaa vakuutuksen. Myös tämä säännös perustuu maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuen suuntaviivoihin. Suuntaviivojen 94 kohdan mukaan komissio ottaa tuen soveltuvuutta arvioidessaan huomioon vakuutuksen, jonka tuensaaja on mahdollisesti ottanut tai olisi voinut ottaa. Suuntaviivoissa on lähtökohtana, että tuensaajia tulisi mahdollisuuksien mukaan kannustaa ottamaan vakuutus. Lisäksi suuntaviivojen 528 kohdasta käy ilmi, että tuki-intensiteettiä laskettaessa otetaan huomioon vakuutussovimusten perusteella saadut maksut. Mainittu 528 kohta liittyy metsäpaloista, luonnonmullistuksista, epäsuotuisista sääoloista, taudeista, tuholaisista ja muista katastrofeista metsille aiheutuvien vahinkojen ennaltaehkäisyyn ja korjaamiseen tarkoitettuun tukeen. Lakiehdotukseen sisällytetyistä tuista tällainen on juurikäävän torjunta. Esityksessä katsotaan, ettei ole tarkoituksenmukaista osoittaa metsätalouden rahoitusta sellaisiin toimenpiteisiin, joiden varalta maanomistaja olisi voinut saada kohtuuhintaisen vakuutuksen. Vakuutuksia metsätuhojen varalle on noin kolmasosalla yksityismetsien omistajista, vaikka erilaisia vakuutustuotteita on ollut saatavilla vuosikymmeniä. Osittaisen syynä tähän lieinee ollut se, että voimassa olevan lain mukaan luonnontuhojen jälkeiseen metsänuudistamiseen on voinut saada tukea, jos taimikko

on tuhoutunut maanomistajasta riippumattomasta syystä. Tästä esimerkkinä voidaan mainita myyrätuhojen lisäksi myrskytuhot. Varsinaisia tuhokorvauksia ei metsätalouden rahoituslainsäädännön kautta ole koskaan myönnetty. Esityksen mukaan luonnontuhojen jälkeiseen metsänuudistamiseen ei valtion tukea myönnettäisi enää jatkossa.

Käytännössä laaja vakuutusturva korvaa nykyisin maanomistajan metsäomaisuuden tuhojen varalta melko kattavasti. Vakuutusyhtiöt eivät kuitenkaan korvaa esimerkiksi luonnon saastumisesta tai ilmastosta aiheutuneita tuhoja. Myöskään juurikäävän aiheuttamia puuston lahovikoja vakuutus ei korvaa. Ainoastaan tietyt vakuutusyhtiöt voivat korvata sienitautien taimikolle ja istutettaville taimille aiheuttamia vahinkoja.

Juurikäävän torjunnan rahoittamisen tarkoituksena ei ole korvata olemassa olevia tuhoja, vaan estää seuraavan puusukupolven lahovikaisuus sekä kyseisen sienitaudin leviäminen ja näin ollen ylläpitää ja parantaa metsien terveyttä ja elinvoimaisuutta. Tämän vuoksi pykälän 3 momentin vakuutuksia koskeva säännös ei estäisi tuen myöntämistä juurikäävän torjuntaan. Torjunnan ja sen tukemisen voidaan katsoa olevan yhteiskunnallisesti erittäin merkittävää. Kuusenjuurikääpä on taloudellisesti erittäin haitallinen sienitauti. Se aiheuttaa juuristosta korkealle runkoon nousevaa tyvilahoa. Tästä on arvioitu aiheutuvan maanomistajille ja teollisuudelle vuosittain 40–45 miljoonan euron tappiot. Kuusen kokonaissaanto pienenee, sillä esimerkiksi Etelä-Suomessa lahovikaisia kuusia on päätehakuissa noin 20 prosenttia ja laho voi nousta 3–4 metriin rungossa. Tukkiosuudesta menetetään tällöin 40 prosenttia. Myös toisesta juurikääpalajista, männyllä tyvitervastautia aiheuttavasta männynjuurikäävästä, koituu metsätaloudelle vuosittain noin viiden miljoonan euron tappiot. Juurikäävän aiheuttamien tuhojen odotetaan lisääntyvän ilmastomuutoksen myötä.

6 §. Tuen myöntämisen yleiset edellytykset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuen yleisistä edellytyksistä. Ehdotetun pykälän sisältö on pääosin sama kuin voimassa olevassa lain 4 ja 7 §:ssä.

Pykälän 1 momentti sisältää viranomaisen tarkoituksenmukaisuusharkintaa koskevan

säännöksen. Vastaavantyyppinen säännös on voimassa olevan lain 7 §:ssä. Ehdotetun momentin mukaan tuettavat työt tulisi tehdä metsäalan hyvän ammattikäytännön mukaisesti. Säännös on uusi. Hyvän metsäalan ammattikäytännön perustana voitaisiin pitää hyvän metsänhoidon suosituksia, metsätien rakentamisohteja ja metsäalan ammattimais-ten toimijoiden toiminta- ja laatujärjestelmiä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädet-täväksi, ettei tukea myönnettäisi niihin töihin tai toimenpiteisiin, jotka laissa säädetään maanomistajan velvollisuudeksi. Kyseeseen voisivat siten tulla esimerkiksi kestävän met-sätalouden rahoituksesta annetun lain, metsä-lain tai luonnonsuojelulain velvoitteet. Esi-merkkinä kestävän metsätalouden rahoituk-sesta annetun lain mukaisesta velvoitteesta voidaan mainita metsänuudistamiseen, kun-nostusojitukseen ja metsätien tekemiseen liit-tyvä hoito- ja kunnossapitovelvoite. Tukea ei myöskään voisi myöntää toimenpiteisiin, jot-ka lakiehdotuksen 35 §:ssä säädettäisiin maanomistajan hoito- ja kunnossapitovel-voitteeksi. Tukea ei myöskään voitaisi myön-tää esimerkiksi silloin, kun kyseessä olisi joi-kin luonnonsuojelulaista johtuvan velvoitteen täyttämisen. Ehdotettua momenttia vastaa voimassa olevan lain 4 §:n 2 ja 4 momentti. Utta on kuitenkin se, ettei momentissa ni-menomaisesti lueteltaisi niitä lakeja, joihin velvollisuudet perustuvat. Käytännössä ky-seeseen voisi tulla vain metsien hoitoon ja käyttöön liittyvä laki.

Pykälän 2 momentin mukaan tukea saisi käyttää ympäristötukeen, kun sillä korvataan maanomistajalle metsälain 11 §:ssä tarkoitet-tua vähäistä suurempaa taloudellista mene-tystä tai haittaa ylittävää osuutta. Säännök-sessä viitataan ympäristötukeen, josta ehdo-tetaan säädettäväksi 19 §:ssä.

Pykälän 3 momentin mukaan tuettavan työn tai toimenpiteen tulisi olla sen mukainen kuin muussa laissa säädetään. Esimerkiksi suometsän hoidon yhteydessä tuettavia olisi-ivat toimenpiteet, joista on tehty vesilain (587/2011) 5 luvun 6 §:ssä tarkoitettu ilmoi-tus ennen toimenpiteen aloittamista. Lisäksi momentissa kiellettäisiin tuen myöntäminen sellaisiin töihin tai toimenpiteisiin, jotka ovat aiheutuneet metsälain tai muun lain vastai-seksi todetusta toiminnasta. Voimassa ole-

vassa laissa on samantyyppinen säännös. Voimassa olevan lain 4 §:n 3 momentin mu-kaan tukea ei saa myöntää metsälain vastai-seksi toiminnaksi todetusta toiminnasta. On perusteltua, ettei tukea voitaisi myöntää myöskään muun lain vastaiseksi todetusta toiminnasta. Ehdotetussa momentissa lain-mukaisuudella ja -vastaisuudella viitattaisiin aineellisiin säännöksiin.

7 §. Muu julkinen tuki. Pykälässä ehdote-taan säädettäväksi muusta julkisesta tuesta. Valtionavustuslain 6 §:n 3 momentin mukaan valtionavustus ei saa yhdessä muiden julkis-ten tukien kanssa ylittää Euroopan yhteisön tai Suomen lainsäädännössä säädettyä valti-onavustuksen tai muun julkisen tuen enim-mäismäärää. Valtionavustuslain 4 §:n 2 koh-dassa määritellään julkinen tuki siten, ettei sillä tarkoiteta verojärjestelmän kautta anneta-va etuutta. Koska verojärjestelmän kautta annettava etuus voi olla perustamissopimuk-sessa tarkoitettu valtiontuki, on valtiontuki-sääntöjen noudattamisen varmistamiseksi tarkoituksenmukaista lisätä lakiin uusi pykälä koskien muuta julkista tukea.

Ehdotettu säännös liittyy maa- ja metsäta-lousalan ja maaseutualueiden valtiontuen suuntaviivojen yleisiin arviointiperusteisiin (I osa 3.5 luku, Tuen oikeasuhtaisuus). Suun-taviivoissa määritetään tukien enimmäisin-tensiteetit. Valtiontuen suuntaviivat sallivat eri tukien kasautumisen vain sillä edellytyk-sellä, että toiminnan tai hankkeen saaman valtiontuen kokonaismäärä pysyy suuntavii-voissa määritettyjen enimmäisintensiteettien rajoissa (suuntaviivojen 99 kohta).

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädet-täväksi niistä tilanteista, joissa metsäkeskus on tekemässä päätöstä tuen myöntämisestä. Tukea ei voitaisi myöntää, jos rahoitettavaan työhön tai toimenpiteeseen on myönnetty valtionavustuslain 4 §:n 2 kohdassa tarkoitet-tua julkista tukea tai verojärjestelmän kautta myönnettävää tukea taikka näitä tukia yhdes-sä. Pykälän 2 momentti taas koskee niitä ti-lanteita, joissa metsäkeskus on ensin myön-tänyt ehdotetun lain perusteella tuen ja tuen maksamisen jälkeen käy ilmi, että kyseiseen työhön tai toimenpiteeseen on lisäksi myön-netty edellä mainittua muuta julkista tukea tai tukia. Tällöin ehdotetun lain nojalla myön-netty tuki perittäisiin takaisin. Takaisinperin-

tään sovellettaisiin valtionavustuslain säännöksiä ja lakiehdotuksen 7 luvun säännöksiä.

Esityksen yhtenä tavoitteena on ollut keventää tukiin liittyvää hallinnollista työtä. Tästä syystä pykälän 1 momentti on kirjoitettu siten, ettei tukea voitaisi myöntää siinäkään tapauksessa, että muu tuki on määrältään vähäistä. Vastaavasti pykälän 2 momentin palautusvelvollisuus ei riipu muun tuen määrästä. Mainittu hallinnollisen työn keveneminen tulee siitä, ettei metsäkeskuksella ole velvollisuutta selvittää muiden tukien määrää ehdotetun lain perusteella myönnettävän tuen määrän laskemiseksi. Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksissä kielletään tukien kasautuminen. Ehdotettu säännös mahdollistaa myös sen, ettei metsäkeskuksen tarvitse erikseen selvittää, olisiko mahdollinen määrältään ehkä vähäiseksi arvioitava tuki valtioneuvoston päätöksien mukainen, jos samaan toimenpiteeseen myönnetään tai on myönnetty tukea ehdotetun lain nojalla.

8 §. Oma työ, työn teettäminen ja yhteishanke. Pykälän 1 momentin mukaan tuettavat työt voitaisiin joko tehdä omana työnä tai teettää ulkopuolisella toimijalla. Työn teettäminen ulkopuolisella ei vaikuttaisi tuensaajan ja metsäkeskuksen väliseen oikeussuhteeseen. Tukipäätöksen mukainen tuensaaja olisi siten aina täysimääräisesti vastuussa tuen asianmukaisesta käytöstä.

Ehdotettu määritelmä omasta työstä on tarpeen sen määrittämiseksi, myönnetäänkö toteuttamissuunnitelman tukea. Lisäksi määritelmä on tarpeen tuen laskentaperusteen määrittämiseksi. Oman työn määritelmässä otettaisiin huomioon se, onko hakija esimerkiksi yhteisö, yhteenliittymä tai kuolinpesä. Oman työn määritelmässä ei ole viittausta toiminnien käyttöön. Toiminimellä tarkoitetaan nimeä, jota elinkeinonharjoittaja käyttää toiminnassaan. Toiminimi ei siis ole erillinen oikeushenkilö. Jos luonnollinen henkilö käyttää toiminimeä, toiminimellä tehty työ katsottaisiin aina asianomaisen luonnollisen henkilön työksi.

Pykälän 2 momenttiin sisällytettäisiin säännös, joka koskisi lakiehdotuksen 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuja yhteisötilanteita. Mainitun säännöksen mukaan tuensaajana voivat olla myös sellaiset luonnolliset henkilöt, jotka omistavat metsäkiinteistön

yhdessä yhtiön kanssa. Tällöin omana työnä pidettäisiin asianomaisen luonnollisen henkilön tai yhtiön yhtiömiehen tekemää työtä. Pykälän 2 momentissa otettaisiin lisäksi huomioon ne tilanteet, joissa kyse on yhteisön tai säätiön palveluksessa olevasta henkilöstä. Yhteisön tai säätiön palveluksessa olevan henkilön palvelussuhde voi olla toistaiseksi voimassaoleva tai määräaikainen. Ehdotetussa säännöksessä ei viitata osakeyhtiön osakkaan työhön. Sitä ei katsottaisi omaksi työksi.

Pykälän 2 momentin mukaan omaksi työksi katsottaisiin aina myös kaikki vastikkeetta tehty työ. Tämän vuoksi talkootyö katsottaisiin omaksi työksi.

Pykälän 3 momentissa määriteltäisiin yhteishanke. Voimassa olevankin lain mukaan yhteishankkeita on rahoitettu, mutta yhteishanketta ei ole määritelty laissa tai sen nojalla annetuissa asetuksissa. Pykälässä asetettaisiin vaatimus kiinteistöjen kuulumisesta eri maanomistajille. Maanomistajan tulee olla joko luonnollinen henkilö tai jokin 4 §:ssä määritellyistä yhteisöistä, yhteenliittymistä, kuolinpesistä tai osakaskunnista. Momentissa tarkoitetaan identtisiä maanomistajia. Näin ollen kyseessä olisi yhteishanke, vaikka kahdella kiinteistöllä olisi osittain omistajina samoja luonnollisia henkilöitä. Lisäksi momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että yhteishankkeena pidettäisiin yhden yhteismetsän toteuttamaa hanketta. Tällaisella yhden yhteismetsän toteuttamalla hankkeella on usein samanlaisia mittakaavaetuja kuin muilla pykälässä tarkoitetuilla yhteishankkeilla. Yhden yhteismetsän hankkeen määrittelemisellä yhteishankkeeksi on myös metsäpoliittisia tavoitteita, eli tällä tavoin esityksessä halutaan parantaa yhteismetsien toimintaedellytyksiä. Pykälän 3 momentissa ei säädetä siitä, mihin tukiin yhteishankkeet soveltuvat. Näin ollen säännös ei rajoita sitä, mitä toimenpiteitä voidaan toteuttaa yhteishankkeena.

9 §. Toteuttamissuunnitelma ja toteutusilmoitus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi toteuttamissuunnitelmasta ja toteutusilmoituksesta. Voimassa olevan lain mukaan tukien saamisen edellytyksenä on joko suunnitelma tai toteutusilmoitus. Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, milloin tuen myöntämisen edellytyksenä on metsäkeskuksen hyväk-

symä toteuttamissuunnitelma ja milloin taas toteutusilmoitus. Toteuttamissuunnitelma olisi terveyslannoituksen, suometsän hoidon, metsätien tekemisen ja metsäluonnon hoidon tuen myöntämisen edellytyksenä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että toteuttamissuunnitelman ja toteutusilmoituksen laatijalla tulee olla tuettavan toimenpiteen osalta riittävä asiantuntemus. Säännös on yleisluonteinen. Riittävä asiantuntemus voisi perustua esimerkiksi ammatti- tai näyttötutkintoon taikka ammatilliseen kokemukseen toimenpiteiden suunnittelusta ja toteutuksesta. Suunnittelua ja toteutusilmoitusten laatimista koskevien vaatimusten tarkoituksena on ohjata maanomistajia käyttämään metsäalan asiantuntijapalveluja. Taustalla on ajatus, että hyvällä suunnitellulla voidaan parantaa töiden laatua ja raportointia. Toisaalta sekä toteuttamissuunnitelman että toteutusilmoituksen sisältövaatimukset ovat olleet ja olisivat vastedeskin osin sellaisia, että asiakirjan laatimisen käytännön edellytyksenä on metsäalan osaaminen. Toteuttamissuunnitelman hyväksymisen edellytykseksi asetettaisiin, ettei toimenpiteiden toteuttamista ole aloitettu. Poikkeuksena olisi suometsän hoidon yhteydessä suunniteltu piennartie. Toteuttamissuunnitelma voitaisiin hyväksyä, vaikka piennartien tekemistä koskeviin toimenpiteisiin olisi jo ryhdytty, kunhan hakemus on metsäkeskuksessa vireillä. Piennarteiden tekeminen helpottaa ojitettujen alueiden kuljetusten järjestämistä. Ojien kunnostuksen kannalta on tärkeää, että hakkuut ja puunkuljetukset ojitetulla alueella saadaan ajoissa käyntiin.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että toteuttamissuunnitelma ja toteutusilmoitus voitaisiin tehdä omana työnä. Toteuttamissuunnitelman laatimiseen tukea voitaisiin myöntää vain, jos asiakirjoja ei tehdä omana työnä.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriölle annettavaksi valtuus säätää toteuttamissuunnitelman ja toteutusilmoituksen sisältövaatimuksista.

10 §. Tukien määrä ja varojen suuntaaminen. Pykälän 1 momentin mukaan tuet voitaisiin eriyttää alueittain metsätaloudellisten olosuhteiden ja hallinnollisten rajojen perusteella. Tuen määrä voitaisiin eriyttää myös

sen mukaan, onko kyseessä yhden tilan hanke vai yhteishanke. On taloudellisesti tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa hankkeita suurempina kokonaisuuksina. Toisaalta tuen määrässä tulisi ottaa huomioon tuettavasta toiminnasta maanomistajalle aiheutuneet kustannukset. Maanomistajat ovat eriarvoisessa asemassa luonnonolosuhteista johtuen. Alueittain tehtävällä tukien määrän eriyttämisellä vähennettäisiin eriarvoisuutta siten, että suhteessa suurempi tuki kohdistettaisiin niille, jotka harjoittavat metsätaloutta heikommassa luonnonolosuhteissa. Kuten pykälän 1 momentin sanamuodosta käy ilmi, tukimäärien eriyttäminen perustuisi valtioneuvoston tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Näin ollen tukien määriä ei kaikissa tapauksissa olisi velvollisuutta eriyttää momentissa mainituin perustein. Alueellinen eriyttäminen voitaisiin toteuttaa hallinnollisten rajojen perusteella, koska se on hallinnollisesti yksinkertaisinta. Hallinnollisesti rajatuilla alueilla tarkoitetaan esimerkiksi metsien hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1308/2013) mukaisia eteläisen, keskisen ja pohjoisen Suomen alueita. Varsinkin toteuttamissuunnitelman laatimiskustannukset vaihtelevat merkittävästi sen mukaan, onko kyseessä yhden tilan hanke vai yhteishanke, minkä vuoksi tukien määriä on tällöin tarpeen eriyttää.

Maanomistajien kiinnostuminen metsien kasvun kannalta merkityksellisistä metsänhoito- ja perusparannustoista riippuu usein siitä, millä keinoin heitä voidaan parhaiten kannustaa näiden toimenpiteiden tekemiseen. Varsinkin tilojen yhteishankkeiden aikaansaaminen edellyttää kannustinrahaa töiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Yhteiskunnan intressissä on tukea maanomistajien yhteistoimintaa, jotta esimerkiksi suometsän hoitohankkeissa vesiensuojelutoimenpiteet toteutetaan kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti ja siten puuntuotannon kannalta vähämerkitykselliset mutta ulkoisvaikutusten kannalta yhteiskunnalle tärkeät toimenpiteet voidaan toteuttaa. Samoin metsätien tekemisessä tieverkoston rakentaminen ja ylläpito vaatii tilojen yhteistoimintaa. Metsän tuotoltaan heikoimmille alueille on kannustavuuden kannalta perusteltua myöntää enemmän valtion tukea kuin suotuisemmille alueille,

jotta yhteishankkeita saadaan ylipäätään aikaiseksi.

Pykälän 1 momentin mukaan tuki myönnettäisiin prosenttiosuutena hyväksyttävistä kustannuksista tai laskennallisen perusteen mukaan. Laskennallista tukea määriteltäessä arvioidaan toteutusilmoituksesta aiheutuvat kustannukset. Siltä osin kuin kyse olisi lakiehdotuksen 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yhteisomistussuhteesta, jossa luonnolliset henkilöt omistavat kiinteistöstä vähintään puolet, tuki myönnettäisiin luonnollisten henkilöiden omistusosuuden mukaisessa suhteessa. Jos myönnettävän tuen määrä olisi hankkeen osalta 1 500 euroa ja jos luonnolliset henkilöt omistaisivat puolet siitä kiinteistöstä, jolla toimenpiteet toteutetaan, tukea voitaisiin myöntää 750 euroa.

Pykälän 1 momenttiin ei ehdoteta sisällytettäväksi erillistä säännöstä tukien enimmäisintensiteeteistä. Uudet maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontukia koskevat suuntaviivat määrittelevät tukien enimmäisintensiteetit. Lakiehdotuksessa tarkoitettut tuet on tarkoitettu notifioida Euroopan unionin komissiolle. Komissio vahvistaa hyväksymispäätöksessään kutakin tukea koskevat enimmäisintensiteetit, joita ei voi ylittää. Valtionavustuslain 6 §:n 3 momentin mukaan valtionavustus ei saa yhdessä muiden julkisten tukien kanssa ylittää Euroopan yhteisön tai Suomen lainsäädännössä säädettyä valtionavustuksen tai muun julkisen tuen enimmäismäärää. Lakiehdotuksen 3 §:n mukaan ehdotetun lain mukaiseen rahoitukseen sovellettaisiin valtionavustuslain säännöksiä. Lakiehdotukseen ei ehdoteta sisällytettäväksi valtioneuvoston tulevia tukien enimmäismääriä, koska mainitun valtionavustuslain säännöksen perusteella valtioneuvoston olisi joka tapauksessa otettava komission asettamat tukien enimmäismäärät huomioon tukien määrästä säätäessään. Pykälän 4 momentin mukaan tukien määrästä, hyväksyttävistä kustannuksista ja tukien määräytymisen perusteista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Käytännössä valtioneuvosto olisi sidottu komission hyväksymispäätöksessä asetettuihin tukien enimmäisintensiteetteihin.

Pykälässä käytetään tuki-sanaa. Sillä viitataan suoraan tukeen. Esityksen mukaan lainoista luovuttaisiin. Käytännössä lainojen

merkitys ei ole ollut suuri. Maanomistajat ovat saaneet edullisemmin lainaa markkinoilta, mikä on johtanut valtionlainojen vähäisempään kysyntään. Kun lisäksi otetaan huomioon lainojen käsittelyn korkeat hallinnolliset kustannukset, lainajärjestelmän jatkamiselle ei ole enää perusteita.

Pykälän 2 momentin ensimmäinen virke koskee yhteen hankkeeseen myönnettävää tuen enimmäismäärää. Tukea voitaisiin yhteen hankkeeseen tuensaaajaa kohden myöntää enintään 200 000 euroa. Jos myönnettävä tuki olisi yli 200 000 euroa, tukea ei tällöin myönnettäisi siltä osin kuin se ylittäisi 200 000 euroa. Jotta mahdollisimman montaa yksityistä maanomistajaa voitaisiin kannustaa hyvään metsänhoitoon ja -käyttöön vuosittain käytettävissä olevilla määrärahoilla, on perusteltua rajoittaa yksittäiselle tuensaaajalle yksittäisessä hankkeessa myönnettävän tuen määrää. Viimeisen kymmenen vuoden aikana tuettavaksi esitettäviin toimenpiteisiin ainoastaan ympäristötukea ja tukea metsäluonnon hoitohankkeeseen on myönnetty yli 200 000 euroa tuensaaajaa kohti yhdessä hankkeessa. Näissä tapauksissa ympäristötukisopimukseen on kerätty saman maanomistajan eli yhteismetsän mahdollisimman monta ympäristötukikohdetta. Mikään ei estä jatkossa kohteiden jakamista useammalle hakemukselle. Metsäluonnon hoitohankkeiden osalta suurimmaksi kerralla hyväksyttäväksi tuen määräksi esitetään 400 000 euroa, koska niissä tuensaaaja ei koskaan ole yksittäinen yksityinen maanomistaja vaan yleensä yhteisö tai ammatinharjoittaja, joka suunnittelee ja toteuttaa luonnonhoitohankkeen useiden maanomistajien kanssa yhteistyössä. Ehdotettu säännös kytkeytyy myös uusiin valtioneuvoston tukisääntöihin. Jos kerralla myönnettävä tuki olisi yli 500 000 euroa, muun muassa tuensaaajan nimi ja myönnetyn tuen määrä tulisi julkaista metsäkeskuksen internetsivulla. Koska hankekohtaisen tuen enimmäismäärä olisi 200 000 euroa, lakiehdotukseen ei ole sisällytetty säännöstä koskien tuensaaajien ja myönnettyjen tukien julkistamisesta. Pykälän 2 momentin kaksi viimeistä virkettä liittyvät lakiehdotuksen tuensaaajia koskevaan säännökseen. Lakiehdotuksen 4 §:n 3 momentin mukaan yksityiseksi maanomistajaksi katsotaisiin myös ne luonnolliset henkilöt, jotka

omistavat kiinteistön yhdessä yhtiön kanssa. Luonnollisten henkilöiden omistusosuuden tulee tällöin olla vähintään puolet kiinteistöstä. Pykälän 2 momentti liittyy tähän yhteisomistussuhteeseen. Ehdotetun säännöksen lähtökohtana on, että luonnollisten henkilöiden suhteellisen osuuden tulee täyttää ehdotetussa laissa asetetut hankkeen vähimmäiskokoa koskevat vaatimukset. Jos yhteisomistuksessa olevan kiinteistön luonnollisten henkilöiden yhteenlaskettu omistusosuus on puolet ja jos hankkeen säädetty vähimmäiskoko on 2 hehtaaria, tulee koko hankkeen koon olla vähintään 4 hehtaaria. Säännös voisi tulla sovellettavaksi esimerkiksi maatiloilla, joilla esiintyy myös yhtiömuotoista maatilatalouden harjoittamista. Tällaisten tilanteiden määrä voidaan arvioida vähäiseksi. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan myös säädettaväksi metsäluonnon hoitohankkeiden tuen vähimmäismäärästä.

Pykälän 3 momentin mukaan ympäristötuella korvattaisiin maanomistajalle aiheutuneet puuntuotannon tulomenetykset vähennettynä maanomistajan omavastuuosuudella. Laskentaperiaate säilyisi muutoin nykyisellään, mutta erityisen tärkeän elinympäristön puuston markkina-arvoa verrattaisiin sen metsäkiinteistön puuston markkina-arvoon, jolla kohde sijaitsee. Nykyisin ympäristötukisopimuskohteen puuston hakkuuarvoa verrataan saman omistajan tietyn kunnan alueella sijaitsevien kaikkien metsäkiinteistöjen puuston hakkuuarvoon. Tuki myönnettäisiin perusarvokorvauksen ja puuston markkina-arvon perusteella vähennettynä metsälain tarkoittamalla vähäisellä haitalla, jonka maanomistaja on velvollinen kantamaan. Ympäristötuki koostuisi peruskorvauksesta, markkinapuuston arvon korvauksesta ja muusta korvauksesta. Peruskorvaus olisi maakunnan edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettinen keskiarvo kerrottuna kymmenellä ympäristötukikohteen kutakin alkavaa hehtaaria kohden. Puuston markkina-arvon korvaus olisi se osa ympäristökohteen puuston markkina-arvosta, joka ylittää metsälaissa tarkoitetun vähäistä suuremman haitan. Puuston markkina-arvoa määritettäessä käytettäisiin esimerkiksi maakunnan edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeett-

tista keskiarvoa. Ympäristötuen määrän laskentaperusteena olisi kuten nykyisinkin kutakin kalenterivuotta kohti laskettu määrä, joka on yksi kolmaskymmenesosa peruskorvauksesta ja puuston markkina-arvon korvauksesta. Tämä perustuu teoreettisesti arvioituun puumäärän uusiutumisenopeuteen ja käytännössä toteutuneisiin hakkuumääriin Etelä-Suomessa. Nykyinen puuston tilavuus on h kattavissa kestävästi niin, että keskimäärin kolmessakymmenessä vuodessa alueelle on saatu aikaan vastaava puumäärä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettaväksi, että ympäristötukea ei myönnetä, jos myönnettävä määrä olisi sopimusta kohti pienempi kuin 500 euroa. Säännös mahdollistaa ympäristötuen myöntämisen esimerkiksi niissä tapauksissa, joissa ympäristötukikohteen kiinteistön omistaa kaksi luonnollista henkilöä, jos myönnettävä tuki on yhteensä vähintään 500 euroa, koska myönnettävä vähimmäismäärä arvioidaan sopimuskohtaisesti. Lakiehdotuksen 4 §:n 3 momentin mukaan luonnolliset henkilöt, jotka omistavat kiinteistöstä vähintään puolet yhtiön kanssa, olisivat oikeutettuja tukeen. Tarkoituksena on, että tällöin tuen määrä määräytyisi luonnollisten henkilöiden yhteenlasketun omistusosuuden mukaisessa suhteessa. Jos tämä osuus olisi alle 500 euroa, tukea ei myönnettäisi.

Valtioneuvostolla on valtion talousarvion soveltamiseen liittyvää norminantovaltaa ja toimivaltaa antaa budjetin määrärahanormeja täydentäviä määräyksiä. Mainitut seikat sekä valtionaloudelliset näkökohdat huomioon ottaen on perusteltua jättää valtioneuvostolle tukien määrään liittyvää harkintavaltaa. Tähän liittyen pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettaväksi, että valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tukien määrästä, hyväksyttävistä kustannuksista, ympäristötuen laskennan perusteista ja muista tukien määrän määräytymisen perusteista.

2 luku **Ekologiset ja metsän kasvua edistävät tuet**

Luvussa ehdotetaan säädettaväksi ekologisista ja metsän kasvua edistävästä tuista. Luvun otsikko liittyy maa- ja metsätalouselämyksen ja

maaseutualueiden valtiontuen suuntaviivojen metsäalan tukia koskeviin säännöksiin. Esityksessä katsotaan, että jäljempänä mainittavat metsänhoidolliset toimenpiteet on tarkoituksenmukaista sisällyttää tuettaviin toimenpiteisiin, koska kannustamalla niiden toteuttamiseen voidaan tasapainoisesti kehittää metsien terveyttä ja häiriönsietokykyä. Toisaalta toimenpiteillä on pitkäaikaisia vaikutuksia myös metsien tuottokyvyn parantumiseen.

11 §. Taimikon varhaishoito. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuesta taimikon varhaishoitoon. Ehdotettu työlaji olisi uusi, mutta vastaisi osittain voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista nuoren metsän hoidon käsitteeseen sisältyvää taimikon hoitoa. Pykälän 1 momentin mukaan tukea voitaisiin myöntää taimikon perkaukseen ja harvennukseen, verhopuuston poistoon ja harvennukseen. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää edellä mainittujen töiden yhteydessä kaadetun pienpuun keräämiseen.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi taimikon varhaishoidon tuen yleisistä edellytyksistä. Momentissa mainitut edellytykset ovat osin samantyyppisiä kuin nuoren metsän hoidon tuen taimikon hoitoa koskevat edellytykset nykyisin. Taimikon varhaishoidon tuen myöntämisen edellytyksissä otetaan huomioon metsälain velvoite uuden metsän aikaansaamiseen siten, että valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin taimikon varhaishoidon alarajasta niin, että kyseistä alarajaa matalampien taimikoiden hoitoon ei myönnettäisi tukea. Työlajin tukemisen edellytyksenä olisivat kohteen vähimmäispinta-alaa, taimikkoa ja käsittelyn jälkeistä puuston tiheyttä, poistumaa ja keskipituutta koskevat vaatimukset. Kohteelle ei saisi jäädä välitöntä hoidon tarvetta, mutta tarpeetonta taimikon siistimistä ja riistatiheikköjen perkausta tai harvennusta tulisi välttää. Taimikon varhaishoito tulisi lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin mukaisesti tehdä metsäalan hyvän ammattikäytännön mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan kohteen vähimmäispinta-alaa, taimikkoa sekä käsittelyn jälkeistä puuston tiheyttä, poistumaa ja keskipituutta koskevista vaatimuksista, tehdyn taimikon hoitotyön toteamisesta sekä muista ehdotetussa pykälässä tarkoitetuista tuen eh-

doista ja määräytymisperusteista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

12 §. Nuoren metsän hoito. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuesta nuoren metsän hoitoon. Ehdotettu tuki vastaa osin voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista nuoren metsän hoidon tukea. Pykälän 1 momentin mukaan tukea voitaisiin myöntää varttuneen taimikon perkaukseen ja harvennukseen sekä verhopuuston poistoon ja harvennukseen. Tukea voitaisiin myöntää myös nuoren metsän kunnostukseen silloin, kun toimenpide ei ole kaupallisesti kannattava. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää edellä mainittujen töiden yhteydessä kaadetun pienpuun keräämiseen. Pykälän 1 momentissa ehdotettujen toimenpiteiden tavoitteena on estää nuoren metsän liika tihtyminen sekä puuston laadullinen heikentyminen ja altistuminen tuhoille ja korjuuvaiheen vaurioille. Laatupuiden pystykarshintaa ei enää jatkossa tuettaisi.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi nuoren metsän hoidon tuen yleisistä edellytyksistä. Momentissa mainitut edellytykset ovat osin samantyyppisiä kuin nuoren metsän hoidon tuen edellytykset nykyisin. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että kohde täyttää vähimmäispinta-alaa koskevan vaatimuksen sekä käsittelyn jälkeiset puuston tiheyttä, poistumaa, keskipituutta tai rinnankorkeusläpimittaa koskevat vaatimukset ja että kohteelle ei käsittelyn jälkeen jää välitöntä hoidon tarvetta. Kohteelle ei saisi jäädä välitöntä hoidon tarvetta, mutta tarpeetonta varttuneen taimikon ja nuoren kasvatusmetsän siistimistä ja riistatiheikköjen perkausta tai harvennusta tulisi välttää. Nuoren metsän hoitotyö tulisi lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin mukaisesti tehdä metsäalan hyvän ammattikäytännön mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan kohteen vähimmäispinta-alasta, käsittelyn jälkeistä puuston tiheyttä, poistumaa, kerätyn pienpuun vähimmäismäärää, keskipituutta tai rinnankorkeusläpimittaa koskevista vaatimuksista, tehdyn nuoren metsän hoitotyön toteamisesta sekä muista ehdotetussa pykälässä tarkoitetuista tuen ehdoista ja määräytymisperusteista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

13 §. Terveyslannoitus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuesta terveyslannoitukseen. Pykälä on yksityiskohtaisempi kuin voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 5 kohdan määritelmä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tuen yleisistä edellytyksistä. Tuen myöntämisen edellytykset on pääosin tarkoitus säilyttää ennallaan. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi vastedeskin kohteen vähimmäispinta-alaa koskevan vaatimuksen täyttyminen ja se, että työ tehtäisiin sellaisissa metsissä, joiden puuston kehitys metsänhoidollisista toimenpiteistä huolimatta on taantuvaa maaperän ravinteiden epätasapainon vuoksi ja jotka voidaan saada elpymään lannoittamalla. Metsänhoidollisilla toimenpiteillä viitataan pykälän 1 momentissa muihin metsänhoidollisiin toimenpiteisiin kuin terveyslannoitukseen. Tarkoituksena on, ettei valtion tuella rahoitettaisi jatkuvasti samojen kohteiden lannoitusta. Pykälän 2 momentissa edellytettäisiin lisäksi, että lannoitevalmiste soveltuu ravinne-epätasapainon korjaamiseen. Vähimmäispinta-alaa koskevasta vaatimuksesta säädetään nykyisin metsätalouden rahoituksesta annetun lain nojalla puuntuotannon kestävyuden turvaamiseksi tehtävistä töistä annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 44/01 6 §:ssä.

Nykyisin tuen myöntämisen edellytyksenä on kohteen riittävä lämpösumma. Tästä vaatimuksesta esitetään luovuttavaksi, koska lämpösumma käsitteenä ei ole käytännön metsätalouden harjoittamisessa yksityisille maanomistajille helposti ymmärrettävä.

Lakiehdotuksen 6 §:n nojalla töiden tulee olla taloudellisesti ja metsien biologisen monimuotoisuuden säilymisen kannalta tarkoituksenmukaisia. Lisäksi lakiehdotuksen kyseisen pykälän mukaan työt tulee tehdä metsäalan hyvän ammattikäytännön mukaisesti. Lakiehdotuksen kyseisen pykälän mukaan tuettavan työn tai toimenpiteen tulee olla sen mukainen kuin muussa laissa säädetään. Näin ollen esimerkiksi terveyslannoituksessa käytettävän lannoitevalmisteen tulee olla sen mukainen, mitä lannoitevalmistelaissa (539/2006) säädetään.

Lakiehdotuksen 9 §:n 1 momentin mukaan terveyslannoituksen tuen myöntämisen edellytyksenä olisi metsäkeskuksen hyväksymä

toteuttamissuunnitelma. Toteuttamissuunnitelmaan tulisi tarvittaessa sisällyttää ravinneanalyysi tai muu riittävä ravinnetilanteesta tehtävä selvitys.

Pykälän 3 momenttiin sisällytettäisiin tuen myöntämistä koskeva rajoitus. Tukea ei myönnettäisi sellaisiin terveyslannoitushankkeisiin, joiden suunnittelussa ei ole kiinnitetty erityistä huomiota toimenpiteen aiheuttamiin vesistö- ja ympäristövaikutuksiin sekä toimenpiteestä mahdollisesti aiheutuvien haittojen vähentämiseen. Näihin voidaan vaikuttaa esimerkiksi lannoitusajankohdalla ja -tekniikalla.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi turvemaalla tehtävän terveyslannoituksen erityisistä vaatimuksista. Turvemaalla tehtävän lannoituksen tulisi täyttää kohteen ravinteisuustasoa koskevat vaatimukset. Vaatimuksista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Turvemaalla kohteen tulisi olla ravinnetasoltaan vähintään puolukaturvekan-gasta vastaava. Turvemaalla tehtävässä terveyslannoituksessa alueen kuivatuksen tulisi olla kunnossa. Jos mainittu edellytys ei täyty ennen lannoittamista, tuki voitaisiin kuitenkin myöntää, jos lannoitus toteutetaan sellaisen suometsän hoitohankkeen yhteydessä, jonka metsäkeskus on hyväksynyt rahoitettavaksi ehdotetun lain nojalla. Suometsän hoitoa koskevasta tuesta säädettäisiin lakiehdotuksen 15 §:ssä.

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan valtioneuvoston asetuksella säädettäväksi tarkemmin kohteen vähimmäispinta-alasta, lannoituskohteesta, lannoitevalmisteen valinnan perusteista, turvemaan vähimmäisravinteisuus-tasosta sekä muista ehdotetussa pykälässä tarkoitetuista tuen ehdoista ja määräytymis-perusteista.

14 §. Juurikäävän torjunta. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuesta juurikäävän torjuntaan. Pykälän 2 momentin mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että työ tehdään juurikäävän leviämisen riskialueella kivennäismaalla suoritettavan hakkuun yhteydessä toukokuun alun ja marraskuun lopun välisenä aikana. Kivennäismaan määritelmä sisältää myös ohutturpeiset kasvupaikat. Pykälässä ehdotettu tuki eroaa sisällöltään voimassa olevan lain 23 §:n 2 momentista siinä, ettei tukea enää myönnettäisi me-

kaaniseen juurikäävän torjuntaan eli kantojen nostoon. Kantojen nosto toteutetaan nykyisin pikemmin energiapuun keräämiseksi kuin juurikäävän torjumiseksi. Kantojen nosto on pääsääntöisesti markkinalähtöistä, joten sille ei ole tarkoituksenmukaista kohdistaa valtiotukea. Pykälä eroaa sisällöltään voimassa olevan lain sisällöstä myös siinä, että juurikäävän torjuntatyö voitaisiin tehdä vielä marraskuun aikana. Juurikäävän leviämiskausi on pidentynyt, koska talvisäät ovat leudontuneet ja pakkasjaksot lyhentyneet. Sen vuoksi on tarpeen mahdollistaa juurikäävän torjunnan tukeminen vielä marraskuun aikana. Juurikäävän torjunnan tuki eroaisi nykykäytännöstä tuensaajien osalta. Lakiehdotuksen 4 §:n mukaan juurikäävän torjunnan tukea voitaisiin myöntää muullekin maanomistajalle kuin yksityiselle maanomistajalle. Tukea ei kuitenkaan voitaisi kohdentaa valtion metsiin. Tuensaajien määritelmän laajentamista voidaan perustella metsien terveydentilan säilyttämisellä.

Pykälän 3 momentti sisältää asetusvaltuuden. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin juurikäävän leviämisen riskialueista, torjuntakohteista sekä muista ehdotetussa pykälässä tarkoitetuista tuen ehtoista ja määräytymisperusteista.

15 §. Suometsän hoito. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuesta suometsän hoitoon. Kyseessä on uusi tukimuoto, joka tulisi kunnostusojituksen tilalle. Näiden hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa tulisi tarkastella aikanaan ojitetun alueen kunnostusojitustarvetta, ravinnetilannetta, kulkuyhteyksien järjestämistä ja metsien hoitoa sekä hakkuutöitä kokonaisuutena. Tällöin puuston suotuisan kehityksen kannalta tarvittavat toimenpiteet tulisi otettua huomioon nykyistä laajemmin ja suunniteltua keskitetysti. Samalla voitaisiin säästää myös eri toimenpiteiden suunnittelun vaatimissa resursseissa. Suometsän hoitohankkeen yhteydessä voitaisiin tukea muitakin toimenpiteitä, kuten taimikon varhaishoitoa, nuoren metsän hoitoa ja terveyslannoitusta, jos asianomaiset tuen myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin ne toimenpiteet, joiden perusteella voitaisiin myöntää suometsän hoidon tukea. Ehdotetun pykälän 1 momenttiin sisältyvät toimenpiteet

sisältyvät jo tälläkin hetkellä kunnostusojitushankkeilla tehtäviin toimenpiteisiin.

Pykälän 1 momentissa mainitaan yhtenä tuettavista toimenpiteistä vesiensuojelutoimenpiteet. Niillä pyritään estämään muun muassa kiintoaineen kulkeutumisesta aiheutuvia haittoja. Näihin toimenpiteisiin liittyy lisäksi muitakin kuin vesiensuojelunäkökohtia, kuten esimerkiksi alapuolisten uomien ja salaojien tukkeutumisen estäminen, joka ei ole suoranaista vesiensuojelua, mutta kuuluu ojitettajan velvollisuuksiin.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tuen myöntämisen edellytyksistä. Pykälän 2 momentissa mainitut edellytykset ovat pääosin samat kuin nykyisin kunnostusojituksen osalta metsätalouden rahoituksesta annetun lain nojalla puuntuotannon kestävyyden turvaamiseksi tehtävistä töistä annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (44/01) 7 §:ssä ja kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain nojalla tapahtuvaa suunnittelua koskevan määräyksen (50/99) 4 kohdassa.

Ottaen huomioon tuettavien toimenpiteiden merkitys vesiensuojelun kannalta pykälän 2 momentin 1 kohdassa edellytettäisiin, että toteuttamissuunnitelman liitteenä tulisi olla erillinen selvitys vesiensuojelun kannalta välttämättömistä toimenpiteistä. Suunnitelman sisältövaatimuksista säädettäisiin tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Suometsän hoitosuunnitelmasta tulee tehdä vesilain 5 luvun 6 §:ssä tarkoitettu ilmoitus, joka lähettäisiin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselle, kuten nykyisinkin tehdään kunnostusojituksen suunnitelmien osalta. Mainittua ilmoitusta koskevat tiedot olisivat pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu selvitys.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa edellytettäisiin, että hanke täyttää vähimmäispinta-alaa, ravinteisuustason alarajaa ja joko puumääriä tai taimikkoa koskevat sekä muut alueita koskevat vaatimukset. Myös kunnostusojituksessa on nykyisin vähimmäispinta-alaa koskeva vaatimus. Kohteen tulisi olla vähintään viisi hehtaaria. Sen sijaan kohteen ravinteisuustason alarajaa koskeva vaatimus on uusi. Esityksessä pidetään tarpeellisena määrittää rahoituskelpoisen kohteen ravinteisuuden alaraja, koska karuimmilla kasvupai-

koilla ei ole tarkoituksenmukaista rahoittaa suometsän hoitoa valtion tuella. Lakiehdotuksen 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin tukivyöhykkeittäin ravinteisuustasosta. Suometsän hoitoa voitaisiin tukea eteläisessä ja keskisessä Suomessa vähintään kuivan kankaan tai varputurvekankaan ravinteisuustasoa ja pohjoisessa Suomessa vähintään kuivahkon kankaan tai puolukkaturvekangas II:n ravinteisuustasoa vastaavalla kasvupaikalla. Eteläisellä ja keskisellä Suomella tarkoitetaan tässä metsien hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisia hallinnollisia rajoja, jotka perustuvat metsätalouden olosuhteisiin. Puumäärässä tulee kiinnittää huomiota muun muassa haihduttavan puuston määrään. Uudistamiskypsissä metsissä puusto pitää yleensä haihdunnalla alueen vesitalouden kunnossa, joten ojaston kunnostukselle ei yleensä ole tarvetta puuston rappeutumisen estämiseksi. Uudistuskypsien metsien vesitalouden kunnostaminen on taloudellisesti tarkoituksenmukaista vasta uudistushakkuun yhteydessä. Tällöin vältytään ojien kunnostuksessa syntyviltä puustovaurioilta ja hakkuussa tukkeutuneiden ojien uudelleen kunnostamiselta.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä on, että uudistusojituksen jälkeen puuston kasvu on selvästi elpynyt. Puuston elpymistä tulisi arvioida puumäärän ja vuotuisen kasvuprosentin perusteella. Jos kyseessä olisi taimikko, tulisi sen täyttää metsälaissa taimikolle asetetut vaatimukset.

Pykälän 2 momentin 4 kohdan mukaan hoidettavan alueen metsän tulisi olla metsänhoidollisesti tyydyttävässä kunnossa tai puuston käsittely tulisi tehdä suometsän hoidon toteutuksen yhteydessä, jotta ojan perkaus ja täydennysojitus olisi tarkoituksenmukaista. Metsän kehityksen kannalta on tarkoituksenmukaista sovittaa yhteen hoitotyöt ja hakkuut ojien kunnostamisen kanssa. Hakkuiden toteuttaminen ennen suometsän hoitohankkeeseen ryhtymistä helpottaa ojien kunnostuksen toteuttamista ja vähentää kunnostuksesta puustolle syntyviä vaurioita.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tuensaantia koskevasta rajoituksesta. Tukea ei myönnettäisi, ellei suunnittelussa

ole kiinnitetty erityistä huomiota toimenpiteiden aiheuttamiin vesistö- ja ympäristövaikutuksiin sekä toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuvien haittojen vähentämiseen. Suunnittelussa ja toteutuksessa tulisi käyttää parhaimpia käytettävissä olevia ja kustannuksiltaan kohtuullisia vesiensuojelumenetelmiä ja -rakenteita. Vastaava säännös olisi lakiehdotuksen 13 §:n 3 momentissa liittyen terveystalouteen. Suometsän hoidon tuensaantia rajoittaisi myös lakiehdotuksen 48 §:n 7 momentin siirtymäsäännös.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin vesiensuojelutoimenpiteistä, hoitokohteen vähimmäispinta-alasta, tukivyöhykkeittäin ravinteisuustason alarajasta ja joko puumääriä tai taimikkoa koskevista ja muista aluetta koskevista vaatimuksista, hoitokohteen metsänhoidollista kuntoa koskevista vaatimuksista ja muista suometsän hoitotoimenpiteistä sekä muista ehdotetussa pykälässä tarkoitetuista tuen ehdoista ja määräytymisperusteista. Pykälän 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään vesiensuojelua koskevan suunnitelman sisältövaatimuksista.

3 luku **Tieverkosto**

Luvussa ehdotetaan säädettäväksi metsätien tekemisen tuesta. Metsätien tekemisen tuki jakautuu yksityistien perusparannusta ja uuden metsätien rakentamista koskeviin tuikiin. Metsätien tekemisen tuen tavoitteet eroavat siinä määrin muista lakiehdotuksen tuista, että mainittua tukea koskevat säännökset on tarkoituksenmukaista sisällyttää erilliseen lukuun. Metsätien tekemisen tuen tarkoituksena on huolehtia metsätieverkosta osana alemmanasteista tieverkkoa. Toimiva metsätieverkko palvelee metsätalouden kuljetuksia, mutta sillä on yleisemminkin merkitystä maaseudun kuljetus- ja kulkuolojen järjestämisessä. Metsätieverkosto ei ole tarpeen pelkästään puunkuljetuksia varten, vaan sitä tarvitaan myös silloin, kun tehdään metsänhoitotyötä. Metsätiet palvelevat henkilökuljetusten ohella myös maatalouden ja maaseudun muun yritystoiminnan liikennettä. Toimiva metsätieverkosto luo myös mahdolli-

suuksia metsien erilaiselle virkistyskäytölle, kuten marjastukselle, sienestykselle, metsästykselle ja luontomatkailulle. Metsätieverkosto turvaa monelle yhteydet vapaa-ajan asunnolle. Lisäksi metsätieverkko tehostaa palontorjuntaa ja pelastustointia.

16 §. Metsätien tekeminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuesta yksityistien perusparannukseen ja uuden metsätien tekemiseen. Työlajin nimenä olisi silti edelleenkin metsätien tekeminen kuten voimassa olevassa laissa. Metsätiellä tarkoitetaan yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja teitä. Vaatimus, jonka mukaan uuden tien tulee olla yksityisistä teistä annetun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu metsätie, sisältyy voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 7 kohdan määritelmään. Perusparannus voisi kohdistua muuhunkin yksityistiehen. Pykälän 1 momentin mukaan yksityistien perusparannus voisi koskea koko tietä, sen osaa, rakenteita ja rakennelmia. Voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan metsätien tekemisellä tarkoitetaan myös metsätiehen liittyvän tai metsätaloudessa tarpeellisen erillisen varastoalueen tekemistä. Vastaava varastoalueen rakentamista koskeva säännös sisällytettäisiin pykälän 1 momenttiin. Varastoalueen tekeminen voisi siten edelleenkin sisältyä osana metsätien tekemistä tai yksityistien perusparannusta koskevaan hankkeeseen. Yksitystien perusparannus voisi koskea varastoalueen rakentamista taikka siltä vastaavan rummun asentamista, vaikka tietä ei muutoin perusparanneta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tuen yleisistä edellytyksistä sekä yksityistien perusparannuksen että uuden metsätien tekemisen osalta. Jäljempänä lakiehdotuksen 17 §:ssä säädettäisiin yksityistien perusparannusta koskevista lisävaatimuksista ja 18 §:ssä uuden metsätien tekemistä koskevista lisävaatimuksista. Kuten nykyisinkin, tuen myöntämisen edellytyksenä olisi tien soveltuminen metsätalouden ympärivuotisiin kuljetuksiin. Vastaava säännös on kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain nojalla puuntuotannon kestävyuden turvaamiseksi tehtävistä töistä annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 44/01 8 §:ssä. Uutta olisi, että lakiin sisällytettäisiin nimenomai-

nen maininta oikeudesta rajoittaa tien käyttö kelirikkoaikana. Metsäteiden rakentaminen kelirikon kestäviksi ei ole taloudellisesti perusteltua. Sallimalla tienkäytön rajoittaminen kelirikon ajaksi esimerkiksi painorajoitusten avulla estetään tien vaurioituminen. Uutta olisi myös se, että lakiin otettaisiin nimenomainen säännös tarkoituksenmukaisuusharkinnasta. Tuettavien hankkeiden tulisi olla tarkoituksenmukaisia alemmanasteisen tieverkoston kokonaisuuden kannalta. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että puukuljetusten turvaamiseksi tiestön tulee olla ajokelpoinen korjuu- ja kuljetusketjun alkupään metsätieltä tehtaalle saakka. Tuettavien hankkeiden tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa tulisi mahdollisuuksien mukaan hyödyntää metsäkeskuksen laatimia tai hankkimia tieverkkosuunnitelmia.

Pykälän 2 momentin mukaan tukea voitaisiin osoittaa vain niille teille, joiden tieoikeudet on perustettu yksityisistä teistä annetun lain mukaisesti. Lisäksi edellytettäisiin, että tiekunta on tehnyt päätöksen yksityistien perusparannuksesta tai uuden metsätien tekemisestä. Tämä tarkoittaa, että tukea voitaisiin myöntää vain yhteishankkeille. Poikkeuksen muodostaisivat yhteismetsien yksinään toteuttamat hankkeet. Lakiehdotuksen 8 §:n 3 momentin mukaan yhteismetsän yksinään toteuttamat hankkeet on määritelty yhteishankkeiksi. Yhteismetsillä on omia teitä, joilla ei ole pidetty yksityisistä teistä annetun lain mukaista tietoitimitusta. Tietoitimitusta ei ole tarpeen pitää, koska tällöin ei tarvita tieoikeutta toisen maalla. Pykälän 2 momentin vaatimus poikkeaa nykyisestä siten, että voimassa olevien säännösten mukaan poikkeustapauksissa voidaan valtion varoja myöntää tien perusparannushankkeelle, jos tieoikeudet on muutoin maanmittaustoimintuksessa vahvistettu ja maanomistajat ovat sopineet kirjallisesti kustannusten jaosta. Metsäteiden ja muidenkin yksityisteiden osalta teiden kunnossapidosta sopiminen tulee jatkossa olemaan entistä tärkeämpää asutuksen harvetessa syrjäisillä seuduilla, joilla kunnossa olevalla metsätieverkolla on suuri merkitys muunkin kulkemisen kuin metsätalouden kuljetusten ja kulkemisen kannalta. Siten onkin tarpeen vahvistaa yksityisistä teistä annetun lain nojalla määrättävien tie-

oikeuksien merkitystä ja korostaa tietoimiuksessa perustettavan tiekunnan asemaa ja sen vastuuta tien kunnossapidosta.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin pykälän 1 momentissa tarkoitettua varastoalueen rakentamisesta sekä muista ehdotetussa pykälässä tarkoitetuista tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

17 §. *Yksityistien perusparannusta koskevat tuen myöntämisen lisäedellytykset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yksityistien perusparannusta koskevista vaatimuksista. Lisäksi tuen myöntämisen edellytyksenä olisi edellä 16 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyminen. Pykälän 1 momentin mukaan yksityistien perusparannushankkeen olisi täytettävä tien vähimmäispituutta ja -leveyttä, arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta ja, jos hankkeeseen sisältyy uuden tien rakentamista, uuden tien vähimmäispituuden ja -leveyyden osuutta koskevat vaatimukset. Lisäksi edellytyksenä olisi, että perusparannettavan tien kunnossapidosta on huolehdittu. Vastaava säännös on kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain nojalla puuntuotannon kestävyuden turvaamiseksi tehtävistä töistä annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 44/01 8 §:ssä. Lisäksi edellytetään, että tiekunta on tehnyt yksityistielaisa tarkoitettulla tavalla päätöksen perusparannuksen ryhtymisestä tai että yhteismetsä on tehnyt tällaisen päätöksen.

Voimassa olevan lain mukaan yhtenä yksityistien perusparannuksen tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hankkeeseen ei ole myönnetty avustusta yksityisistä teistä annetun lain 93 §:n nojalla. Tämä vaatimus koski yksityisteiden rahoittamista ehdotetun lain nojalla jatkossakin suoraan lakiehdotuksen 7 §:n nojalla. Kyseisessä pykälässä säädettäisiin Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksiin liittyen siitä, että ehdotetun lain mukaista tukea ei myönnettäisi, jos rahoitettavaan työhön tai toimenpiteeseen on myönnetty muuta julkista tukea.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi rahoituksen myöntämistä koskevasta rajoituksesta. Yksityistien perusparannushankkeen rahoittamisen edellytyksenä on, ettei viimeisten 20 vuoden aikana ole rahoitettu yksityisistä teistä annetun lain mukaisin

varoin mainitun tien perusparannusta. Tästä edellytyksestä voitaisiin kuitenkin poiketa, jos tien käyttö on olennaisesti muuttunut metsätalouden kuljetusten laajenemisen vuoksi tai muuttuu arvioitua laajenemisen vuoksi taikka jos tie ei enää rakenteeltaan sovellu nykyisen puutavarankuljetuskaluston käyttöön. Säännöksessä otettaisiin kuitenkin huomioon ehdotettu hoito- ja kunnossapitovelvoite. Näin ollen poikkeamisen edellytyksenä olisi, että asianomaisen tien perusparannuksen edellisestä rahoituksesta mainituin julkisin varoin olisi kulunut vähintään kymmenen vuotta. Määräaika laskettaisiin asianomaisen rahoituksen loppunmaksamisesta. Loppunmaksamisella tarkoitetaan tässä esityksessä rahoituksen viimeisen erän maksamista. Tuensaantia rajoittaisi myös lakiehdotuksen 48 §:n 8 momentin siirtymäsäännös.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin tien vähimmäispituutta ja -leveyttä, arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta ja uuden tien vähimmäispituuden ja -leveyyden osuutta koskevista vaatimuksista ja tien kunnossapidosta huolehtimista koskevasta edellytyksestä sekä muista ehdotetussa pykälässä tarkoitetuista tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

18 §. *Uuden metsätien tekemistä koskevat tuen myöntämisen lisäedellytykset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi uuden metsätien tekemistä koskevista vaatimuksista. Lisäksi tuen myöntämisen edellytyksenä olisi edellä 16 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyminen. Uuden tien rakentamista tuettaisiin vain yhteishankkeena. Lisäksi tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että uusi metsätie täyttää tien vähimmäispituutta ja -leveyttä, enimmäistietiheytttä ja arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta koskevat vaatimukset. Ehdotettu säännös vastaa kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain nojalla puuntuotannon kestävyuden turvaamiseksi tehtävistä töistä annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 44/01 8 §:n vaatimuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin uuden metsätien vähimmäispituutta ja -leveyttä, enimmäistietiheytttä ja metsätalouden kuljetusten osuutta koskevista vaatimuksista sekä

muista ehdotetussa pykälässä säädettyistä tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

4 luku **Metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen ja metsäluonnon hoito**

Luvussa ehdotetaan säädettäväksi ympäristötuesta ja metsäluonnon hoitohankkeista. Voimassa olevassa laissa kumpaakin tukea koskevat säännökset on sisällytetty eri lukuihin. Kummankin tuen tarkoituksena on edistää metsien biologista monimuotoisuutta ja metsäluonnon säilymistä.

19 §. Ympäristötuki. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi ympäristötuesta. Ympäristötuki eroaa lakiehdotuksen muista tuista siinä, että tuen saamisen edellytyksenä on maanomistajan ja metsäkeskuksen tekemä sopimus. Tämä tarkoittaa, ettei tukea voida myöntää lakiehdotuksen 20 §:ssä ympäristötuen valmisteluun ilman maanomistajan ja metsäkeskuksen tekemää sopimusta. Ympäristötukivarjoja ei ole tarkoituksenmukaista käyttää sellaiseen valmistelutyöhön, joka ei johda ympäristötukisopimuksen tekemiseen. Pykälässä tarkoitettut sopimukset ovat hallintolain 3 §:ssä tarkoitettuja hallintosopimuksia, joihin liittyy metsäkeskuksen julkisen vallan käyttöä. Lakiehdotuksen 24 §:ssä säädettäisiin tarkemmin sopimuksen tekemiseen liittyvästä menettelystä. Ympäristötukea koskevat säännökset ovat voimassa olevan lain 19 §:ssä ja metsätalouden ympäristötukea koskevassa maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä (144/2000).

Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin yleisesti ympäristötuen soveltamisala. Nämä perusteet mainitaan myös voimassa olevan lain 19 §:n 1 momentissa. Kuten nykyisinkin, ympäristötukea voitaisiin myöntää etupäässä silloin, kun maanomistaja on kiinnostunut turvaamaan metsälain tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt laajemmin kuin mitä metsälaki velvoittaa. Ympäristötuelle voitaisiin edistää myös esimerkiksi Natura 2000-verkoston kuuluvien metsäkohteiden sekä METSO-ohjelman mukaisten luontotyyppien turvaamista. Pykälän 1 momentissa uutta olisi kuitenkin se, että tukea voitaisiin myöntää ympäristötukisopimuksen valmisteluun. Ympäristötukisopimuksen valmistelua koskeva

säännös sisällytettäisiin lakiehdotuksen 20 §:ään. Nykyisin ympäristötuen edellytyksenä on maanomistajalle ympäristötukisopimuksen velvoitteiden täyttymisestä aiheutuva vähäistä suurempi haitta. Voimassa olevan lain vähäistä haittaa koskeva säännös on kytkeytynyt metsälain säännökseen, jota muutettiin metsälain muuttamisesta annetulla lailla (1085/2013).

Metsälain 11 §:n mukaan maanomistajan hakemuksesta voidaan myöntää poikkeuslupa, jotta monimuotoisuuden turvaamisen edistämiseksi säädettyjen erityisen tärkeiden elinympäristöjen käyttörajoitukset eivät vaaranna perustuslain mukaista omaisuuden suojaa. Poikkeuslupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos kysymyksessä olevaa toimenpidettä varten on myönnetty tai myönnetään kestävän metsätalouden rahoitusta koskevasa lainsäädännössä tarkoitettua ympäristötukea tai muuten riittävä tuki valtion varoista. Ennen 1 päivää tammikuuta 2014 metsälaissa ei ollut määritelmää lain 11 §:ssä tarkoitettua taloudellisesta menetyksestä ja sen vähäisyyskynnyksestä. Metsälain poikkeusluvasta edellytyksiin sovellettiin kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettua ympäristötuen raja-arvoa.

Eduskunta otti metsälain muuttamisesta annetulla lailla kantaa monimuotoisuuden edistämiseen liittyvän vähäisen taloudellisen menetyksen suuruuteen, jota olisi maanomistajan kannalta pidettävä kohtuullisena ilman erillistä korvausta. Voimassa olevan metsälain 11 §:n mukaan metsälain 10 a ja 10 b §:ssä tarkoitettujen velvoitteiden täyttämistä tai rajoitteiden noudattamisesta maanomistajalle aiheutuva menetys katsotaan vähäiseksi, kun taloudellinen menetys on pienempi kuin neljä prosenttia poikkeusluvasta hakijan sen metsäkiinteistön markkinakelpoisen puuston arvosta, jolla käsittelyalue sijaitsee, tai alle 3 000 euroa.

Ympäristötuen edellytysten osalta on kysymyksessä vastaava tilanne monimuotoisuuden turvaamisen ja siitä aiheutuvien taloudellisten menetysten osalta, joten metsälaissa säädetyn raja-arvon soveltaminen olisi perusteltua myös ympäristötuelle. Koska ympäristötuelle on nimenomaan tarkoitus välttää metsälain poikkeusluvalla oikeutettuja hakkuita metsien monimuotoisuudelle

kannalta tärkeissä elinympäristöissä, metsälain poikkeusluvan ja ympäristötuen edellytysten olisi tarkoituksenmukaista vastata toisiaan.

Kuten metsälaisissa, esityksessä taloudellista menetystä tarkasteltaisiin nykyisestä kunta-kohtaisesta tarkastelusta poiketen metsäkiinteistökohtaisesti. Tämä muutos alentaisi vähäisen haitan kynnyistä tilanteissa, joissa kynnys muodostuu neljän prosentin rajasta ja maanomistajalla on useita metsäkiinteistöjä saman kunnan alueella. Metsäkiinteistökohtainen tarkastelu johtaisi myös siihen, että niiden maanomistajien osalta, joilla on useita ympäristötukikohteita eri kiinteistöillä saman kunnan alueella, vähäistä haittaa tulisi sietää nykyisestä poiketen useaan otteeseen. Jos kuitenkin samalla metsäkiinteistöllä olisi useampi ympäristötukikohteita, maanomistajan tulisi sietää vähäinen haitta vain kertaalleen.

Toinen muutos nykyiseen verrattuna olisi se, että neljän prosentin kynnyksen laskemisessa käytetty hakkuuarvo muutettaisiin markkinakelpoiseksi puustoksi. Tämä nostaa vähäisen haitan kynnyistä tilanteissa, joissa kynnys muodostuu neljän prosentin rajasta. Käytännössä tämä johtaa siihen, että vaihtoehtoinen euromääräinen raja, 3 000 euroa olisi nykyistä useammin sovellettava vähäisen menetyksen kynnys, koska maanomistajan kannalta edullisempää vaihtoehtoa sovelletaan.

Pykälän 2 momentin mukaan tuen saamisen edellytyksenä olisi maanomistajan ja metsäkeskuksen tekemä sopimus, jossa maanomistaja sitoutuisi kyseisellä kohteella säilyttämään kohdealueella monimuotoisuutta sekä pidättäytymään muun muassa hakkuista ilman metsäkeskuksen suostumusta. Pykälän 2 momentissa tarkoitettu sääntely koskee kaikkia metsätalouden ympäristösopimuksia. Sen sijaan pykälän 3 momentissa tarkoitettu velvoite tulisi kyseeseen vain silloin, kun maanomistajan aloitteesta sovittaisiin myös kohteen hoito- ja käyttösuunnitelmasta. Hoito- ja käyttösuunnitelmasta säädetäisiin lakiehdotuksen 20 §:ssä.

Pykälän 4 momentissa säädetäisiin sopimusten voimassaoloajasta. Kuten nykyisin, sopimukset olisivat kymmenvuotisia. Vuoden 2004 alkuun saakka sopimukset tehtiin 30-vuotisinä. Pykälässä säädetäisiin

myös sopimuksen voimassaolon jatkumisesta, vaikka alue siirtyisi uudelle omistajalle. Uudella omistajalla olisi oikeus irtisanoa sopimus. Sopimuksen irtisanomisesta ehdotetaan säädettäväksi 7 luvussa. Tarkoituksena on, että vastaisuudessakin sopimukset merkittäisiin kiinteistörekisteriin. Kiinteistörekisterimerkinnästä säädetäisiin 33 §:ssä.

Pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin ympäristötuen kohdentamisesta ja siitä, milloin pykälän 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden laajempia kuin mitä niistä metsälaisissa säädetään, sekä muista ehdotetuissa pykälässä tarkoitetuista tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

20 §. Hoito- ja käyttösuunnitelma ja muu ympäristötukisopimuksen valmistelu. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi hoito- ja käyttösuunnitelman sisällöstä ja muusta ympäristötukisopimuksen valmistelusta. Ympäristötukisopimuksiin liittyviin hoito- ja käyttösuunnitelmiin on sisällytetty ympäristötukikohteella suoritettavat luonnonhoidolliset toimenpiteet ja niiden toteutusajankohdat. Tällaisia toimenpiteitä olisivat esimerkiksi kuusten poistaminen lehdoista ja liiallisen kasvuston poistaminen paahderinteiltä. Pykälän 1 momenttiin sisällytettäisiin tällainen sisältöä koskeva vaatimus. Kuten edellä on jo todettu, hoito- ja käyttösuunnitelman laatiminen on tarpeen, jos kohteella tehdään metsätalouden toimenpiteitä. Jos tällainen suunnitelma laaditaan, suunnitelman laatimiseen ja suunnitelmaan sisällytettyjen toimenpiteiden toteuttamiseen voitaisiin myöntää tukea.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että hoito- ja käyttösuunnitelmaan sovellettaisiin samoja säännöksiä kuin lakiehdotuksen 9 §:ssä tarkoitettuihin suunnitelmiin. Metsätalouden ympäristötuesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 4 §:n mukaan muun muassa hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisesta voidaan maksaa korvaus. Hoito- ja käyttösuunnitelmasta ei ole nykyisin muita säännöksiä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi ympäristötukisopimuksen valmistelusta, jolla tarkoitetaan hoito- ja käyttösuunnitelman ohella alustavaa kohteiden kartoittamista, luontoarvojen arviointia ja luonto-kohteiden rajausta sekä sen selvittämistä, mi-

kä on sopimuskohteen ja sen metsäkiinteistön markkinakelpoisen puuston arvo, jolla sopimuskohte sijaitsee. Ympäristötukisopimuksen valmisteluun voitaisiin myöntää tukea vain silloin, kun se tehdään muuna kuin maanomistajan omana työnä ja vain toteutuneisiin ympäristötukisopimuksiin. Tuensajana olisi kuitenkin aina maanomistaja. Tältä osin ehdotettu säännös olisi samanlainen kuin toteuttamissuunnitelman tuen osalta. Ehdotetussa laissa tarkoitettua tukea ei voitaisi lakiehdotuksen 2 §:n momentin nojalla myöntää metsäkeskukselle.

21 §. Metsäluonnon hoitohankkeet. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuesta metsäluonnon hoitohankkeisiin. Pykälän 1 momentissa luettelaisiin tuettavat hankkeet. Luettelo vastaa pitkälle voimassa olevan lain 20 §:ää. Metsälain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen kartoitusta ei kuitenkaan enää tuettaisi, koska se on jo aikanaan erillishankkeena toteutettu. Pykälän 1 momentin luettelossa ei myöskään mainittaisi maisemanhoidon kannalta merkittäviä metsän kunnostustöitä ja metsäojitusalueen ennallistamista luonnonarvoilta tärkeällä alueella. Näiden voidaan katsoa sisältyvän ehdotetun pykälän 1 momentin 4 kohtaan.

Pykälän 1 momentin 1 kohta sisältäisi uutena toimenpiteenä metsä- ja suoelinympäristöjen ennallistamisen. Ennallistamisella edistetään metsälaissa säädettyjen luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvien ennallistamistoimenpiteiden aikaansaamista.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan tukea voitaisiin myöntää metsäojituksista aiheutuneiden vesistöhaittojen estämiseen tai korjaamiseen, jos toimenpiteellä on tavanomaista laajempi merkitys vesien ja vesiluonnon hoidon kannalta eikä kustannuksia voida osoittaa tietylle aiheuttajalle. Esimerkiksi samalla valuma-alueella tehdään ojien kunnostusta usein eriaikaisesti eri-ikäisissä suometsän hoitokohteissa. Tällöin laajempien vesiensuojelutoimenpiteiden aikaansaaminen edellyttää erillisen metsäluonnon hoitohankkeen rahoitusta, jotta valuma-alueen vesiensuojelu voidaan hoitaa mahdollisimman kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti.

Pykälän 1 momentin 3 kohta sisältäisi uutena tuettavana toimenpiteenä kulotuksen.

Voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan rahoitusta on voitu myöntää kulotukseen vain metsänuudistamisen yhteydessä osana maanmuokkausta. Vastedes kulotusta voitaisiin tukea myös erillisenä luonnonhoitohankkeena. Esitys perustuu kulotuksen ekologisiin hyötyihin. Metsäpalojen vähenemisen myötä monet eliölajit, joiden elinympäristö ja olemassaolo ovat riippuvaisia palaneesta puusta, ovat uhanalaistuneet. Metsänhoidollisessa kulotuksessa poltetaan usein arvokasta pystypuuta ja puuston arvo tultaisiin ottamaan huomioon hankkeen tukielkelpoisia kustannuksia hyväksyttäessä.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa uutena luonnonhoitotyyppinä esitetään tuettavaksi metsäluonnolle haitallisten vieraskasvilajien hävittämistä ja niiden leviämisen estämistä metsätalousmaalla. Vieraslajit ovat eliölajeja, jotka ovat levinneet luontaisilta levinneisyysalueiltaan uusille alueille ihmisten mukana. Kansallisen vieraslajistrategian tavoitteena on ehkäistä haitallisten vieraslajien aiheuttamia haittoja ja riskejä Suomen luonnolle, luonnonvarojen kestäväälle hyödyntämiselle, elinkeinoille sekä yhteiskunnan ja ihmisten hyvinvoinnille. Strategiassa, joka perustuu valtioneuvoston 15 päivänä maaliskuuta 2012 tekemään periaatepäätökseen, mainitaan 157 haitallista vieraslajia sekä 123 tarkkailtavaa tai paikallisesti haitallista vieraslajia, joita tulee pyrkiä torjumaan ja hävittämään tai joiden leviämistä tulee tarkkailla tai estää. Näistä metsäluonnolle haitallisia on arviolta 20–30 vieraslajia. Metsätalousmaalla esiintyy esimerkiksi terttuseljaa, komealupiinia ja jättipalsamia. Komealupiini on levinnyt puutarhoista jopa harjumetsiin, ja joissakin tapauksissa terttuseljan on havaittu haittaavan metsänuudistamisen onnistumista. Haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennaltaehkäisemisestä ja hallinnasta on tarkoitus antaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus syksyllä 2014. Jäsenvaltioiden on kohdistettava asetuksen mukaiset tarkkailu-, torjunta- ja hävittämistoimenpiteet komission myöhemmin hyväksymään luetteloon otettaviin haitallisiin vieraslajeihin. Metsäluonnon hoitohankkeena voitaisiin tukea toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on hävittää metsätalousmaalta kansallisessa vieraslajistrategiassa tai Euroopan unionin vie-

raslajiasetuksen mukaisessa haitallisten vieraslajien luettelossa mainittu metsäluonnolle haitallinen laji tai estää sen leviäminen metsätalousmaalla.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan tukea voitaisiin myöntää muihin pykälän 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettuja hankkeita vastaaviin metsäluonnon hoitoa ja metsien monikäyttöä sekä maisema-, kulttuuri- ja virkistysarvoja korostaviin, alueellisesti merkittäviin hankkeisiin.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin metsäluonnon hoitohankkeiden tuen kohdentamisesta sekä muista ehdotetusta pykälässä tarkoitetuista tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

5 luku **Tuen myöntäminen ja maksaminen**

Luvussa säädettäisiin metsätalouden tukien myöntämistä ja maksamista koskevista menettelyistä. Esityksen mukaan valtionavustuksia sovellettaisiin ehdotetussa laissa tarkoitettuihin tukiin. Valtionavustuslaissa tarkoitettavat avustukset poikkeavat joltain osin luonteeltaan ehdotetuista metsätalouden tuista. Ehdotetussa laissa tarkoitettulle tuelle on luonteenomaista, että tuensaaja teettää usein tuen saantia koskevat asiakirjat sekä itse työn ulkopuolisella. Tämä taas aiheuttaa tarpeen säätää eräitä täsmennyksiä myöntämistä ja maksamista koskevaan menettelyyn.

22 §. Tuen hakeminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuen hakemisesta. Pykälän 1 momentin mukaan hakemus tulisi osoittaa metsäkeskukselle. Pykälän 1 momentissa ei otettaisi kantaa siihen, missä muodossa hakemus tulee tehdä. Hallintolain 19 §:ssä säädetään asian kirjallisesta vireillepanosta. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 9 §:n mukaan vireillepanossa ja asian muussa käsittelyssä vaatimuksen kirjallisesta muodosta täyttää myös viranomaiselle toimitettu sähköinen asiakirja. Tuen myöntäminen ei kuitenkaan voisi perustua suulliseen ilmoitukseen.

Lakiehdotuksessa tarkoitettu hakemus koskee sellaisen taloudellisen etuuden myöntämistä, jonka saamiseksi hakijan on täytettävä laissa tai sen nojalla säädetyt edellytykset.

Hakijalla tulee olla oikeus ryhtyä hakemuksessa mainitulla kiinteistöllä toimenpiteisiin ja ottaa siihen liittyen vastaan julkista tukea. Ehdotettuun pykälään ei sisältyisi allekirjoitusvaatimusta. Sähköisesti esitettyjen hakemusten osalta metsäkeskuksen tulisi aina pyrkiä varmistumaan lähettäjän henkilöllisyydestä ja asiakirjan eheydestä. Hallintolain 22 §:n 2 momentissa säädetään, ettei asian vireillepanoon tarvittavaa asiakirjaa tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on lähettäjää koskevat tiedot eikä ole syytä epäillä asiakirjan todenperäisyyttä. Alkuperäisyyteen tai eheyteen liittyvät epäilyt oikeuttaisivat metsäkeskuksen aina vaatimaan asiakirjan toimittamista joko alkuperäisenä ja varustettuna asianmukaisin allekirjoituksin tai uudelleen allekirjoitettuna. Pykälän 1 momentissa edellyttäisiin kuitenkin, että hakemukseen, toteuttamissuunnitelmaan, hoito- ja käyttösuunnitelmaan sekä toteutusilmoitukseen olisi merkittävä asiakirjan laatijan nimi ja yhteystiedot. Näiden asiakirjojen osalta on tärkeää varmistua siitä, kuka asianomaiset asiakirjat on laatinut. Jäljempänä lakiehdotuksen 27 §:ssä on tarkoitus säätää asiamiehelle annettavasta huomautuksesta ja kiellosta. Mainittu säännös liittyy tilanteisiin, joissa asiamies olisi laatinut toistuvasti hakemuksia, toteuttamissuunnitelmia ja toteutusilmoituksia, hoito- ja käyttösuunnitelmia sekä muita hakemusasiakirjoja, jotka sisältävät harhaanjohtavia tai virheellisiä tietoja. Jos asiakirjojen laatijasta ei olisi tiedossa muuta kuin sen laatineen organisaation nimi, ei käytännössä olisi mahdollista soveltaa ehdotettua 27 §:ää.

Voimassa olevan lain 10 §:n niin sanotulle yhteishankkeen passiiviosakkaalle on voitu myöntää tuki hakemuksetta. Säännöksestä ehdotetaan luovuttavaksi. Euroopan unionin maa- ja metsätaloutta koskevat valtiontuen suuntaviivat edellyttävät, että tuen myöntämisen edellytyksenä on hakemus, josta tulee käydä ilmi tietyt tiedot. Myös valtionavustuslaissa edellytetään tuen hakemista. Käytännössä säännöksestä luopumisen merkitys ei olisi suuri. Yhteishankkeet eivät synny ilman sen organisoijaa. On luontevaa, että juuri hankkeen organisoijataho markkinoi osakkeille mahdollisuutta hakea tukia.

Pykälän 2 momentin mukaan tukia olisi haettava ennen toimenpiteiden aloittamista. Tällöin toimenpiteet voitaisiin aloittaa vasta kun metsäkeskus on hyväksynyt toteuttamissuunnitelman ja hakemuksen. Myös taimikon varhaishoidon, nuoren metsän hoidon ja juurikäävän torjunnan tukea olisi haettava ennen työn aloittamista. Mainitut työt voitaisiin aloittaa työn toteuttamisen tukea koskevan hakemuksen jättämisen jälkeen. Pykälän 2 momentin mukaan myös suometsän hoitoon liittyvän piennartien tekemisen voisi aloittaa hakemuksen jättämisen jälkeen. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että hakemukseen olisi sisällytettävä hankkeen kuvaus, sijainti, arvioitu alkamisaika ja päättymisaikakohta sekä hankkeen toteuttamiseksi tarvittavan tuen määrä. Jos tuen myöntämisen edellytyksenä olisi toteuttamissuunnitelma, mainittu suunnitelma olisi sisällytettävä hakemukseen.

Pykälän 3 momentti koskee vain juurikäävän torjunnan tukea ja siihen liittyen suurta yritystä tuen hakijana. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että suurten yritysten olisi liitettävä hakemukseensa selvitys siitä, mitä toimia ne tekevät tai jättävät tekemättä kohteella, ellei tukea myönnetä. Kyseisessä selvityksessä tulisi mainita niin sanottu vaihtoehtoinen tilanne, eli mitä toimenpiteitä asianomainen suuri yritys toteuttaa tai jättää toteuttamatta, jos tukea ei myönnetä. Kyseinen vaatimus liittyy myös maa- ja metsätalousalan valtiontuen suuntaviivoihin (72 kohta). Suurella yrityksellä tarkoitetaan muita kuin mikroyrityksiä sekä pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Maa- ja metsätalousalan sekä maaseutualueiden valtiontukia koskevista suuntaviivoista (I osa 2.4 luvun määritelmät) taas käy ilmi, että mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmä perustuu tiettyjen maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 702/2014 liitteeseen 1. Mainitussa liitteessä määritellään hyvin yksityiskohtaisesti ne yrityksen henkilömääriä ja liikevaihtoa koskevat kynnysarvot, joiden perusteella yritys katsotaan mikroyritykseksi taikka pieneksi tai keskisuureksi yritykseksi.

Ehdotetussa laissa tarkoitettuihin tukiin sovellettaisiin valtionavustuslakia. Valtionavustuslain 7 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan yhtenä tuen myöntämisen edellytyksenä on, että avustusta on pidettävä tarpeellisena hakijan saama muu julkinen tuki sekä avustuksen kohteena olevan hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen. Jos selvityksestä käy esimerkiksi ilmi, että hakemuksessa mainittu juurikäävän torjuntatyö tehtäisiin joka tapauksessa, tuki tulisi jättää myöntämättä. Lakiehdotuksen tuet ovat harkinnanvaraisia. Se tarkoittaa, ettei hakijalla, joka on suuri yritys, ole subjektiivista oikeutta tukeen. Viime kädessä metsäkeskus arvioi sen, onko tuen myöntäminen tarpeen juurikäävän torjuntahankkeen toteuttamiseksi.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi poikkeuksesta 1 momenttiin. Pykälän 1 momentin mukaan pääsääntö on, että toteuttamissuunnitelman ja toteutuksen tukea haetaan samanaikaisesti. Nykyisin on mahdollista hakea erikseen tukea suunnitelman laatimiseen. Tähän liittyen ehdotetaan säädettäväksi, että tukea voisi hakea ainoastaan toteuttamissuunnitelman laatimiseen. Säännös koskisi ainoastaan yhteishankkeita, joiden suunnittelu ja maanomistajien suostumusten hankkiminen vie usein paljon aikaa. Erillinen toteuttamissuunnitelman tuki on perusteltua, koska useita maanomistajia koskevan hankkeen suunnittelu ja aikaansaaminen on usein työlästä ja aikaavievää, minkä vuoksi se tarvitsee erillisen kannustimen.

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annettavaksi tarkempia säännöksiä tuen hakemisesta ja hakemuksissa ilmoitettavista tiedoista. Asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin hakemukseen tarvittavista liitteistä.

23 §. Hankehaku. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi metsäluonnon hoitohankkeiden hankehausta. Muissa lakiehdotuksessa tarkoitetuissa tuissa olisi jatkuva hakumenettely. Pykälän 1 momentin mukaan metsäkeskus asettaisi määräajan tuen hakemiseen. Hankehakuja voisi olla enintään kolme vuodessa.

Pykälän 2 momentin mukaan metsäkeskuksen olisi tarkoituksenmukaisessa laajuudessa tiedotettava 1 momentissa tarkoitettujen tukien hakumahdollisuudesta, hankkeiden valintaperusteista ja hakemisesta noudatettavasta

muusta menettelystä sekä tukien myöntämisen pääasiallisista edellytyksistä ja ehdoista. Hankehakua koskevien tietojen tulisi olla saatavilla metsäkeskuksen internetsivulla. Sen lisäksi hankkeista olisi hankehaun määrittelystä riippuen ilmoitettava valtakunnallisesti tai paikallisesti. Hankkeiden valinnassa etusijalle tulisi asettaa hankkeet, joiden avulla voidaan merkittävästi edistää talousmetsien monimuotoisuuden ylläpitämistä, palauttamista tai vahvistamista. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi suojelualueiden läheisyydessä olevat alueet, joihin keskittyy useita luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita, sekä harvinaistumassa olevat luontotyypit, kuten harjujen paahderinteet, joiden erityispiirteet kaipaavat aktiivista hoitoa. Hankehakuvaiheessa tulisi kunkin hankkeen osalta olla tiedossa kustannusarvio. Metsäkeskuksen tulisi tällöin valita hinnan ja laadun suhteen parhain vaihtoehto.

Pykälän 3 momentin mukaan valintaperusteista ja -menettelystä voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

24 §. Sopimuksia koskeva menettely. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi ympäristötukea koskevasta menettelystä. Ympäristötukisopimukset ovat hallintolain 3 §:ssä tarkoitettuja hallintosopimuksia. Kyseisen pykälän mukaan hallintosopimusta tehtäessä on noudatettava hyvän hallinnon perusteita ja riittävällä tavalla turvattava niiden henkilöiden oikeudet sopimuksen valmistelussa sekä mahdollisuudet vaikuttaa sopimuksen sisältöön, joita sovittava asia koskee.

Ympäristötukisopimukset ovat lakisäätteisiä hallintosopimuksia. Niiden sisällöstä ja perusteista säädettäisiin suhteellisen yksityiskohtaisesti ehdotetun lain 4 luvussa. Metsäkeskuksella ei siten olisi sisällöllistä sopimusvapautta sopimusta tehtäessä. Sopimus tehtäisiin viranomaiselle tehdyn hakemuksen ja käytyjen neuvottelujen johdosta. Asiallisesti hallintopäätökseen pitkälle rinnastuva ratkaisu tehtäisiin siis sopimuksen muodossa.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi metsäkeskuksen velvoitteista ympäristötukihakemuksen tultua vireille. Momentin 1 kohdassa säädettäisiin niistä seikoista, joista metsäkeskuksen tulisi neuvotella maanomistajan kanssa. Lisäksi metsäkeskuk-

sen tulisi tarkistaa ympäristötukisopimuksen valmisteluun liittyvä lakiehdotuksen 20 §:ssä tarkoitettu puuston arvoa koskeva tieto. Kuten edellä jo on todettu, metsäkeskuksen sopimusvapautta rajaisivat ehdotetun lain melko yksityiskohtaiset säännökset ympäristötuesta. Lisäksi metsäkeskuksen olisi myös neuvottelutilanteessa noudatettava hyvän hallinnon perusteita. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää siihen, että maanomistajia kohdellaan neuvotteluissa tasapuolisesti.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi neuvotteluista laadittavasta pöytäkirjasta. Neuvoteltavien asioiden lisäksi pöytäkirjaan merkittäisiin myös sopimuksen irtisanomista, purkamista ja siirtämistä koskevat ehdot. Nämä ehdot määräytyisivät suoraan lain nojalla eikä niistä voitaisi neuvotella. Ehdotetulla säännöksellä pyritään siihen, että maanomistaja saa ennen sopimuksen syntymistä tiedon sopimuksen päättämiseen ja siirtämiseen liittyvistä oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Pykälän 2 momentin mukaan pöytäkirja olisi allekirjoitettava. Allekirjoitusvaatimus on perusteltu sen vuoksi, että pöytäkirja ja tukipäätös muodostaisivat yhdessä ympäristötukisopimuksen. Pöytäkirjan allekirjoitus olisi siten rinnastettavissa sopimuksen allekirjoittamiseen. Pöytäkirjan allekirjoittamisvaatimuksella varmistetaan se, että sopimus tehdään sellaisten tietojen perusteella, joista kumpikin sopijapuoli on samaa mieltä.

Nykyisin tehdään ensin sopimus, minkä jälkeen metsäkeskus tekee rahoituspäätöksen. Menettely on nurinkurinen siinä mielessä, että ympäristötukisopimus velvoittaa metsäkeskuksen tekemään sopimuksensisältöisen rahoituspäätöksen. Pykälän 3 momentissa tarkoitettu menettely poikkeaisi nykyisestä siinä, että sopimuksen katsottaisiin syntyneen vasta sitten, kun metsäkeskus on tehnyt päätöksen ympäristötuesta. Tukipäätöksen jälkeen ei tehtäisi erillistä sopimusta, vaan neuvottelujen osalta syntynyt pöytäkirja ja metsäkeskuksen hallintopäätös muodostaisivat sopimuksen. Metsäkeskus voisi tehdä ympäristötukea koskevan päätöksen vain pöytäkirjan tiedoin. Käytännön tasolla menettelyä koskeva muutos ei olisi suuri. Pöytäkirjaan merkittäisiin pitkälti samat asiat kuin nykyisin sopimukseen.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin pöytäkirjaan merkittävistä tiedoista.

25 §. Metsäkeskuksen selvittämisvelvollisuus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että metsäkeskus selvittäisi ennen hakemuksen ratkaisemista, kohdistuuko aiottuun toimenpiteeseen tiettyjä luonnonsuojelulaisia johtuvia rajoitteita. Voimassa olevan lain 24 §:n 5 momentissa ja kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun asetuksen 2 §:ssä on vastaava säännös. Säännöksessä mainittaisiin kuitenkin myös luonnonsuojelulain 24 §, joka koskee luonnonsuojelualueen perustamista. Tarvittaessa metsäkeskuksen tulisi pyytää asiasta lausunto elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukselta.

26 §. Eräät hakemuksen ratkaisemista varten tarvittavat hakijan selvitykset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eräistä selvityksistä, joiden on oltava metsäkeskuksen saatavilla ennen hakemuksen ratkaisemista. Näiden selvitysten toimittaminen metsäkeskukselle on hakijan vastuulla. Valtionavustuslain 10 §:ssä on yleissäännös valtionavustuksen saajan selvittämisvelvollisuudesta. Kyseisen yleissäännöksen perusteella hakija on velvollinen metsäkeskuksen pyynnöstä tarvittaessa antamaan muitakin selvityksiä, jotka ovat tarpeen hakemuksen ratkaisemiseksi.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi yhteishankkeen toteuttamisen tukea koskevasta selvityksestä. Voimassa olevan lain mukaisissa kunnostusojituksen ja metsätien tekemistä koskevissa yhteishankkeissa rahoituspäätös on perustunut urakkasopimukseen tai laskutusurakkaan. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että yhteishankkeen toteuttamisen tuen myöntämistä koskevaa päätöstä ei saisi tehdä ennen kuin metsäkeskukselle on toimitettu selvitys, josta käy ilmi, että hankkeeseen osallistuvat maanomistajat ovat sitoutuneet toteuttamaan hankkeen. Ehdotettu menettely mahdollistaisi sen, että hanke voitaisiin kilpailuttaa vasta sen jälkeen, kun metsäkeskus on tehnyt päätöksen tuen myöntämisestä. Maanomistajan sitoutuminen hankkeeseen voisi käydä ilmi esimerkiksi kirjallisesta suostumuksesta tai asiamiehelle annetusta yksilöidystä valtakirjasta.

Pykälän 2 momentin mukaan pykälän 1 momentin vaatimuksia ei sovellettaisi metsätiehankkeisiin. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei metsätiehankkeissa toteuttamisen tukea koskevaa päätöstä saisi tehdä ennen kuin metsäkeskukselle on toimitettu kirjallisesti tiedoksi tiekunnan päätös yksityistien perusrantamisesta tai uuden metsätien tekemisestä. Lisäksi metsäkeskukselle tulisi toimittaa ajantasainen luettelo tieosakkaista ja heille määräytyistä tieyksiköistä. Uuden metsätien osalta metsäkeskukselle tulisi toimittaa pöytäkirjanote tiekunnan perustamistoimituksesta. Tiekuntaa koskevat vaatimukset eivät koskisi yhteismetsien yksinään toteuttamia hankkeita.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen selvitysten tulisi olla asianmukaisesti allekirjoitettuja. Tuen hakemista varten riittäisi kopio (esimerkiksi sähköisesti haettava skannattu asiakirja). Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että alkupeäinen allekirjoitettu asiakirja voitaisiin kuitenkin tarvittaessa tarkastaa tuen maksamisen jälkeenkin.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/94) mukaiseen arviointiselostukseen liittyvästä menettelystä. Voimassa olevan lain 24 §:n 4 momentissa on vastaava säännös.

27 §. Huomautus ja väliaikainen kieltö. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi asiamiehelle annettavasta huomautuksesta ja kiellosta. Ehdotetussa säännöksessä asiamiehellä tarkoitetaan luonnollista henkilöä. Ehdotettu kieltöä koskeva säännös eroaa hallintolain 12 §:n 2 momentin esiintymiskiellosta siinä, että ehdotettu kieltö olisi yleisempi mutta määräaikainen. Hallintolain esiintymiskiello on taas kytketty yksittäiseen hallintoasiaan. Hallintolain esiintymiskiello koskee esiintymistä asianomaisessa viranomaisessa. Suomen metsäkeskuksen toimialue on koko Manner-Suomi. Hallintolain esiintymiskielloa koskevan säännöksen soveltaminen tarkoittaisi, että sen mukaan määrätty esiintymiskiello olisi voimassa koko Manner-Suomen alueella. Siihen liittyen ehdotetussa säännöksessä edellytetään, että kiellon voimassaoloalue rajataan maantieteellisesti. Hal-

lintolain esiintymiskielto ei sovellu hyvin sellaiseen toimintaan, jossa yhden asiamiehen hoidettavana on useita lyhyen ajan sisällä hoidettavia hakemusasioita. Ehdotetussa pykälässä tarkoitettulle asiamiestoiminnalle on luonteenomaista, ettei asiamiehen ole tarpeen yksittäisessä vireillä olevassa asiassa useaan kertaan asioida metsäkeskuksessa.

Esityksessä katsotaan, että erillinen asiamiehelle asetettava kieltoa koskeva säännös on perusteltu erityisesti maanomistajien oikeusturvan kannalta. Toisena perusteena on viranomaisen hallinnollisen työn vähentäminen. Valtionavustuslain 10 §:n mukaan valtionavustuksen hakijan tulee hakemuksen yhteydessä antaa valtionapuviranomaiselle oikeat ja riittävät tiedot valtionavustuksen käyttötarkoituksesta sekä niistä muista seikoista, joita valtionapuviranomainen tarvitsee hakemuksen ratkaisemiseksi. Enin osa lakiehdotuksessa tarkoitetuista tuista on eumääräisesti pieniä ja tuen myöntäminen perustuu hakemusasiakirjoissa annettuihin tietoihin. Tällöin muodostuu ongelmaksi, jos metsäkeskuksen tiedossa on, että yksittäinen asiamies toistuvasti toimittaa metsäkeskukselle eri maanomistajien puolesta hakemuksia, joissa on harhaanjohtavia tai virheellisiä tietoja siitä, miten työ tai hanke on toteutettu tai aiotaan toteuttaa. Kielto voitaisiin määrätä vain, jos kyse on harhaanjohtavista ja virheellisistä tiedoista. Kieltoa ei siten voitaisi asettaa pelkästään toistuvien puutteellisten tietojen perusteella. Metsäkeskuksella ei ole valtionapuviranomaisena resursseja tarkastaa jokaisen hakemusasiakirjan tietojen oikeellisuutta maastossa. On myös maanomistajien oikeusturvan kannalta tärkeää, että Maaseutuvirasto voisi antaa asiamiehelle kiellon toimia asiamiehenä, jotta maanomistajat välttyisivät tekemästä toimeksiantoja sellaisen asiamiehen kanssa, jonka laatimat asiakirjat ovat toistuvasti osoittautuneet harhaanjohtaviksi ja virheellisiksi. Yleinen kielto on myös hallinnollisesti kevyin ratkaisu. Esityksen tavoitteena on vähentää hallinnollista työtä. Sen vuoksi on perusteltua, että kielto annetaan asiamiehelle yleisenä eikä erikseen jokaisen hakemuksen yhteydessä, koska yhdellä asiamiehellä voi olla puolen vuoden aikana useiden kymmenien maanomistajien toimeksiantoja. Koska metsätalouden rahoituksen

osalta on pääsääntönä se, että asiamiehet laativat hakemusasiakirjoja, esityksessä katsotaan, että edellä mainitut perusteet huomioon ottaen on erityisiä syitä säätää erikseen asiamiehelle annettavasta kiellosta.

Pykälässä ehdotetut huomautus ja kielto ovat hallinnollisia seuraamuksia. On mahdollista, että pykälän 1 momentissa tarkoitettuisa tilanteissa täyttyy myös avustusrikkomuksen tai avustuspetoksen tunnusmerkistö. Näin ollen on mahdollista, että hallinnollista ja rikosoikeudellista seuraamusta koskevat asiat ovat samanaikaisesti vireillä.

Pykälän 1 momentin mukaan metsäkeskus voisi antaa asiamiehelle huomautuksen. Huomautus annettaisiin esimerkiksi silloin, kun asiamiehen laatimissa hakemusasiakirjoissa on virheellisiä tietoja, joilla on olennainen vaikutus tuen saantiin, määrään ja ehtoihin. Jos harhaanjohtavien tai virheellisten tietojen antaminen olisi toistuvaa, Maaseutuvirasto voisi metsäkeskuksen esityksestä ehdotetun 2 momentin nojalla kieltää henkilöä laatimasta tässä laissa tarkoitettuihin tukiin liittyviä asiakirjoja. Pykälässä tarkoitettu huomautus ja kielto kohdistuisivat asiamiehen toimintaan ainoastaan siltä osin kuin kyse on asiakirjojen laatimisesta. Kielto ei kohdistuisi asiamiehen muuhun toimintaan, kuten esimerkiksi hankkeiden toteuttamiseen. Huomautuksen ja kiellon soveltamisala olisi siten rajattu.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettu kielto olisi asiamieskohtainen. Koska kielto ei kohdistu asianomaiseen organisaatioon, maanomistaja voisi pyytää asiamiehen tilalle toisen henkilön samastakin asiantuntijapalveluja tarjoavasta organisaatiosta. Luonnollisesti maanomistajalla olisi mahdollisuus mainituksa tilanteessa hankkia asiantuntijapalvelu muultakin metsäalan asiantuntijapalveluja tarjoavalta organisaatiolta. Säännöksellä ei ole tarkoitus rajoittaa sopimusvapautta. Tästä syystä esityksessä arvioidaan, ettei asiamiehelle asetettava kieltoa koskeva säännös vaikeuta maanomistajan mahdollisuuksia käyttää hallintoasian hoidossa apuna asiamiestä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kiellon voimassaoloajasta ja -alueesta. Kielto voitaisiin asettaa enintään vuodeksi. Maaseutuviraston tulisi asettaa kiellon voimassaoloalue. Alueen määrittämi-

sessä voitaisiin hyödyntää alueellisia rajoja, kuten esimerkiksi kunta- tai maakuntarajoja. Kieltoa ei näin ollen olisi pääsääntöisesti mahdollistaa ulottaa koko Manner-Suomen alueelle. Kieltoa koskevaan päätökseen voisi hakea muutosta. Muutoksenhausta säädettäisiin 46 §:ssä.

Pykälään ei ole tarpeen sisällyttää säännöstyä liittyen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999). Mainitun lain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä, ”asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liike- tai ammattisalaisuudesta, samoin kuin sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa, ja kysymys ei ole kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisuuden suojaamiseksi tai toiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista”. Julkisuuslain esitöissä (HE 30/1998 vp s. 96) mainitaan elinkeinonharjoittajan toiminnan ympäristövaikutuksia koskevat tiedot ja elinkeinonharjoittajan maksulaininlyönnejä koskevat tiedot esimerkiksi asiakirjoista, jotka eivät mainitun kohdan mukaan ole salassa pidettäviä. Esityksessä katsotaan, että pykälässä tarkoitettu kielto on asiamiehen toiminnasta haittaa kärsivien maanomistajien oikeuksien valvomiseksi merkityksellinen tieto.

28 §. Yhteisomistuksessa olevia kiinteistöjä koskeva menettely. Pykälässä säädettäisiin menettelystä silloin, kun kiinteistö on yhteisomistuksessa. Nykyiset säännökset ovat kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetussa laissa. Mainittu laki sisältää menettelysäännökset myös lainojen osalta. Koska lainoista ehdotetaan luovuttavaksi, sisällytettäisiin ehdotettuun pykälään mainitun lain säännökset ainoastaan siltä osin kuin niitä on sovellettu tukien myöntämiseen.

Taloudellinen tarkoituksenmukaisuus edellyttää usein, että toimenpiteet voidaan suunnitella ja toteuttaa siten, että ne koskevat

mahdollisimman yhtenäisiä laajahkoja alueita. Tällaista toimenpiteiden keskittämistä ei kuitenkaan voida aina toteuttaa parhaalla mahdollisella tavalla, jos alueella on yhteisomistuksessa olevia kiinteistöjä. Tällöin voi syntyä vaikeuksia sen vuoksi, että kaikkia yhteisomistuksessa olevan kiinteistön omistajia ei tavoiteta tai kaikki heistä eivät anna suostumustaan toimenpiteen toteuttamiseen. Työn toteuttaminen vaatii yleensä kiinteistön kaikkien yhteisomistajien suostumuksen. Siksi yhteisomistuksessa olevaa kiinteistöä hoitavien säädetyn osuuden omistavien yhteisomistajien tulisi voida saada aikaan ehdotetussa laissa tarkoitettu toimenpide tarvittaessa myös ilman muiden yhteisomistajien suostumusta. Muiden yhteisomistajien oikeudet olisi kuitenkin turvattava. Sen vuoksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi poikkeus, jonka mukaan toimenpide voitaisiin toteuttaa ilman kaikkien yhteisomistajien suostumusta. Ehdotetussa laissa tarkoitetuissa tuissa maanomistajan on itse rahoitettava osa toimenpiteen kustannuksista. Tämä on omiaan estämään toimenpidettä haluavia yhteisomistajia ryhtymästä harkitsemattomiin toimenpiteisiin.

Pykälän 1 momentin mukaan yhteisomistuksessa olevan kiinteistön sellaisilla yhteisomistajilla yhteisesti, jotka omistavat kiinteistöstä vähintään neljänneksen ja joihin kuuluvat kiinteistöä hoitavat yhteisomistajat, olisi oikeus koko kiinteistön osalta ryhtyä tämän lain nojalla tuettavaan toimenpiteeseen ja ottaa vastaan tukea, jos he luopuvat toimenpiteen toteuttamiskustannusten vaatimisesta muilta kuin toimenpiteeseen yhtyneiltä yhteisomistajilta. Ehdotettu momentti vastaa sisällöltään kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetun lain 1 §:n 2 momenttia. Lisäksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että sama oikeus olisi myös yhdellä yhteisomistajalla. Tältä osin ehdotettu momentti vastaa nykyisen lain 1 §:n 3 momenttia.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin kiinteistöä hoitava yhteisomistaja. Määritelmä vastaa kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annettua lakia koskevan hallituksen esityksen (HE

229/1996 vp) perustelujen 1.2 luvun määritelmää. Selvyyden vuoksi määritelmä sisällytettäisiin lakiin.

Pykälän 3 momentin mukaan ehdotetun pykälän säännöksiä sovellettaisiin jakamattomaan kuolinpesään. Tämä vastaa nykyisiä säännöksiä.

Ehdotetun pykälän säännökset koskevat kiinteistöjä. Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että säännöksiä sovellettaisiin myös kiinteistön määräosaan, jota hallitaan sovintojaolla. Myös tältä osin ehdotus vastaa voimassa olevia säännöksiä.

Pykälän 5 momentin mukaan pykälässä tarkoitettua päätöksen katsottaisiin tulleen yhteisomistajien tietoon, kun se on annettu tiedoksi yhdelle kiinteistöä hoitavista yhteisomistajista. Ehdotettu momentti vastaa tältä osin kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetun lain 6 §:ää. Kuolinpesälle annettavaan tiedoksiantoon sovellettaisiin kuitenkin, mitä hallintolain 57 §:n 2 momentissa säädetään.

29 §. *Toteuttamissuunnitelmaan perustuu tukea koskevat päätökset.* Tukipäätökset tehtäisiin valtioneuvoston 11 §:n mukaisesti. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eräistä täsmennyksistä toteuttamissuunnitelmaan perustuva tukea koskeviin päätöksiin.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että toteuttamissuunnitelmaan perustuva tukea koskeva päätös voitaisiin tehdä kaksivaiheisena, jos kyseessä on yhteishanke. Nykyisten säännösten mukaan tämä koskee muitakin hankkeita. Pienemmissä hankkeissa ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista tehdä kahta erillistä hallintopäätöstä, koska se lisää hallinnon kustannuksia. Nykyiset säännökset eivät aseta suunnitelman laatimisen tuen ehdoksi suunnitelman toteuttamista tietyssä määräajassa. Tämä on joissakin tapauksissa johtanut siihen, että on rahoitettu suunnitelmia, joita ei myöhemmin ole lainkaan toteutettu, mikä on taas johtanut hallinnollisia kustannuksia aiheuttavaan takaisinperintään. Tähän liittyen pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että hanke toteutetaan metsäkeskuksen asettamassa määräajassa. Lisäksi ehtona olisi, että metsäkeskukselle toimitetaan sen asettamiin määräaikoihin mennessä toteuttamissuunnitelma ja toteut-

tamisen tukea koskeva hakemus tai selvitys hankkeen loppuunsaattamisesta suunnitelman mukaisena muulla kuin tässä laissa tarkoitettulla rahoituksella. Toteuttamissuunnitelman tulisi olla sen mukainen kuin lakiehdotuksessa edellytetään. Koska toteuttamissuunnitelman perusteella on tarkoitus rahoittaa lakiehdotuksessa tarkoitettu hanke, tulee suunnitelmassa kuvattua hankkeen täyttää asianomaisen tuen myöntämisen edellytykset. Ehdotetulla säännöksellä pyritään siihen, että metsäkeskus kykenisi vastedes tehokkaammin valvomaan sitä, että uuden lain mukainen suunnittelun rahoitus kohdistuu sellaisten toimenpiteiden suunnitteluun, jotka myöhemmin toteutetaan suunnitellusti. Estettä ei kuitenkaan olisi sille, että hanke toteutetaan muulla rahoituksella.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi lisäksi toteuttamissuunnitelman tuen takaisinperinnästä. Toteuttamissuunnitelman tuki tulisi periä takaisin, jos hakija ei täytä 2 momentissa tarkoitettuja vaatimuksia metsäkeskuksen asettamiin määräaikoihin mennessä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että toteuttamissuunnitelmaan perustuvassa toteuttamisen tukea koskevassa päätöksessä on mainittava ajankohta, johon mennessä mainittuun suunnitelmaan sisältyvät työt on saatettava loppuun. Pykälän 3 momentin mukaan toteutuksen tuen maksatus keskeytettäisiin ja jo maksettu tuki perittäisiin takaisin, jos tuen saaja ei saata hanketta loppuun metsäkeskuksen asettamassa määräajassa. Vastaava säännös on voimassa olevan lain 24 §:n 3 momentissa. Tuen maksatuksen keskeyttämisestä säädetään valtioneuvoston 19 §:ssä.

Esityksessä katsotaan, ettei lakiehdotukseen ole tarpeen sisällyttää erillistä säännöstä siitä, että metsäkeskus voisi tehdä erikseen päätöksen toteuttamisen määräajan jatkamisesta. Tällainen päätös voitaisiin tehdä suoraan hallintolain nojalla.

30 §. *Eräät tuen määrään liittyvät päätökset.* Pykälän 1 ja 2 momentti liittyvät toteuttamissuunnitelmaan perustuviin tukiin silloin, kun toteutuksen tuen määrä perustuu todellisiin kustannuksiin. Valtioneuvoston 11 §:n 1 momentin mukaisesti kaikista tukipäätöksistä tulisi käydä ilmi tuensaaja, käyt-

tötarkoitus sekä tuen määrä ja laskentaperuste. Lain 11 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan päätöksestä tulee käydä ilmi valtionavustuksen kohteena olevan toiminnan tai hankkeen hyväksyttävät kustannukset ja mainitun momentin 2 kohdan mukaan valtionavustuksen enimmäismäärä valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvista kokonaiskustannuksista.

Osa lakiehdotuksen tuista perustuisi toteuttamissuunnitelmaan. Tällöinkin tuen myöntämispäätökseen sovellettaisiin valtionavustuslain 11 §:ää. Toteuttamiseen myönnettävän tuen määrä kävisi päätöksestä ilmi siten, että siinä mainittaisiin laskentaperuste ja tuen enimmäismäärä. Tähän liittyen pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että toteuttamisen tuen lopullisesta määrästä tehtäisiin erillinen päätös sitten, kun hanke olisi saatettu loppuun ja siitä esitetty metsäkeskukselle hyväksyttävä selvitys. Vastaavaa kahden päätöksen menettelyä sovellettaisiin myös ympäristötukeen silloin, kun kyse olisi ympäristönhoitotöiden tuesta. Pykälän 1 momentissa on kyse tuen lopullisen määrän vahvistamisesta.

Valtionavustuslaissa ei ole nimenomaista säännöstä siitä, tehdäänkö tuen maksatuksesta erillinen hallintopäätös silloin, kun toteuttamisen tuki määräytyy toteutuneiden kustannusten perusteella. Selvyyden vuoksi pykälän 1 momentissa säädettäisiin nimenomaisesti, että tällöin tulee tehdä erillinen hallintopäätös. Hallintolain 44 §:n mukaan kirjallisesta päätöksestä on muun muassa käytävä ilmi päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu. Hallintolain 45 §:n mukaan päätös on perusteltava. Näin ollen päätöksestä tulisi käydä ilmi lopullisen tuen määrän lisäksi myös lopullisen tuen määrän laskemisen perusteet. Tuensaajan kannalta tämä tarkoittaa, että päätöksestä kävisi siis ilmi, onko kaikki esitetyt kustannukset tai työ- ja tarvikemäärät hyväksytyt. Tuen saajalla olisi muutoksenhakumahdollisuus, jos hän esimerkiksi katsoisi, että päätöksessä olisi virheellisesti jätetty hyväksymättä joitakin hankkeen kustannuksia.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, joissa tuki perustuu toteuttamissuunnitelmaan ja hakemuksessa

ilmoitetut työ- ja tarvikemäärät tai kustannukset ylittyvät hankkeen toteuttamisen aikana. Metsäkeskuksen tulisi asiasta tiedon saatuaan päättää, voidaanko ylitys hyväksyä. Jos kyse olisi vähäisistä muutoksista, niiden hyväksymisestä voitaisiin kuitenkin päättää vasta siinä vaiheessa, kun metsäkeskus tekee päätöksen tuen lopullisesta määrästä.

Pykälän 3 momentin säännös on uusi ja se koskee vain taimikon varhaishoitoa, nuoren metsän hoitoa ja juurikäävän torjuntaa. Sallittaisiin se, että toteutunut työ tehtäisiin joko suppeampana tai laajempaan kuin mitä on alun perin hakemuksessa ilmoitettu ja mihin tuki on myönnetty. Näissä tapauksissa metsäkeskus olisi pykälän 3 momentin mukaan velvollinen tekemään erillisen hallintopäätöksen tuen lopullisesta määrästä. Jos työ tehtäisiin hakemuksen ja tukipäätöksen laajuisena, erillistä päätöstä tuen lopullisesta määrästä ei luonnollisestikaan tarvittaisi.

31 §. Päätöksen allekirjoittaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että metsäkeskuksen tuen myöntämistä, maksamista ja epäämistä koskeva päätös voidaan allekirjoittaa koneellisesti. Koneellisella allekirjoituksella tarkoitetaan sitä, että fyysisen allekirjoituksen sijasta asiakirjaan on kirjoitettu asianomaisen henkilön nimi tekstinkäsittelyohjelmalla (HaVM 14/2002 vp). Sähköisestä asiainnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 16 §:ssä säädetään päätösasiakirjan sähköisestä allekirjoittamisesta. Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen päätös tulee julkiseksi, kun se on ”allekirjoitettu tai vastaavalla tavalla varmennettu”. Muunlainen varmentamistoimi kuin allekirjoittaminen on siten mahdollinen. Hallintolaissa ei ole säännöstä, joka nimenomaisesti edellyttäisi hallintopäätöksen allekirjoittamista. Päätöksen allekirjoittamisen voidaan kuitenkin katsoa kuuluvan hyvään hallintoon. Säännöstä, jonka mukaan päätös voidaan allekirjoittaa koneellisesti, voidaan perustella sillä, että kyseessä ovat automaattisen tietojenkäsittelyn avulla valmistetut massaluonteiset asiakirjat.

Ehdotettu pykälä ei koske Maaseutuviraston toimivaltaan kuuluvia päätöksiä. Maaseutuvirasto päättää muun muassa rahoituksen takaisinperinnästä (35 §) ja asiameistä kos-

kevasta kiellosta (24 §). Mainitut päätökset eivät ole luonteeltaan massaluonteisia, minkä vuoksi niiden osalta ei ole perusteltua säätää allekirjoituksesta.

32 §. Tuen maksaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuen maksamisesta. Tuen maksamiseen sovellettaisiin valtionavustuslain 12 §:ää, jossa säädetään tuen maksamisesta. Mainitun 12 §:n 1 momentin mukaan valtionavustus maksetaan valtionavustuksen saajalle yhtenä tai useampana eränä kustannusten ajoittumisen perusteella. Mainitun 12 §:n 3 momentin nojalla määrältään vähäinen tuki voidaan maksaa myös kertasuoritukseksi, jos se on valtionavustuksen käytön kannalta perusteltua. Tähän liittyen pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että enintään 300 euron tuki maksettaisiin yhdessä erässä. Yli 300 euron tuet voitaisiin vastaavasti maksaa useammassakin erässä. Ehdotettu säännös on uusi.

Pykälän 2 momentti koskee niitä tukia, joissa tuen määrä määräytyy toteutuneiden kustannusten perusteella. Hallinnollisesti olisi yksinkertaisinta, että tuen maksamista varten ei tarvitsisi toimittaa alkuperäistä tositetta tai sen kopiota. Maa- ja metsätalouden sekä maaseutualueiden valtiontukea koskevat suuntaviivat (85 kohta) kuitenkin edellyttävät, että tällaisissa tapauksissa syntyneet kustannukset voidaan osoittaa asiakirjoin. Sähköisen asioinnin helpottamiseksi riittäisi, että tällöin metsäkeskukselle toimitetaan kopiot alkuperäisistä tositteista.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi ympäristötuen maksamisesta. Tuki maksettaisiin yhdessä erässä sopimuskauden alkaessa. Yli 10 000 euron tuki voitaisiin maksaa yhtä useammassa erässä. Vastaava säännös on metsätalouden ympäristötuesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 10 §:ssä. Lisäksi pykälän 2 momentin mukaan ympäristöhoitotöiden tuki maksettaisiin erikseen sen jälkeen, kun metsäkeskus olisi tehnyt erillisen hallintopäätöksen tuen lopullisesta määrästä.

Valtionavustuslain 12 §:n 4 momentin mukaan valtionavustuksen saajan tulee antaa valtionapuviranomaiselle valtionavustuksen maksamiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Lakiehdotuksessa tarkoitetuissa hankkeissa on tavanomaista, että tuensaaja antaa hakemuk-

sen, suunnitelman, toteutusilmoituksen ja hankkeen toteutuksen ulkopuolisen tehtäväksi. Sen vuoksi on perusteltua, että nämä tahot olisivat myös velvollisia antamaan metsäkeskukselle tuen maksamiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Tiedonantovelvollisuudesta säädettäisiin pykälän 4 momentissa.

33 §. Kiinteistötietojärjestelmään merkittävät tiedot. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että ympäristötukisopimusta koskevat tiedot merkittäisiin metsäkeskuksen ilmoituksesta kiinteistörekisteriin. Koska lakiehdotuksen 41 ja 42 §:n mukaan ympäristösopimuksen purkamisesta ja irtisanomisesta päättäminen on Maaseutuviraston tehtävä, pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että Maaseutuvirasto olisi velvollinen ilmoittamaan rekisteriin tiedot sopimusten muuttamisesta, irtisanomisesta ja purkamisesta.

6 luku **Tukeen liittyvät veloitteet ja valvonta**

34 §. Velvollisuus sallia tien virkistyskäyttö. Ehdotettu velvoite liittyy Euroopan unionin maa- ja metsäalan valtiontuen suuntaviivoihin (544 kohta). Suuntaviivat sallivat metsätalouden infrastruktuuriin perustuvat tuet. Suuntaviivojen mukaan tuen enimmäisintensiteetti voi olla 100 prosenttia hankkeen kustannuksista, jos kyseessä ovat metsätiet, joilla liikkuminen on ilmaista ja jotka palvelevat metsien monitoiminnallisuuteen liittyviä näkökohtia. Monitoiminnallisuudella tarkoitetaan tässä sitä, että tie on muussakin kuin metsätalouden käytössä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että maanomistaja, jolle on myönnetty tukea metsätien tekemiseen, on velvollinen sallimaan metsätien tai yksityistien virkistyskäytön maksutta. Virkistyskäytöllä tarkoitetaan tässä kaikkia muita tien käyttötarkoituksia kuin metsätalouden käyttöä. Näin ollen tiekunnan osakkaat eivät pääsääntöisesti voisi periä ulkopuolisilta tienkäyttäjiltä maksuja. Pykälän 1 momentin mukaan tien käyttöä voitaisiin kuitenkin rajoittaa, jos se on tarpeen tien vaurioitumisen estämiseksi, arkojen alueiden suojelemiseksi, tien turvallisen käytön varmistamiseksi tai sen varmistamiseksi, että tietä voidaan käyttää asianmukaisesti metsätalouden kuljetuksiin. Näin ollen esi-

merkiksi kelirikkoaikana tienkäytölle voitaisiin asettaa rajoituksia.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi virkistyskäytön sallimista koskevan velvoitteen voimassaoloajasta. Velvoite olisi voimassa kymmenen vuotta toimenpiteeseen myönnetyn tuen loppuun maksamisesta.

35 §. Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin taimikon varhaishoitoon, nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, suometsän hoitoon ja metsätien tekemiseen liittyvästä hoito- ja kunnossapitovelvoitteesta. Ehdotettu pykälä on osin samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 15 §:n 1 ja 2 momentti ja 16 § sekä kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun asetuksen 7 §. Voimassa olevan lain mukainen hoito- ja kunnossapitovelvoite on liittynyt metsänuudistamisen, kunnostusojituksen ja metsätien tekemisen tukeen. Esityksen mukaan metsänuudistamista ei tuettaisi ja kunnostusojituksen tuen korvaisi suometsien hoidon tuki. Ehdotettu hoito- ja kunnossapitovelvoite koskisi taimikon varhaishoitoa, nuoren metsän hoitoa, terveyslannoitusta, suometsän hoitoa ja metsätien tekemistä. Lakiehdotuksen 16 §:n mukaisesti metsätien tekemisen tuki tarkoittaisi sekä yksityistien perusparannusta että uuden metsätien tekemistä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi yleissäännös siitä, että hoito- ja kunnossapitovelvollisuuteen kuuluu, ettei kunnossapidon kohteena olevaa aluetta saa alkaa käyttää siten, että alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen olennaiselta osin estyy. Pykälä ei sisällä säännöksiä takaisinperinnästä. Takaisinperintään sovellettaisiin valtionavustuslain 5 luvun säännöksiä. Valtionavustuslain säännösten nojalla on esimerkiksi mahdollista periä tuki takaisin, jos tuensaaja on olennaisella tavalla rikkonut tukipäätökseen otettuja ehtoja. Hoito- ja kunnossapitovelvoitteeseen liittyen ei ole tarpeen myöskään erikseen säätää tuensaajan tiedonantovelvollisuudesta, koska valtionavustuslain 14 §:ssä asetetaan tuen saajalle tiedonantovelvollisuus liittyen tukipäätöksen ehtojen noudattamiseen. Lisäksi lakiehdotuksen 40 §:ssä säädettäisiin takaisinperintään liittyvästä toimivaltaista ja siitä, keneltä tuki peritään takaisin eräissä tilanteissa.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hoito- ja kunnossapitovelvoitteen voimassaoloajasta. Velvoite olisi pääsääntöisesti voimassa kymmenen vuotta tuen loppuunmaksamisesta. Poikkeuksen muodostaisi taimikon varhaishoidon tukeen liittyvä hoito- ja kunnossapitovelvoite. Tällöin hoito- ja kunnossapitovelvoite olisi seitsemän vuotta. Nykyisin metsänuudistamisen, kunnostusojituksen ja metsätien tekemiseen liittyvä hoito- ja kunnossapitovelvoite kestää 15 vuotta. Hoito- ja kunnossapitovelvoitteen voimassaoloajan lyhentäminen perustuu tarkoituksemukaisuussyihin sekä hallinnon tuottavuuden kehittämiseen ja siihen, että valtion rahoitus myönnettäisiin jatkossa vain tukena. Voimassa olevan lain mukaan rahoitus on voitu myöntää myös lainana. Yksityiselle maanomistajalle 15 vuoden aika on pitkä, keskimäärin puolet koko metsänomistusajasta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi työlajeittain hoito- ja kunnossapitovelvoitteen sisällöstä. Taimikon varhaishoidon tuen velvoitteeseen kuuluisi, että taimikon jatkokehityksestä huolehditaan niin, ettei kohteelle ole tarpeen myöntää nuoren metsän hoitoon tukea ennen kuin seitsemän vuotta on kulunut taimikon varhaishoitoon myönnetyn tuen loppuun maksamisesta. Suometsän hoitoa koskevaan tukeen liittyvä hoito- ja kunnossapitovelvollisuus sisältäisi samanlaiset velvoitteet kuin nykyisin on kunnostusojituksessa. Metsätien tekemisen tuen velvoite vastaisi myös voimassa olevan lain säännöksiä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hoito- ja kunnossapitovelvollisuuteen liittyvistä hakkuiden rajoituksista. Hakkuiden rajoitukset koskisivat tukea taimikon varhaishoitoon, nuoren metsän hoitoon tai terveyslannoitukseen. Hakkuita koskevat rajoitukset olisivat voimassa 1 momentin mukaisesti seitsemän tai kymmenen vuotta tuen loppuun maksamisesta. Poikkeuksen hakkuiden rajoituksiin muodostaisivat ne tilanteet, kun kohteella tapahtuu sellainen luonnontuho, joka edellyttää uudistushakkuita.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että hoito- ja kunnossapitovelvoitteen mukaisiin töihin ei saisi käyttää ehdotetussa laissa tarkoitettua rahoitusta. Säännös

on luonteeltaan informatiivinen ja se kytkeytyy lakiehdotuksen 6 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan tukea ei saa käyttää työhön tai toimenpiteeseen, joka laissa säädetään maanomistajan velvoitteeksi. Hoito- ja kunnossapitovelvoite on tällainen velvoite.

36 §. Hoito- ja kunnossapitovelvoitteen siirtyminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että hoito- ja kunnossapitovelvoite siirtyisi suoraan lain nojalla myös kiinteistön uudelle omistajalle. Jos kiinteistö tai alue lunastetaan, metsäkeskus voisi kuitenkin hakemuksetta lakkauttaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden. Lunastustilanteissa alueen käyttötarkoitus yleensä muuttuu siten, ettei olisi perusteltua jättää hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta voimaan. Lunastus sellaisenaan ei vielä olisi peruste hoito- ja kunnossapitovelvoitteen lakkauttamiseen. Jos kuitenkin lunastuksen johdosta alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen olennaiselta osin estyisi, metsäkeskuksen tulisi lakkauttaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuus asiasta tiedon saatuaan. Näissä tilanteissa ei myöskään olisi perusteltua vaatia maanomistajaa palauttamaan saamaansa tukea. Lunastusta koskeva säännös on uusi.

37 §. Hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden lakkauttaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi hoito- ja kunnossapitovelvoitteen lakkauttamisesta eräissä tilanteissa. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, joissa maanomistaja on menettänyt taimikon varhaishoidosta, nuoren metsän hoidosta, terveyslannoituksesta, suometsän hoidosta ja metsätien tekemisestä saadun hyödyn. Edellytyksenä hoito- ja kunnossapitovelvoitteen lakkauttamiselle näissä tilanteissa olisi, että hyödyn menetys johtuu maanomistajasta riippumattomasta syystä ja ettei työn uusiminen ole tarkoituksenmukaista. Pykälän 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa metsäkeskus voisi lakkauttaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden. Vastaavankaltainen säännös on voimassa olevan lain 18 §:ssä. Ehdotettu säännös kuitenkin eroaa voimassa olevasta laista siinä, että sitä sovellettaisiin myös taimikon varhaishoitoon, nuoren metsän hoitoon ja terveyslannoitukseen. Ehdotettu säännös eroaa voimassa olevasta laista myös siinä, että työn uusimisen tarkoituksenmukaisuutta ei arvioitaisi sen mukaan,

onko uusiminen mahdollista lakiehdotuksen mukaisella rahoituksella.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi eräistä muista tilanteista, joissa metsäkeskus voi lakkauttaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden. Säännös on uusi. Ehdotetussa momentissa tarkoitettut tilanteet ovat sellaisia, joissa hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden jatkuminen ei välttämättä olisi perusteltua. Jos alueesta tehdään ympäristötukisopimus, on perusteltua, että ympäristötukisopimuksen velvoitteet tulevat esitetyn hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden sijaan. Momentin 1 ja 3 kohdat koskevat niitä tilanteita, joissa alue osoitetaan kaavassa muuhun käyttöön tai lain nojalla asetetaan alueeseen kohdistuvia käyttörajoituksia tai toimenpidekieltoja. Nämä tilanteet eroavat 2 kohdan tilanteesta siinä, että ne syntyvät maanomistajasta riippumattomasta syystä. Myöskään tässä tilanteissa ei ole perusteltua pitää voimassa hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta, jos mainitut toimenpiteet johtavat siihen, että maanomistaja menettää rahoitetusta toimenpiteestä saamansa hyödyn.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, joissa maanomistaja lopettaa alueen tai sen merkittävän osan käytön metsätalousmaana. Esimerkkeinä tällaisesta tilanteesta voidaan mainita alueen raivaaminen pelloksi ja alueen ottaminen turvetuotantoalueeksi. Tällaisissa tilanteissa on perusteltua, että hoito- ja kunnossapitovelvoite lakkautetaan.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa maanomistaja olisi velvollinen palauttamaan saamaansa tukea. Sen sijaan silloin, kun maanomistaja muuttaa alueen tai sen merkittävän osan käyttöä siten, ettei aluetta enää käytetä metsätalousmaana, maanomistaja olisi velvollinen palauttamaan saamansa tuen. Hoito- ja kunnossapitovelvoite lakkautettaisiin vasta sen jälkeen, kun maanomistaja olisi palauttanut tuen.

38 §. Tukeen liittyvä tiedonantovelvollisuus. Esityksessä tarkoitettujen tukien osalta on tarkoitus siirtyä mahdollisimman paljon sähköiseen asiointiin. Osa tuista määräytyisi toteutuneiden kustannusten perusteella. Hakemus voitaisiin käsitellä, vaikkei sen liitteenä olisikaan alkuperäisiä tositteita toteutu-

neista kustannuksista. Tähän liittyen pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että tuen saamisen edellytyksenä olisi, että hakemusasiakirjoissa ilmoitettuja toteutuneita kustannuksia koskevat alkuperäiset tositteet voidaan tuen maksamisen jälkeenkin tarvittaessa tarkastaa. Kyseessä olisi siten tuen myöntämistä koskeva ehto. Jollei alkuperäisiä tositteita voitaisi myöhemmin tarkistaa ja siten tarkastaa tuen maksamisen perusteena olleita tosiseikkoja, tuki voitaisiin periä takaisin. Metsäkeskuksella olisi luonnollisesti oikeus vaatia nähtäväkseen alkuperäiset tositteet jo ennen tuen maksamista, jos se olisi tuen maksamisen edellytysten toteamisen kannalta tarpeellista. Alkuperäiset tositteet tulisi säilyttää kymmenen vuotta tuen loppuun maksamisesta. Ehdotettu kymmenen vuoden määräaika kytkeytyy Euroopan unionin valtiontukisääntöihin. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 15 artiklan mukaan komission toimivaltuuksiin periä tuki takaisin sovelletaan kymmenen vuoden vanhentumisaikaa. Myös valtionavustuslain 28 §:ssä säädetään takaisinperinnän osalta kymmenen vuoden määräajasta.

Valtionavustuslain 14 §:ssä säädetään valtionavustuksen saajan tiedonantovelvollisuudesta. Kyseisen säännöksen mukaan valtionavustuksen saajan tulee antaa valtionapuviranomaiselle valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Lakiehdotuksessa tarkoitetuissa hankkeissa on tavanomaista, että tuensaaja antaa hakemuksen ja toteuttamissuunnitelman laatimisen sekä hankkeen toteutuksen ulkopuolisen tehtäväksi. Sen vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että nämä tahot olisivat myös velvollisia antamaan metsäkeskukselle tukipäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot.

Pykälän 3 momentti sisältää erityissäännöksen, joka koskee omistajanvaihdoksia ja olosuhteiden muuttumista koskevia tilanteita ympäristötukisopimuksen osalta. Mainituissa tilanteissa maanomistajalla olisi velvollisuus saattaa asia metsäkeskuksen tietoon.

39 §. *Metsäkeskuksen valvontatehtävä.* Valtionavustuslain 16 §:n 1 momentin nojalla tarkastukset voidaan kohdistaa valtionavustuksen saajaan ja siihen, jolle valtionavustus on lain 7 §:n 2 momentin nojalla siirretty. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että metsäkeskuksen tehtävänä olisi valvoa tukien myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyviä edellytyksiä ja tukiin liittyvien velvoitteiden noudattamista. Lakiehdotuksessa tarkoitetuille tuille on ominaista se, että työn toteutus annetaan usein ulkopuolisen tehtäväksi. Metsätien tekemistä sekä suometsän hoitoa koskevissa yhteishankkeissa tämä olisi pääsääntö. Nämä tapaukset ovat rinnastettavissa valtionavustuslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuun valtionavustuksen siirtoon. Tästä syystä pykälän 1 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että metsäkeskuksella olisi tarvittaessa oikeus tarkastaa, onko hankkeen toteuttaja täytännyt tukeen liittyvät velvoitteet. Näin varmistettaisiin se, että metsäkeskus voisi kohdistaa valtionavustuslaissa tarkoitettuja tarkastuksia myös hankkeen toteuttajaan. Valtionavustuslain 16 §:n 1 momentissa säädetään, että tarkastusten tulisi olla valvonnassa tarpeellisia. Hankkeen toteuttajaan kohdistuvat tarkastukset voitaisiin siten tehdä vain siinä laajuudessa kuin on tarpeen sen selvittämiseksi, onko hanke toteutettu lakiehdotuksen asianomaista tukea koskevien säännösten ja tukipäätöksen otettujen ehtojen ja rajoitusten mukaisesti. Valtionavustuslaissa säädetyt tarkastuksiin liittyvät valtuudet on osoitettu viranomaiselle. Metsäkeskuksen niihin toimihenkilöihin, jotka ratkaisevat ja valmistelevat hakemuksia eli käyttävät julkista valtaa, koskee Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 15 §:n nojalla rikosoikeudellinen virkavastuu. Mainittu säännös sisältää viittaussäännöksen niihin hallinnon yleislakeihin, joita metsäkeskuksen tulee noudattaa. Metsäkeskuksen toimihenkilöitä koskee siten viranomaiseen rinnastettava virkavastuu ja ne toimivat suhteessa tuenhakijaan kuten valtionapuviranomainen.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia ei saisi suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Metsäkeskuksen tarkastukset ovat joko paikan päällä eli maastossa suoritettavia tarkastuksia tai

asiakirjatarkastuksia. Asiakirjatarkastuksia ei ole tarpeen tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa, vaan metsäkeskus pyytää tarkastusta varten asiakirjat joko tuensaajalta, tuensaajan asiamieheltä tai hankkeen toteuttajalta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tarkastukseen liittyvästä menettelystä. Ehdotettua momenttia sovellettaisiin ainoastaan silloin, kun maastotarkastuksessa on havaittu työn toteuttamisessa vähäisiä, mutta kuitenkin korjattavissa olevia puutteita. Tällöin metsäkeskuksen tulisi ensin antaa tuensaajalle mahdollisuus puutteiden korjaamiseen. Lisäksi säännös koskee tien virkistyskäytön vähäisiä laiminlyöntejä, joissa metsäkeskuksen tulisi ensin neuvoa maanomistajaa veloitteen sisällöstä ja antaa maanomistajalle mahdollisuus puutteen korjaamiseen. Pykälän 2 momentissa tarkoitettujen puutteiden tai laiminlyöntien korjaamiseen tulee asettaa määräaika.

Pykälän 2 momentti ei koske asiakirjoissa annettavia tietoja. Siltä osin kuin asiakirjoissa olisi puutteita, sovellettaviksi tulisivat hallintolain säännökset liittyen asiakirjan täydentämiseen (22 §) ja asianosaisen selvitysvuorollisuuteen (31 § 2 mom.). Lisäksi sovellettaviksi tulevat valtionavustuslain säännökset. Valtionavustuslain 10 §:ssä säädetään valtionavustuksen hakijan velvollisuudeksi antaa oikeat ja riittävät tiedot valtionavustuksen käyttötarkoituksesta sekä niistä muista seikoista, joita valtionapuviranomainen tarvitsee hakemuksen ratkaisemiseksi. Mainitun lain 14 §:n mukaan valtionavustuksen saajan tulee antaa valtionapuviranomaiselle valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Lakiehdotuksessa tarkoitettujen tukien myöntäminen perustuu olennaiselta osin asiakirjoissa annettuihin tietoihin eikä metsäkeskuksella ole resursseja tarkastaa jokaisen asiakirjan tietoja maastossa. Näin ollen siltä osin kuin kyse on puutteellisista tiedoista, metsäkeskuksen tulee pyytää tuen hakijalta tai saajalta mainittujen yleissäännösten perusteella lisäselvitystä. Sen sijaan siltä osin kuin asiakirjoissa annetaan metsäkeskukselle sellaisia virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja, jotka ovat olennaisia arvioitaessa tuen saamisen edellytysten täyttymistä ja laskettaessa tuen määrää, ei

enää ole kyse valtionavustuslain 10 ja 14 §:ssä tarkoitettujen tiedonantovelvoitteiden noudattamisesta. Tällaisten virheellisten ja harhaanjohtavien tietojen antaminen on myös valtionavustuslaissa säädetty takaisinperinnän peruste. Sellaisessa tilanteessa ei ole perusteita sille, että hakijalle tai tuensaajalle annettaisiin mahdollisuus virheellisten ja harhaanjohtavien tietojen korjaamiseen. Tällöin on useimmiten kyse vilpillisestä ja tahallisesta menettelystä, joka saattaa myös täyttää avustusrikkomuksen tai avustuspetoksen tunnusmerkistön. Luonnollisestikin metsäkeskuksen tulisi valtionapuviranomaisena ottaa virheellisen tai harhaanjohtavan tiedon olennaisuuden arvioinnissa huomioon suhteellisuusperiaate. Valtionapuviranomainen viime kädessä ratkaisee, miten kussakin tilanteessa edellä mainittuja hallintolain ja valtionavustuslain säännöksiä sovelletaan.

Pykälän 3 momentti sisältää asetusvaltuuden. Valtionavustuslain 15 §:n nojalla metsäkeskuksen tehtäviin kuuluisi sen myöntämän tuen valvonta. Ehdotetun momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin metsäkeskuksen tehtäviin kuuluvien tarkastusten määrästä ja kohdentamisesta sekä muista valvonnan järjestämisen teknisistä yksityiskohdista.

7 luku **Tuen palauttaminen ja takaisinperintä sekä sopimuksen purkaminen ja irtisanominen**

40 §. *Tuen palauttaminen ja takaisinperintä.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että tuen palauttamisen ja takaisinperinnän perusteista säädetään valtionavustuslaissa. Säännös on luonteeltaan informatiivinen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että valtionavustuslain 20 §:n nojalla palautettava tuki tulisi maksaa takaisin metsäkeskukselle. Mainittu säännös koskee virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saatua avustusta. Säännös koskee sekä niitä tilanteita, joissa avustuksensaaja oma-aloitteisesti palauttaa avustuksen, että niitä tilanteita, joissa valtionapuviranomainen perii avustuksen takaisin. Valtionavustuslain 20 §:n mukaan palautusvelvollisuus ei koske niitä tilanteita, joissa palautettava määrä on enintään 10 euroa. Pykälän

1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että lakiehdotuksessa tarkoitetuissa tuissa palautusvelvollisuus ei koskisi niitä tilanteita, joissa palautettava tuen määrä on alle 100 euroa. Koska säännös koskee myös takaisinperintää, takaisinperintään ei voitaisi ryhtyä, jos takaisinperittävä määrä olisi alle 100 euroa.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi myös tuen palauttamiseen ja takaisinperintään liittyvästä koron maksusta. Valtionavustuslain 24 §:n mukaan valtionavustuksen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisinperittäväälle määrälle valtionavustuksen maksupäivästä korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista korkoa lisättyinä kolmella prosenttiyksiköllä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että useassa erässä maksetun tuen osalta valtionavustuslain 24 §:ssä tarkoitettua korkoa maksettaisiin tuen loppuun maksamisesta lukien. Ehdotettu säännös on hallinnollisesti yksinkertaisempi ratkaisu kuin se, että korkoa maksettaisiin kunkin erän maksamisesta lukien. Pykälässä ehdotetaan lisäksi säädettäväksi siitä, mihin saakka korkoa tulisi maksaa takaisinperintätilanteissa. Korkoa tulisi maksaa siihen päivään saakka, jona metsäkeskus tekee Maaseutuvirastolle esityksen tuen takaisinperinnästä. Säännöstä voidaan perustella sillä, että takaisinperintäasian käsittely on tavanomaista pidempi sen vuoksi, että sekä metsäkeskus että Maaseutuvirasto kumpikin kuulevat hallinnon asiakasta ennen asian ratkaisemista. Jos kyse olisi maanomistajan oma-aloitteisesta tuen palauttamisesta, sovellettaisiin valtionavustuslain 24 §:ää. Mainitun säännöksen esitöissä todetaan, että korkoa on maksettava siihen päivään saakka, jona valtionavustus maksetaan takaisin.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että metsäkeskuksen tulisi tehdä Maaseutuvirastolle esitys tuen takaisinperimiseksi saatuaan tiedon takaisinperinnän perusteesta. Sen jälkeen Maaseutuvirasto päättäisi takaisinperinnästä. Takaisinperintään sovellettaisiin valtionavustuslain 5 luvun säännöksiä. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi niistä tilanteista, joissa takaisinperinnän perusteena on hoito- ja kunnossapitovelvoitteen tai tien virkistyskäyttöä koskevan velvoitteen rikkominen.

Tällöin valtionavustuslain 28 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräaika laskettaisiin velvoitteen voimassaoloajan päättymisestä.

Pykälän 3 momentissa määritellään, keneltä tuki peritään takaisin. Pääsääntöisesti tuki peritään takaisin tuensaajalta. Poikkeuksen muodostavat ympäristötukeen liittyvät velvoitteet sekä hoito- ja kunnossapitovelvollisuus, jolloin tuki peritään takaisin siltä, joka on rikkonut kyseisiä velvoitteita. Tien virkistyskäytön osalta tuki voitaisiin periä maanomistajalta myös silloin, kun tiekunta olisi tehnyt päätöksen tien käytön estämisestä tukipäätöksen ehtojen vastaisesti. Metsätien tekemisen tuen osalta takaisinperintätapauksissa lakkaisivat sekä hoito- ja kunnossapitovelvollisuus että velvollisuus sallia tien virkistyskäyttö. Pykälän 3 momentissa säädetään siten sekä takaisinperinnästä että mainittujen velvoitteiden lakkauttamisesta. Mainitut velvoitteet olisivat kuitenkin voimassa, kunnes Maaseutuvirasto olisi saanut perittyä tuen takaisin.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, joihin on sovellettu yhteisomistuksessa olevaa kiinteistöä koskevaa menettelysäännöstä. Ehdotettu säännös muodostaisi poikkeuksen ehdotettuun 3 momenttiin. Tuen takaisinperintä voisi kohdistua pääsääntöisesti vain niihin yhteisomistajiin, jotka ovat ottaneet vastaan tukea ja jotka ovat itse osallistuneet takaisinperinnän perusteena olevaan toimintaan. Kuten nykyisinkin, takaisinperintävaatimus voitaisiin kohdentaa myös sellaiseen yhteisomistajaan, joka siitä huolimatta, että hän ei ole hakenut eikä vastaanottanut tukea, on osallistunut takaisinperimisen perusteena olevaan toimintaan esimerkiksi siten, että on laiminlyönyt alueen hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden. Pykälän 4 momentissa on otettu huomioon myös se tilanne, että yhteisomistaja on vaihtunut. Tuki voidaan periä uudelta yhteisomistajalta, jos aikaisempi yhteisomistaja on vastaanottanut tukea tai uusi yhteisomistaja on osallistunut takaisinperimisen perusteena olevaan toimintaan.

41 §. Sopimuksen purkamisen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi sopimuksen purkamisesta. Säännös on täsmällisempi kuin metsätalouden ympäristötuesta annetun maa- ja metsätalousministeriön ase-

tuksen 9 §:n 1 momentin vastaava säännös. Kyseisen säännöksen mukaan sopimuksen purkamisen on mahdollista, jos maanomistaja ei ole noudattanut sopimusehtoja. Ehdotetussa pykälässä asetettaisiin sopimuksen purkamisen edellytykseksi se, että kyse olisi olennaisesta sopimusehtojen rikkomisesta. Tämä vastaa sopimusoikeuden yleisiä periaatteita. Päätöksen sopimuksen purkamisesta tekisi Maaseutuvirasto saatuaan ensin metsäkeskukselta asiaa koskevan esityksen. Nykyisin sopimuksen purkamisesta päättää metsäkeskus. Sopimuksen purkutilanteissa maanomistaja olisi velvollinen palauttamaan saamansa tuen Maaseutuvirastolle. Koron maksamiseen sovellettaisiin, mitä lakiehdotuksen 40 § 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi ja mitä valtionavustuslain 24 §:ssä säädetään.

Pykälän 2 momentti koskisi niitä tilanteita, joissa sopimusrikkomus on tapahtunut sopimuksen voimassaoloaikana, mutta takaisinperintäpäätöstä ei ehdittäisi tehdä sopimuksen voimassaoloaikana.

42 §. Maaseutuviraston oikeus irtisanoa sopimus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Maaseutuviraston oikeudesta irtisanoa sopimus. Pykälän 1 momentti koskisi niitä tilanteita, joissa Maaseutuvirastolla olisi velvollisuus sopimuksen irtisanomiseen ja 2 momentti niitä tilanteita, joissa Maaseutuvirastolla olisi harkintavaltaa sen suhteen, irtisanoaanki sopimus.

Pykälän 1 momentin mukaan Maaseutuvirasto olisi velvollinen irtisanomaan sopimuksen, jos ympäristötuen kohteena olevasta alueesta tehtäisiin luonnonsuojelualue. Tällöin ei olisi enää perustetta jatkaa ympäristötukisopimuksen velvoitteita.

Pykälän 2 momentin mukaan Maaseutuvirasto voisi päätöksellään määrätä ympäristötukisopimuksen irtisanottavaksi, jos kohteen biologista monimuotoisuutta koskevat olosuhteet tai muut sopimusvelvoitteiden täyttämiseen vaikuttavat olosuhteet olisivat muuttuneet niin, ettei sopimuksen voimassaololle enää ole perusteita tai sopimuksen voimassaolon jatkaminen olisi kohtuutonta. Tällöin sillä, jonka omistuksessa tai hallinnassa kiinteistö oli muutoksen tapahtuessa, olisi velvollisuus palauttaa sopimuskaudesta jäljellä olevia kalenterikuukausia vastaava

osa maksetusta tuesta. Palautus tulisi maksaa Maaseutuvirastolle. Irtisanomista koskeva päätös voitaisiin tehdä joko metsäkeskuksen esityksestä tai maanomistajan hakemuksesta. Pykälän 2 momentissa tarkoitettuna muuna sopimusvelvoitteiden täyttämiseen vaikuttavana olosuhteiden muutoksena voisi tulla kyseeseen esimerkiksi se, että alueen käyttö olisi muuttunut siten, ettei sille voitaisi kohdistaa ehdotetun 19 §:n nojalla tukea.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi palautettavan tuen määrästä sopimuksen irtisanomistilanteissa. Palautettava määrä olisi sopimuskaudesta jäljellä olevia kuukausia vastaava määrä. Palautus tulisi maksaa Maaseutuvirastolle. Valtionavustuslain mukaan palautettavalle avustukselle on maksettava korkoa. Pykälän 3 momentin mukaan tätä ei sovellettaisi ympäristötukisopimuksen irtisanomistilanteissa.

43 §. Maanomistajan oikeus irtisanoa sopimus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maanomistajan oikeudesta irtisanoa ympäristötukisopimus. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi uuden omistajan oikeudesta irtisanoa ympäristötukisopimus. Vastaava säännös on metsätalouden ympäristötuesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 9 §:n 3 momentissa. Sen sijaan pykälän 2 momentin säännös on uusi. Sen mukaan maanomistajalla olisi ilman syytä oikeus irtisanoa sopimus. Kun sopimuksen irtisanojana on sellainen maanomistaja, joka on itse tehnyt ympäristötukisopimuksen, on perusteltua, että palautettava määrä on suurempi kuin jäljellä olevaa sopimuskautta vastaava osa.

8 luku Erinäiset säännökset

44 §. Maa- ja metsätalousministeriön valvontatehtävä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi maa- ja metsätalousministeriön valvontatehtävästä. Ministeriön valvontatehtävä kohdistuisi metsäkeskuksen ja Maaseutuviraston toimintaan. Valvonnan tarkoituksena olisi varmistaa ehdotetun lain noudattaminen. Siihen liittyen ministeriöllä olisi pykälän 1 momentin nojalla oikeus saada metsäkeskukselta ja Maaseutuvirastolta valvontatehtävänsä liittyviä yleisiä käyttö- ja seurantatietoja. Nämä tarkastukset olisivat

pääosin asiakirjatarkastuksia. Tarkastukset voisivat olla myös paikan päällä tehtäviä tarkastuksia eli maastossa tehtäviä tarkastuksia. Tarkastusten tulisi liittyä ehdotetun lain säännösten noudattamisen varmistamiseen. Ministeriön tarkastusoikeuden ja tarkastusten suorittamisen osalta noudatettaisiin valtionavustuslain 16 ja 17 §:n säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi maa- ja metsätalousministeriön tietojensaantioikeudesta. Maa- ja metsätalousministeriöllä olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada metsäkeskukselta ja Maaseutuvirastolta tietoja sellaisista tuen hakijaa ja saajaa koskevista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tämän lain noudattamisen varmistamiseksi tuen myöntämisessä, maksamisessa ja käytön valvonnassa.

45 §. Maaseutuviraston valvontatehtävä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi Maaseutuviraston valvontatehtävästä. Tarkoituksena on, että Maaseutuvirasto suorittaisi vastaisuudessa ehdotetun lain noudattamisen valvonnassa tarpeellisia metsäkeskuksen toimintaan kohdistuvia tarkastuksia. Maaseutuvirasto voisi siten tarkastaa esimerkiksi metsäkeskuksen suorittamia maastotarkastuksia ja niihin liittyvien hallintoasioiden käsittelyä koskevia asiakirjoja. Koska maa- ja metsätalousministeriölle kuuluu metsäkeskuksen valvonta ehdotetun 44 §:n nojalla, on perusteltua, että maa- ja metsätalousministeriö määräisi tarkemmin tarkastusten toteuttamisesta kuten esimerkiksi tarkastusten määristä ja niiden kohdentamisesta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi Maaseutuviraston tietojensaantioikeudesta. Säännös on sisällöltään samanlainen kuin maa- ja metsätalousministeriön tietojensaantioikeus 44 §:n 2 momentin mukaan.

Pykälän 3 momentti sisältää asetusvaltuuden. Säännös on samanlainen kuin lakiehdotuksen 39 §:n 3 momentissa.

46 §. Muutoksenhaku. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi muutoksenhausta. Lakiehdotuksessa tarkoitettuihin päätöksiin haettaisiin muutosta siten kuin valtionavustuslaissa säädetään. Sen sijaan takaisinperintää, sopimuksen purkamista ja irtisanomista sekä asiamiehelle määrättyä väliaikaista kieltoa koskevassa asiassa muutosta haettaisiin kui-

tenkin valittamalla hallinto-oikeuteen ilman oikaisuvaatimusmenettelyä. Näissä Maaseutuviraston päätöksissä ei ole asian luonteen vuoksi perusteltua edellyttää pakollista oikaisuvaatimusmenettelyä. Pykälän 1 momentin mukaan oikaisuvaatimus metsäkeskuksen päätöksestä tehtäisiin metsäkeskukselle. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun metsäkeskuksen päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi sen mukaan, minkä hallinto-oikeuden tuomiopiirissä pääosa kyseessä olevasta metsämaasta sijaitsee. Toimivaltaisen hallinto-oikeuden osalta ehdotettu pykälä vastaa voimassa olevan lain 33 §:n 1 momenttia.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että muutoksenhakuviranomaisen tulisi varata metsäkeskukselle tilaisuus tulla kuulluksi. Voimassa olevan lain säännöstä, jonka mukaan metsäkeskuksella on valitus-oikeus Maaseutuviraston päätöksestä, joka poikkeaa metsäkeskuksen esityksestä, ei siten sisällytettäisi lakiehdotukseen. Perusteluna on se, että säännökselle ei juurikaan ole ollut käytännön tarvetta nykyisinkään takaisinperintäasioissa.

47 §. Maastomittaukset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että ehdotettuun lakiin liittyvissä maastomittauksissa sovelletaan metsäalalla yleisesti käytössä olevia mittaus- ja arviointimenetelmiä. Säännös on uusi. Maastossa mitataan esimerkiksi runkolukumääriä, puulajivaltaisuutta sekä runkojen läpimittoja ja pitouksia. Ehdotettua lakia varten ei siis ole tarkoitus luoda mitään erillisiä maastomittauksien tai puuston arvioinnin käytäntöjä. Ehdotetun lain toimeenpanossa hyödynnettäisiin mahdollisuuksien mukaan jo olemassa olevia metsätietojärjestelmän tietoja kohteiden pinta-alasta ja kasvupaikan ominaisuuksista. Puustotunnukset jouduttaisiin yleensä mittaamaan maastossa.

Maastomittausmenetelmiä ei yksilöitäisi ehdotetun lain nojalla annettavissa alemmanasteisissa säädöksissä. Ehdotettuun lakiin liittyvissä maastomittauksissa otettaisiin käyttöön uusia mittausmenetelmiä sitä mukaa kuin ne tulevat metsäalalla yleisesti käyttöön.

Jokaisella maastomittausmenetelmällä on oma luotettavuutensa. Esimerkiksi metsikön tilavuuden arvioinnissa relaskooppikoealojen avulla keskivirhe on yleensä kymmenen prosentin suuruusluokkaa. Ehdotetun lain toimeenpanossa katsottaisiin säädösten mukaisiksi tapaukset, joissa maastossa mitattavan tai arvioitavan tunnuksen lukuarvo on enintään metsäalalla yleisesti sovellettavan mittausmenetelmän tuottaman keskivirheen sisällä säädetystä lukuarvosta. Yli keskivirheen päässä säädetystä lukuarvosta olevat tapaukset katsottaisiin virheellisiksi. Jos esimerkiksi säädetty lukuarvo on enintään 3 000 runkoa hehtaarilla ja runkolukumäärän arviointi yleisesti käytössä olevalla menetelmällä tuottaa kymmenen prosentin keskivirheen, katsottaisiin vielä 3 300 runkoa hehtaarilla hyväksyttäväksi runkoluvuksi.

9 luku **Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset**

48 §. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Euroopan yhteisön valtioneuvoston päätösten voimaantuloa koskeva laki voi tulla voimaan vasta sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt esitetyt tuet. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettyinä ajankohtana. Komission hyväksyntä on mahdollista saada vain määräajan voimassa oleville tukijärjestelmille. Tästä syystä ehdotetaan säädettyväksi, että tuen myöntämispäätöksiä saataisiin tehdä 31 päivään joulukuuta 2020 asti. Esitetty viimeinen tuen myöntämispäivä on sama kuin maa- ja metsätalouden sekä maaseutualueiden valtiontukea koskevien suuntaviivojen soveltamisen päättymisajankohta. Tuen myöntämiseksi ei kuitenkaan katsottaisi metsäkeskukselle toimitettuun toteutusilmoitukseen perustuvaa tuen lopullista määrää koskevaa päätöstä, kun aiemmin on tehty hakemukseen perustuva alustava rahoituspäätös ja kun hakemuksessa ilmoitetuissa työ- tai tarvike määrissä ei ole tapahtunut vähäistä suurempia ylityksiä. Tuen maksaminen olisi mahdollista mainitun ajankohdan jälkeenkin. Ehdotetun lain mukainen tuki tulisi pykälän 2 momentin mukaan maksaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei ehdotetun lain 4 §:n 2 momentin 5 kohdan tarkoittamaa omistusoikeusrajoitusta sovellettaisi sellaisen yhteismetsän tai yhteisen alueen osakaskuntaan, joka on muodostettu ennen 1 päivää maaliskuuta 2003. Tuolloin tuli voimaan yhteismetsälaki ja kiinteistönmuodostamislain muutos. Mainitut lait merkitsivät yhteismetsän perustamisen yksinkertaistumista. Yhteismetsän perustajina ovat lain muutoksen jälkeen voineet olla muutkin kuin luonnolliset henkilöt. Koska rahoituksen saajien piiriä ei ollut tuolloin tarkoituksenmukaista asiallisesti laajentaa, kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain rahoituksensaajaa koskevaa säännöstä tarkennettiin siten, että yhteismetsän ja yhteisalueella tarkoitettua yhteisen alueen osuudesta vähintään puolet tuli olla luonnollisten henkilöiden omistuksessa.

Pykälän 4–7 momentissa ehdotetaan säädettäväksi taimikon varhaishoitoa, nuoren metsän hoitoa, terveyslannoitusta, suometsän hoitoa ja metsätien tekemistä koskevista siirtymäsäännöksistä. Siirtymäsäännökset sisältävät ehdotetun lain mukaisen tuen myöntämisen aikarajoitteen, jos alueella tai tiellä on aikaisemmin rahoitettu kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukainen toimenpide.

1.2 Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain ja kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetun lain kumoamisesta

1 §. Pykälässä ehdotetaan kumottavaksi kestävän metsätalouden rahoituksesta annettu laki (1094/1996) ja kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annettu laki (1349/1996).

Mainitut lait oli tarkoitus kumota kestävän metsätalouden rahoituslailla (544/2007), joka oli tarkoitus saattaa voimaan valtioneuvoston asetuksella. Tähän esitykseen sisältyy lakiehdotus, jonka mukaan mainittu vuoden 2007 rahoituslaki kumottaisiin. Tähän liittyen pykälän 1 momentissa ehdotetaan kumottavaksi mainittu vuoden 1996 rahoituslaki ja

siihen liittyvä kiinteistöjen yhteisomistusta koskeva laki.

2 §. Lain ehdotetaan tulevan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on lain hyväksynyt, jotta sekä tukien hakijat että metsäkeskus pystyisivät varautumaan voimassa olevan tukijärjestelmän voimassaolon päättymiseen. Pykälässä asetetaan määräaika, johon mennessä on viimeistään haettava kumottavan lain mukaista tukea. Pykälässä asetetaan myös määräaika, johon mennessä metsäkeskuksen on viimeistään myönnettävä kumottavan lain mukaiset tuet. Ehdotettu määräaika eli kesäkuun 30 päivä 2015 perustuu Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksiin. Kyseisen määräajan jälkeen hankkeelle ei voitaisi myöntää lisärahoitusta kumottavan lain perusteella. Valtioneuvoston päätökset eivät kuitenkaan rajoita tuen maksamista myöhemmin, kunhan tuki on myönnetty viimeistään kesäkuun 30 päivänä 2015. Pykälän 3 momentin mukaan rahoitus olisi tällöin maksettava viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2019. Pykälän 1–3 momentin säännökset eivät estäisi jatkoajan myöntämistä hankkeelle kesäkuun 30 päivän 2015 jälkeen, mutta tällöinkään ei voitaisi poiketa siitä, että tuki olisi maksettava viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2019.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hakemuksen täydentämistä koskevista määräajoista. Metsäkeskuksen tulisi pyytää hakemuksen lähettäjää toimittamaan hallintolain 22 §:n 1 momentissa tarkoitetut puuttuvat selvitykset viimeistään 10 päivänä huhtikuuta 2015. Pykälän 4 momentin mukaan hakijan olisi toimitettava mainitut ja muut hakemusta täydentävät selvitykset metsäkeskukselle viimeistään 15 päivänä toukokuuta 2015. Ehdotettujen määräaikaisten tarkoituksena on varmistaa, että metsäkeskukselle jää riittävästi aikaa saapuneiden hakemusten ratkaisemiseen ennen tukijärjestelmän voimassaoloajan päättymistä.

1.3 Laki kestävän metsätalouden rahoituslain kumoamisesta

1 §. Pykälässä ehdotetaan kumottavaksi kestävän metsätalouden rahoituslaki (544/2007).

2 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lain voimaantulosta. Esityksessä katsotaan, että laki tulisi saattaa voimaan samanaikaisesti kuin ehdotettu laki kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain ja kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetun lain kumoamisesta.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotukseen sisältyvät valtuudet säätää valtioneuvoston asetuksella tuensaajalle säädetyistä edellytyksistä, tukien määrästä ja niiden määräytymisen perusteista sekä muista lain säännöksiä täydentävistä tuen ehdoista ja määräytymisperusteista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin toteuttamissuunnitelman ja toteutusilmoituksen sisältövaatimuksista, suometsän hoitohankkeeseen liittyvän vesiensuojelusuunnitelman sisältövaatimuksista, tuen hakemisesta, hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista, ympäristötukea koskevaan pöytäkirjaan merkittävistä tiedoista, metsäkeskuksen ja Maaseutuviraston tehtäviin kuuluvien tarkastusten määrästä ja kohdentamisesta sekä muista valvonnan järjestämisen teknisistä yksityiskohdista.

3 Voimaantulo

Euroopan unionin maatalous- ja metsätalouden uusien valtiontukea koskevien suunta-aviivojen mukaan jäsenvaltioiden tulee saattaa tukijärjestelmänsä uusien valtioneuvoston päätösten mukaisiksi 1 päivään heinäkuuta 2015 mennessä. Euroopan unionin valtioneuvoston päätösten vuoksi laki kestävän metsätalouden määräaikaisestä rahoituksesta voi tulla voimaan vasta sen jälkeen, kun Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän kokonaisuudessaan. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain ja kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetun lain kumoamisesta ehdotetaan tule-

maan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on lain hyväksynyt, jotta sekä tukien hakijat että metsäkeskus pystyisivät varautumaan voimassa olevan tukijärjestelmän voimassaolon päättymiseen. Edellä mainitut uudet valtioneuvoston päätökset edellyttävät, ettei nykyisen tukijärjestelmän tukia myönnetä 1 päivästä heinäkuuta 2015 lukien. Laki kestävän metsätalouden rahoituslain kumoamisesta ehdotetaan saatettavaksi voimaan samanaikaisesti kuin laki kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain ja kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetun lain kumoamisesta.

Uusi kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki ja siihen liittyvä tukijärjestelmä tulee notifioida komissiolle ja laki voidaan saattaa voimaan vasta kun komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän. On mahdollista, että uutta tukijärjestelmää koskevan notifiointin käsittely kestää komissiossa niin pitkään, ettei ehdotettua rahoituslakia voida saattaa voimaan heinäkuun 2015 alusta lukien. Lisäksi on mahdollista, että komissio edellyttää tukijärjestelmän joidenkin kohtien muuttamista ennen kuin uusi laki voitaisiin saattaa voimaan.

4 Suhde perustuslakiin ja sääntämisjärjestys

4.1 Perusoikeudet

Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Perusoikeudet ulottuvat oikeushenkilöihin välillisesti, koska oikeushenkilön asemaan puuttuminen saattaa merkitä kajoamista oikeushenkilön taustalla olevan yksilön oikeuksiin. Perustuslain 6 §:n mukaisen yhdenvertaisuuden kannalta voidaan tarkastella kestävän metsätalouden määräaikaista rahoituslakia koskevan lakiehdotuksen, jäljempänä *lakiehdotus*, säännöstä, joka koskee tuen määrää. Lakiehdotuksen 10 §:n mukaan tukien määrät voitaisiin eriyttää alueittain metsätaloudellisten olosuhteiden ja hallinnollisten rajojen perusteella. Maanomistajat ovat eriarvoisessa asemassa luonnonolosuhteista johtuen. Alueittain tehtävällä tukien määrän eriyttämisellä vähen-

nettäisiin eriarvoisuutta siten, että suhteessa suurempi tuki voitaisiin kohdistaa niille, jotka harjoittavat metsätaloutta heikommassa luonnonolosuhteissa. Perustuslain 6 §:n 2 momentissa kielletään ihmisten asettaminen ilman hyväksyttävää syytä eri asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt pelkkää maantieteellistä kriteeriä hyväksyttävänä erotteluperusteena perustuslain 6 §:n 2 momentin kannalta (PeVL 59/2001 vp). Keskeistä on, voidaanko erottelu perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla (PeVL 46/2006 vp, PeVL 25/2006, PeVL 16/2006 vp, PeVL 14/2006 ja PeVL 73/2002 vp).

Erilaiset luonnonolosuhteet ja hallinnollisiin rajoihin perustuvat alueet eivät ole henkilöön liittyvä syy. Tuen määrä voitaisiin eriyttää myös sen mukaan, onko kyseessä yhden tilan hanke vai yhteishanke. On taloudellisesti tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa hankkeita suurempina kokonaisuuksina. Toisaalta tuen määrässä tulisi ottaa huomioon tuettavasta toiminnasta maanomistajalle aiheutuneet kustannukset. Tästä syystä on tarkoituksenmukaista eriyttää tukien määrä myös sen mukaan, onko kyseessä yhden tilan hanke vai yhteishanke. Mainittu lakiehdotuksen 10 § on tukien määrän eriyttämisen osalta lähes samansisältöinen kuin vuoden 2007 rahoituslain 8 §. Perustuslakivaliokunta on todennut kyseisen säännöksen osalta, että sääntelyn tarkoituksena on pyrkiä vähentämään maanomistajien välistä eriarvoisuutta siten, että suhteessa suurempi tuki kohdistettaisiin niille maanomistajille, jotka harjoittavat metsätaloutta heikommassa olosuhteissa. Valiokunta piti alueellisen eriyttämisen toteuttamista metsäkeskus- ja kuntarajoja noudattaen hallinnollisesti yksinkertaisena. Samoin valiokunta piti hankkeiden toteuttamista suurempina kokonaisuuksina taloudellisesti tarkoituksenmukaisena. Perustuslakivaliokunta katsoi, että metsänomistajien muodollisen yhdenvertaisuuden kannalta sääntelyn merkitys oli verrattain vähäinen eikä muodostu perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännöksen kannalta ongelmalliseksi (PeVL 46/2006 vp). Koska mainittu lakiehdotuksen 10 § on periaatteiltaan samankaltainen kuin perustuslakivaliokunnan lausunnossaan tar-

kastelema säännös, esityksessä katsotaan, että esitys täyttää tukien määrien eriyttämisen osalta perustuslain yhdenvertaisuusvaatimuksen.

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä, kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Mainittuun säännökseen liittyen lakiehdotuksen 39 §:ään on lisätty nimenomainen maininta siitä, etteivät metsäkeskuksen tekemät tarkastukset voi ulottua pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin. Perustuslakivaliokunta on käytännössään kiinnittänyt huomiota siihen, että yrityksiin kohdistuvien valvontatyyppisten tarkastusten sääntelyssä on syytä selkeyden vuoksi viitata hallintolain tarkastuksia koskeviin 39 §:n yleissäännöksiin (PeVL 3/2014 vp ja PeVL 15/2014 vp). Lakiehdotuksen 39 §:ään on sen vuoksi lisätty mainittu viittaus hallintolakiin.

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Lakiehdotuksen 24 §:ssä säädettäisiin asiamiehelle annettavasta huomautuksesta ja kiellosta. Se eroaa hallintolain 12 §:n 2 momentin esiintymiskiellosta siinä, että ehdotettu kielto olisi yleinen ja määräaikainen. Hallintolain esiintymiskiello kohdistuu yksittäiseen hallintoasiaan. Kielto olisi ajallisesti ja sisällöllisesti rajattu. Kielto voitaisiin määrätä enintään vuodeksi ja se koskisi esityksessä tarkoitettuihin tukiin liittyvien asiakirjojen laatimista. Kielto olisi voimassa Maaseutuviraston määrittämällä alueella.

Asiamiehelle määrättävällä kiellolla voidaan arvioida olevan vaikutusta asiamiehen elinkeinonharjoittamiseen. Asiamiehenä toimiva henkilö ei voisi laatia esityksessä tarkoitettuihin tukiin liittyviä asiakirjoja Maaseutuviraston määrittämällä alueella. Maanomistajien oikeusturvan takia voisi olla perusteltua, että kielto koskisi koko metsäkeskuksen aluetta eli Manner-Suomea ja että näin ollen estettäisiin maanomistajien kanalta epäedullinen toiminta koko Manner-Suomessa. Elinkeinovapauden näkökulmasta maantieteellisesti näin laaja kielto voisi muodostua elinkeinonharjoittajalle kohtuut-

tomaksi. Esityksessä arvioidaan, että nämä vastakkaiset intressit voidaan parhaiten sovittaa yhteen siten, että Maaseutuvirasto voisi maantieteellisesti rajata kiellon voimassaoloalueen. Asiamiehellä olisi oikeus hakea päätökseen muutosta. Kiellolla voidaan katsoa puututtavan asianomaisen henkilön elinkeinovapauteen sellaisella tavalla, joka saattaa olla katsottavissa merkittäväksi julkisen vallan käytöksi. Perustuslain 124 §:n mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Koska metsäkeskus ei ole viranomainen, ehdotetaan asiamiehen kieltoa koskevan asiaa koskevan toimivallan antamista Maaseutuvirastolle.

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pykälän 2 momentin mukaan pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Mainitun perusoikeuden toteutumista edistää vaatimus, jonka mukaan tuettavien töiden on oltava taloudellisesti ja metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tarkoituksenmukaisia (lakiehdotuksen 6 §). Vaatimus koskee kaikkia esityksessä tarkoitettuja tukia. Mainitun perusoikeuden toteutumista edistävät erityisesti lakiehdotuksen 4 lukuun sisältyvät ympäristötukea ja metsäluonnon hoitohankkeiden tukea koskevat säännökset.

Hyvän hallinnon takeet säädetään perustuslain 21 §:ssä perusoikeudeksi. Pykälän 2 momentin mukaan julkisella vallalla on velvollisuus turvata lailla säädetyt hyvän hallinnon takeet. Hyvän hallinnon takeita ovat oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta.

Esityksessä tarkoitettuja tukia käsitellessään metsäkeskuksen olisi noudatettava, mitä hallintolaissa ja kielilaissa (423/2003) säädetään. Asiaa koskeva säännös on Suomen metsäkeskuksesta annetussa laissa. Esityksen mukaan tukien käsittelyyn sovellettaisiin pääsääntöisesti valtionavustuslakia. Valtionavustuslaki sisältää voimassa olevaa lakia tarkempia säännöksiä liittyen tukiasian käsittelyyn. Esitykseen sisällytettäisiin säännös, jonka mukaan laskentaperusteen mukaan

määräytyvän tuen maksatuksesta tulee tehdä erillinen hallintopäätös (lakiehdotuksen 30 § 1 mom.). Tuensaajan kannalta tämä tarkoittaa, että hän saisi päätöksen, josta kävisi ilmi, onko kaikki esitetyt kustannukset tai työ- ja tarvikemäärät hyväksytyt. Tuensaajalla olisi muutoksenhakumahdollisuus, jos hän esimerkiksi katsoisi, että päätöksessä olisi virheellisesti jätetty hyväksymättä joitakin hankkeen kustannuksia.

Esityksessä tarkoitettujen tukien myöntäminen perustuu ensisijassa asiakirjoissa annettuihin tietoihin. Sekä hallintolain että valtionavustuslain lähtökohtana on, että tuen hakijaa ja saajaa tulee ohjata antamaan viranomaiselle oikeat ja riittävät tiedot. Siltä osin kuin kyse on asiakirjoissa olevista puutteista, tarkoituksena on, että sovellettaviksi tulevat sekä hallintolain että valtionavustuslain asianomaiset säännökset. Lakiehdotukseen ei tältä osin ole sisällytetty erityissäännöksiä. Sen sijaan siltä osin kuin kyse on maastossa tehtyjen tarkastusten yhteydessä havaituista puutteista, lakiehdotukseen on sisällytetty erityissäännös, jonka mukaan metsäkeskuksen tulee antaa tuensaajalle mahdollisuus vähäisten ja kohtuullisen helposti korjattavien puutteiden ja laiminlyöntien korjaamiseen. Samoin tien virkistyskäyttöä koskevan velvoitteen laiminlyönnin osalta ehdotetaan säädettäväksi, että metsäkeskuksen tulee ensin neuvoa maanomistajaa mainitun velvollisuuden sisällöstä ja antaa mahdollisuus puutteiden korjaamiseen. Näiden lakiehdotuksen 39 §:n säännösten voidaan katsoa edistävän hyvää hallintoa ja tuensaajien oikeusturvaa.

Vuoden 2007 rahoituslain osalta perustuslakivaliokunta totesi, että erilaisten tukien takaisinperinnän ja lupien peruuttamisien yhteydessä se on pitänyt välttämättömänä sitoa toimenpide vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että asianosaiselle annettua huomautusta tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteellisuuksien korjaamiseen ja ettei mainittuja toimenpiteitä tule toteuttaa ennen kuin asianosaiselle on annettu mahdollisuus korjata virheensä (PeVL 46/2006 vp). Esityksessä katsotaan, että huomautusta koskeva säännös on tarpeen ainoastaan asiamiehen toiminnan osalta. Toisin

kuin asiamies maanomistaja ei pääsääntöisesti asioi jatkuvasti metsäkeskuksen kanssa. Huomatusta ja/tai varoitusta koskevan säännöksen lisääminen rahoituslakiin voisi näyttää maanomistajien näkökulmasta hyvin negatiivisena asiana ja olisi ristiriidassa sen seikan kanssa, että neuvonta on keskeisessä roolissa metsäkeskuksen toiminnassa. Metsätaloutta edistävä koulutus, neuvonta ja tiedotus on säädetty metsäkeskuksen tehtäväksi. Lisäksi hallintolaisissa säädetään viranomaisen neuvontavelvollisuudesta. Sen vuoksi esityksessä katsotaan, että huomautusten ja varoitusten sijaan nimenomaan neuvonnalla voidaan välttää perustuslakivaliokunnan lausunnossa mainitut tilanteet, jotka syntyvät vähäisestä virheestä, väärinkäsityksestä tai tiedosta. Huomautuksen tai varoituksen sijaan maanomistajia tulisi neuvoa. Toinen tärkeä seikka asiaan liittyen on se, että tukipäätökseen kirjataan mahdollisimman selkeästi maanomistajaa koskevat velvoitteet, jotta edellä mainitun kaltaisilta tilanteilta voidaan välttyä. Tähän liittyen voidaan todeta, että valtionavustuslain 11 § edellyttää, että valtionavustuksen myöntöpäätöksestä käy ilmi "valtionavustuksen saajan oikeuksien ja velvolluuksien selkeyden edellyttämällä tavalla" valtionavustuksen myöntämisen ja maksamisen sekä käytön valvonnan perusteet.

Takaisinperinnän perusteet määräytyisivät valtionavustuslain mukaan. Lakiehdotukseen on kuitenkin ollut tarpeen sisällyttää eräitä valtionavustuslakia täydentäviä säännöksiä takaisinperintään liittyen. Lakiehdotuksessa tarkoitettu hoito- ja kunnossapitovelvollisuus olisi voimassa seitsemän tai kymmenen vuotta tuen loppuun maksamisesta. Kuten voimassa olevassa laissa, myös lakiehdotuksessa otettaisiin huomioon ne tilanteet, joissa omistusoikeus vaihtuu tuona aikana.

Lakiehdotukseen ei siis ole sisällytetty säännöksiä takaisinperinnän perusteista, koska lakiehdotuksen 40 §:n mukaan takaisinperinnän perusteista säädetään valtionavustuslaissa. Valtionavustuslain 21 §:ssä säädetään velvollisuudesta valtionavustuksen takaisinperintään ja 22 §:ssä valtionavustuksen harkinnanvaraisesta takaisinperinnästä. Valtionavustuslain 22 §:ää koskevissa hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa

(HE 63/2001 vp) todetaan, että valtionavustuslain 21 §:ssä säädetyissä tilanteissa kyse on valtionavustuksen saajan olennaisella tavalla virheellisestä ja vilpillisestä menettelystä ja että lain 22 §:ssä on sen sijaan kyseessä eräät olosuhteiden muutokset sekä eräät valtioavustuksen saajan menettelyt, jotka eivät välttämättä aina ole sillä tavalla olennaisia, että niiden seurauksena pitäisi järjestelmällisesti olla valtionavustuksen maksamisen lopettaminen ja takaisinperintä. Lisäksi valtionavustuslain 26 §:ssä säädetään kohtuullistamisesta. Kohtuullistaminen tulee kyseeseen, jos takaisinperintä on kohtuuton valtionavustuksen saajan taloudelliseen asemaan ja olosuhteisiin tai valtionavustuksella hankittu omaisuuden laatuun nähden taikka palauttamisen tai takaisinperinnän perusteena olevaan menettelyyn tai olosuhteiden muutokseen nähden. Mainitun säännöksen mukaan erityisen painavasta syystä takaisinperittävä määrä, sille laskettava korko tai viivästyskorko jätetään kokonaan perimättä. Valtionavustuslaki ei ole ollut perustuslakivaliokunnan arvioitavana. Perustuslakivaliokunnan lausunnosta (PeVL 46/2006 vp) liittyen vuoden 2007 rahoituslakiin ei kuitenkaan käy ilmi, miltä osin valtionavustuslain säännökset eivät vastaa perustuslakivaliokunnan käytäntöä. Esityksessä kuitenkin katsotaan, ettei erikseen ole tarpeen säätää valtionavustuslaista poikkeavia tai kyseistä lakia täydentäviä säännöksiä takaisinperinnän perusteista, koska valtionavustuslain takaisinperinnän perusteita koskevat säännökset on porrastettu rikkomuksen tai laiminlyönnin olennaisuuden perusteella ja koska valtionavustuslain säännökset sisältävät myös nimenomaisen takaisinperinnän kohtuullistamista koskevan säännöksen.

Kuten valtionavustuslaissa, myös esityksessä tarkoitettujen tukien muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena olisi pakollinen oikaisuvaatimusmenettely. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen haettaisiin muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Takaisinperintää ja asiamiehelle annettua kieltoa koskevaan päätökseen ei kuitenkaan sisällytettäisi pakollista oikaisuvaatimusmenettelyä, koska niissä tapauksissa oikaisuvaatimusmenettely ei toden-

näköisesti johtaisi alkuperäisen päätöksen muuttamiseen.

Asiamiehelle määrättävää kieltoa voidaan arvioida tuenhakijan oikeuksien näkökulmasta. Asiamiehelle määrättävä kielto olisi asiamieskohtainen. Koska kielto ei kohdistu asianomaiseen organisaatioon, maanomistaja voisi pyytää asiamiehen tilalle toisen henkilön samasta tai muusta asiantuntijapalveluja tarjoavasta organisaatiosta. Tästä syystä esityksessä arvioidaan, ettei asiamiehelle asetettava kieltoa koskeva säännös vaikeuta maanomistajan mahdollisuuksia käyttää hallintoasian hoidossa apuna asiamiestä, mikäli maanomistaja sen katsoo tarpeelliseksi. Lisäksi asiamiehelle määrättävän kiellon voidaan katsoa yleisemmin edistävän maanomistajien oikeusturvaa. Koska kielto annettaisiin yleisenä eikä jokaisen hakemuksen yhteydessä ja koska asiamiehelle määrättävä kielto olisi julkinen, maanomistajat välttyisivät siten tekemästä toimeksiantoja sellaisten henkilöiden kanssa, jotka ovat toistuvasti tehneet harhaanjohtavia ja virheellisiä hakemusasiakirjoja. Esityksessä katsotaan, ettei maanomistajien oikeusturvan kannalta ole riittävää, että asiamiehen toimintaan puututtaisiin vasta siinä vaiheessa, kun asiamies olisi toimittanut hakemuksen metsäkeskukseen.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen lakiehdotuksen voidaan katsoa täyttävän hyvää hallintoa ja oikeusturvaa koskevat vaatimukset.

4.2 Säädöstaso

Perustuslain 80 §:n mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Mainitun pykälän mukaan lähtökohtana on, että asetukset antaa valtioneuvosto ja että ministeriö voidaan valtuuttaa antamaan asetuksia lähinnä teknisluonteisissa sekä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisehköissä asioissa. Valtuutuksen tulee olla täsmällinen ja tarkkarajainen.

Lakiehdotuksen 1 luku sisältäisi tukien myöntämistä koskevia yleisiä säännöksiä. Lakiehdotuksen 2–4 luvussa säädettäisiin rahoituksen tukimuodoista ja tukien myöntämi-

sen keskeisimmistä edellytyksistä. Esityksen mukaan tukia voitaisiin myöntää valtion talousarviossa vuosittain osoitetun määrärahan rajoissa. Esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi tukien soveltamisalan piiriin kuuluvan henkilön tai muun tahon oikeudesta saada tukea. Ehdotetut tuet poikkeavat tässä mielessä luonteeltaan lakisääteisistä tuista, korvauksista ja etuuksista, jolloin oikeus saada tukea, korvausta tai etuutta perustuu suoraan lakiin ja jolloin laissa säädetään myös yksityiskohteisesti tuen määräytymisestä. Esityksessä tarkoitettulle tukijärjestelmälle on luonteenomaista, että se on budjettisidonnaista ja että tuen myöntäjällä on myös tarkoituksenmukaisuuteen liittyvää harkintavaltaa.

Valtioneuvostolla on talousarvion soveltamisenmenettelyyn liittyvää norminantovaltaa samoin kuin toimivalta antaa budjetin määrärahanormeja täydentäviä määräyksiä. Perustuslain säännöksillä lainsäädäntövallan siirtämisestä ja asetuksen antamisesta ei ollut tarkoitus vaikuttaa valtioneuvoston tällaiseen norminantovaltaan sitä rajoittavasti (ks. HE 1/1998 vp, s. 132/II ja PeVL 47/2001 vp ja PeVL 39/2005 vp). Valtioneuvoston toimivallasta on perustuslakiuudistuksen jälkeen lisätty yleissäännös valtion talousarviosta annettuun lakiin (423/1988, muut. 689/2001). Sen 7 c §:n mukaan tarkempia säännöksiä määrärahan talousarvion mukaisesta käytämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Esitys on rakennettu siten, että tuen myöntämisen perusteista säädettäisiin lailla. Lakiehdotuksen 2–4 luvuissa määriteltäisiin, mihin toimenpiteisiin ja hankkeisiin tukea voitaisiin myöntää ja mitkä ovat tukien myöntämisen keskeisimmät edellytykset. Muista tukien myöntämisen edellytyksistä ja tukien määrästä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Valtuussäännöksessä on lueteltu seikkoja, jotka tarkentaisivat asianomaisessa pykälässä säädettyjä edellytyksiä. Lisäksi valtuussäännöksestä kävisi ilmi, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin muista asianomaisessa pykälässä säädetyistä tuen ehdoista ja määräytymisperusteista. Nämä asetuksella säädettävät muut tuen ehdot ja määräytymisperusteet olisivat siis luonteeltaan laissa säädetyjä edellytyksiä täydentäviä. Lakiehdotuksen 2–4 lukujen

valtuussäännökset on muotoiltu tältä osin jonkin verran täsmällisemmin kuin maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 3 luvussa. Kyseinen laki oli perustuslakivaliokunnan arvioitavana (ks. PeVL 47/2001 vp). Esityksessä tarkoitettut tuet ovat luonteeltaan siinä mielessä samankaltaisia kuin maa- ja puutarhatalouden kansalliset tuet, että kummatkin ovat budjettisidonnaisia ja niiden sallittavuus määräytyy Euroopan unionin valtiontukia koskevien säännösten mukaisesti. Esityksessä tarkoitettut tuet eivät kuitenkaan ole maanomistajille samalla tavoin tärkeitä säännöllisiä ja vuosittaisia tulonlähteitä kuin maa- ja puutarhatalouden harjoittajille.

Valtioneuvoston norminantovaltaa rajoitaisi se, että ehdotetut tuet kuuluvat perustamissopimuksen valtiontukia koskevan sääntelyn piiriin. Mainitun sääntelyn perusteella komissio päättää valtiontukien hyväksymisestä. Valtuutta rajaisivat myös eduskunnan päätökset valtion talousarvioon otetuista määrärahoista, niiden käyttötarkoituksista ja muista talousarvion perusteluista. Kun edellä mainittujen seikkojen lisäksi otetaan huomioon jo edellä mainittu valtioneuvoston toimivalta antaa valtion talousarvion määrärahanormeja täydentäviä määräyksiä ja valtion talousarviosta annetun lain 7 c §, voidaan valtioneuvostoa koskevan valtuussäännöksen katsoa täyttävän perustuslaissa asetetut vaatimukset.

Esitys sisältää myös muutamia maa- ja metsätalousministeriölle osoitettuja asetuksenantovaltuuksia. Ne sisältyvät lakiehdotuksen 9, 15, 22, 24, 39 ja 45 §:ään. Asetuksella säädettävät seikat olisivat luonteeltaan tekniluonteisia ja yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisiä.

Lakiehdotuksen 5–7 luvuissa säädettäisiin tuen myöntämisestä ja maksamisesta, tukeen liittyvistä velvoitteista ja valvonnasta sekä tuen takaisinperinnästä. Tukiin sovellettaisiin lisäksi pääsääntöisesti valtioneuvoston vastaisia säännöksiä. Esitys sisältää erityissäännöksiä ympäristötukisopimuksen tekemiseen sisältyvästä menettelystä sekä sopimuksen irtisanomisesta ja purkamisesta. Lakiehdotuksen 5–7 luvuissa tarkoitettuja seikoista säädettäisiin lain tasolla. Lakiehdotuksen 22 §:n mukaan kuitenkin hakemisesta ja hakemuk-

nessa ilmoitettavista tiedoista sekä 24 §:n mukaan sopimusneuvotteluista laadittavaan pöytäkirjaan merkittävistä tiedoista säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Näitä seikkoja on pidettävä teknisluonteisina.

Esityksessä tarkoitettuihin tukiin sovellettaisiin valtionavustuslain valvontaa koskevia säännöksiä. Lakiehdotuksen 39 §:ssä on valvontaa koskeva erityissäännös, joka koskee hankkeen toteuttajaa. Tällöin valvonnan osalta sovellettavaksi tulisivat valtionavustuslain 16 ja 17 §. Tarkastusoikeudesta ja tarkastuksen suorittamista koskevat säännökset olisivat siten lain taseisia. Lakiehdotuksen 39 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin metsäkeskuksen tehtäviin kuuluvien tarkastusten määrästä ja kohdentamisesta sekä muista valvonnan järjestämisen teknisistä yksityiskohdista. Mainittu valtuus liittyy siihen, että maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä olisi valvoa metsäkeskuksen toimintaa lakiehdotuksessa tarkoitettujen tukien myöntämisen, maksamisen ja valvonnan osalta.

4.3 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Metsäkeskus ei ole viranomainen. Metsäkeskukselle on eri laeilla säädetty tehtäviä, jotka sisältävät julkisen vallan käyttöä. Esityksessä tarkoitettujen tukien osalta voidaan todeta, että metsäkeskus hoitaa nykyisin kestävän metsätalouden rahoituksesta annettuun lakiin perustuen kyseisen lain täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä. Esityksen mukaan metsäkeskuksen tehtävänä olisi metsätalouden tukien myöntäminen, maksaminen, valvonta, takaisinperintää koskevan esityksen tekeminen Maaseutuvirastolle ja ympäristötukisopimusten tekeminen. Uutena asiana olisi huomautuksen antaminen asiamiehelle

sekä asiamiehelle annettavaa kieltoa koskevan esityksen tekeminen Maaseutuvirastolle. Metsäkeskuksen tehtäviin kuuluisi myös ympäristötukisopimuksen purkamista ja irtisanomista koskevan esityksen tekeminen Maaseutuvirastolle. Maaseutuvirastolle taas kuuluisivat tukien takaisinperintää sekä ympäristötukisopimuksen purkamista ja irtisanomista koskevat asiat. Nämä Maaseutuvirastolle esitettävät tehtävät ovat selvästi katsottavissa merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviksi tehtäviksi. Maaseutuvirasto on viranomainen, joten siltä osin esitystä ei ole tarpeen arvioida perustuslain 124 §:n näkökulmasta. Maaseutuvirasto on toukokuun alusta 2007 lähtien hoitanut metsäkeskuksen myöntämien metsätalouden tukien takaisinperintää koskevia asioita.

Erikseen on kuitenkin arvioitava, sisältävätkö metsäkeskukselle annettavat tehtävät merkittävän julkisen vallan käyttöä. Merkittävänä julkisen vallan käyttönä on pidettävä esimerkiksi itsenäiseen harkintaan perustuvaa oikeutta käyttää voimakeinoja tai puuttua muuten merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin (HE 1/1998 vp, s. 179/II). Esitykseen ei sisälly säännöksiä, jotka koskevat voimakeinojen käyttöä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että paluumuuttoavustuksen keskeyttäminen ja takaisinperiminen ovat sellaisia tehtäviä, joita voi antaa vain viranomaiselle (PeVL 18/2001 vp). Toisaalta perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt ongelmallisena sitä, että työttömyysturvalain mukaisia toimeenpanotehtäviä hoitavat työttömyyskassat, jotka eivät ole viranomaisia (PeVL 46/2002 vp). Työttömyysturvalain (1290/2002) toimeenpanotehtäviin sisältyy myös työttömyysetuuden takaisinperintää koskevia säännöksiä. Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt ongelmallisena myöskään sitä, että yksityisoikeudellisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän korkeakoulun opintotukilautakunnalle annetaan opintotuen myöntämiseen ja takaisinperintään liittyviä tehtäviä (PeVL 14/2003 vp). Työttömyysetuuksia ja opintotukea koskee kuitenkin ulosmittauskielto.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään katsonut, että kotirauhan piiriin kohdistuvat tarkastusvaltuudet merkitsevät oikeutta puuttua merkittävällä tavalla perustuslaissa jokaiselle turvattuun kotirauhan suojaan eikä täl-

laista valtuutta voida näin ollen antaa yksityiselle tavallisella lailla (PeVL 40/2002 vp, PeVL 46/2001 vp ja PeVL 43/2010 vp). Mainittuun perustuslakivaliokunnan käytäntöön liittyen lakiehdotukseen on lisätty nimenomainen maininta siitä, etteivät metsäkeskuksen tekemät tarkastukset voi ulottua pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin.

Asiamiehelle annettava kieltö voidaan katsoa asianomaisen henkilön perusoikeuksiin puuttumiseksi. Vaikka kieltö on ajallisesti, sisällöllisesti ja alueellisesti rajattu ja vaikka kieltoa koskevasta päätöksestä on muutoksenhakuoikeus, ehdotettu kieltö saattaa olla katsottavissa puuttumiseksi merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin. Tämän vuoksi esitetään, että metsäkeskuksen tehtäviin kuuluisi ainoastaan kiellon antamista koskevan esityksen tekeminen Maaseutuvirastolle. Merkittävän julkisen vallan käytöstä voi kyse olla myös silloin, kun kyse on tukien takaisinperinnästä tai ympäristötukisopimuksen irtisanomisesta ja purkamisesta. Tältäkin osin metsäkeskukselle jäisi näitä asioita koskevan esityksen tekeminen Maaseutuvirastolle eikä kyse olisi merkittävän julkisen vallan käytöstä. Kuten edellä todettiin, Maaseutuvirasto hoitaa jo nykyisinkin metsäkeskuksen myöntämien tukien takaisinperintää koskevat asiat. Esityksessä katsotaan, ettei pelkkä tuen myöntäminen, maksaminen ja valvonta ole merkittävän julkisen vallan käyttöä.

Esityksessä tarkoitettujen tukien osalta olisi tarkoituksenmukaista, että vastedeskin takaisinperittävät tuet voitaisiin ulosmitata ilman tuomiota tai päätöstä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetyssä järjestyksessä. Mainitulla lailla kumottiin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettu laki (367/1961). Lakiehdotukseen ei ole ollut tarpeen sisällyttää säännöstä, jonka mukaan takaisinperittävä tuki voitaisiin ulosmitata ilman tuomiota tai päätöstä, koska tällainen säännös on valtionavustuslain 35 §:ssä. Mainitussa valtionavustuslain säännöksessä viitataan kumottuun verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettuun lakiin. Verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa on kuitenkin siirtymäsäännös, jossa todetaan, että jos muussa laissa tai asetuksessa

viitataan verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettuun lakiin, sovelletaan kyseisen lain vastaavaa säännöstä. Koska tukien takaisinperinnästä päättäisi metsäkeskuksen sijaan Maaseutuvirasto, sääntely ei tältäkkään osin ole perustuslain kannalta ongelmallinen.

Suomen metsäkeskuksesta annetussa laissa säädetään metsäkeskusorganisaatiosta. Kyseinen laki oli perustuslakivaliokunnan arvioitavana. Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan (PeVL 53/2010 vp), että silloiset metsäkeskukset ovat hoitaneet yksityismetsätalouden edistämisen- ja valvontatehtäviä erinimisinä organisaatioina jo vuodesta 1928 alkaen, joten kyse on hyvin vakiintuneesta hallinnollisesta ratkaisusta. Suomen metsäkeskuksesta annetussa laissa on viittaukset hallintolakiin, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin ja kielilakiin. Oikeusturvaa ja hyvää hallintoa edistävät lisäksi esitykseen sisällytetyt erilaiset menettelytapasäännökset koskien tukien myöntämistä, maksamista, takaisinperintää, valvontaa ja hallintosopimuksen (s.o. ympäristötukisopimuksen) tekemistä, purkamista ja irtisanomista (lakiehdotuksen 6–8 luvut). Näiden lisäksi tukiin sovellettaisiin valtionavustuslain säännöksiä. Merkittävän julkisen vallan käyttöä sisältävät tehtävät kuuluisivat Maaseutuvirastolle.

Metsäkeskuksen tekemiin hallintopäätöksiin olisi muutoksenhakuoikeus. Voimassa olevan lain eli kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain 33 §:n mukaan rahoituksen saaja voi valittaa metsäkeskuksen päätöksestä suoraan hallinto-oikeuteen. Esityksen mukaan muutoksenhakuun sovellettaisiin valtionavustuslain säännöksiä. Metsäkeskuksen päätösten osalta ensimmäisenä pakollisena vaiheena olisi valtionavustuslain 34 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimusmenettely. Tämän jälkeen tuensaajalla olisi oikeus tehdä valitus hallinto-oikeuteen. Asiamiehelle annettavaa kieltoa sekä takaisinperintää ja ympäristötukisopimuksen irtisanomista ja purkamista koskevaan Maaseutuviraston päätökseen ei kuitenkaan sovellettaisi pakollista oikaisuvaatimusmenettelyä. Näistä päätöksistä voisi lakiehdotuksen 40 §:n mukaan valittaa suoraan hallinto-oikeuteen.

Edellä olevan perusteella esityksessä katsotaan, että esityksessä tarkoitettujen lain toimeenpanotehtävien antaminen metsäkeskuskelle täyttää perustuslain 124 §:n vaatimuksen siitä, että se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi ja ettei se vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Ehdotetut lait voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää metsän hoitoa ja käyttöä. Tässä laissa tarkoitettujen tukien tarkoituksena on:

- 1) lisätä metsien kasvua;
- 2) pitää yllä metsätalouden tieverkkoa;
- 3) turvata metsien biologista monimuotoisuutta;
- 4) edistää metsien sopeutumista ilmastonmuutokseen.

2 §

Soveltamisala ja rahoituksen kohdentamista koskevat rajoitukset

Tässä laissa tarkoitettua rahoitusta voidaan valtion talousarviossa vuosittain osoitetun määrärahan rajoissa kohdistaa vain niihin metsiin, jotka kuuluvat metsälain (1093/1996) 2 §:ssä säädettyyn soveltamisalaan taikka niihin valtioneuvoston periaatepäätökseen perustuviin yksityisiin luonnonsuojelualueisiin, joiden rauhoitusmääräysten mukaan rahoitettava toiminta on sallittu. Rahoitusta ei kuitenkaan saa tällöin kohdistaa mainituilla luonnonsuojelualueilla tehtäviin ympäristötukisopimuksiin. Rahoitus myönnetään tukena.

Tässä laissa tarkoitettua rahoitusta ei saa käyttää luonnonsuojelulain (1096/1996) 25 §:n nojalla alueen määräaikaisesta rauhoittamisesta tehdyn sopimuksen perusteella

maksettaviin korvauksiin tai korvauksiin, joista mainitun lain 53:ssä tai 55 §:n 2 momentissa taikka muutoin erikseen säädetään, eikä myöskään korvauksiin, jotka perustuvat ennen mainittuja säännöksiä voimassa olleisiin vastaaviin säännöksiin.

Tässä laissa tarkoitettua rahoitusta ei saa käyttää viranomaisen tai julkista hallintotehtävää hoitavan organisaation tekemään suunnittelu- ja selvitystyöhön.

Metsällä tarkoitetaan tässä laissa metsämaata, kitumaata, joutomaata ja muuta metsätalousmaata.

3 §

Muiden säännösten soveltaminen ja valtionapuviranomainen

Tässä laissa tarkoitettuun tukeen sovelletaan lisäksi valtionavustuslakia (688/2001) lukuun ottamatta sen 13 §:n 3 ja 4 momenttia.

Suomen metsäkeskus, jäljempänä *metsäkeskus*, toimii tässä laissa säädettyjen tukien osalta valtionapuviranomaisena. Metsäkeskuksen myöntämän tuen takaisinperintää ja ympäristötukisopimuksen purkamista ja irtisanomista koskevien päätösten osalta valtionapuviranomaisena toimii Maaseutuvirasto.

Tässä laissa tarkoitettulla tuella rahoitettavaan hankintaan sovelletaan julkisia hankintoja koskevia säännöksiä siltä osin kuin hankinta kuuluu julkisten hankintojen soveltamisalaan. Jos hankintaan ei voida soveltaa julkisia hankintoja koskevia säännöksiä siitä syystä, että hankinnan arvo alittaa kansallisen kynnysarvon, tuensaajan tulee muutoin huolehtia siitä, että hankinta tehdään mahdollisimman edullisesti.

4 §

Tuensaajat

Tuki myönnetään yksityiselle maanomistajalle. Metsäluonnon hoitohankkeisiin voidaan myöntää tukea myös yhteisölle tai ammatinharjoittajalle, jos tuella edistetään yksityisten maanomistajien metsien hoitoa ja käyttöä. Juurikäävän torjuntaan voidaan myöntää tukea muullekin maanomistajalle valtiota lukuun ottamatta.

Tässä laissa *yksityisellä maanomistajalla* tarkoitetaan:

- 1) luonnollista henkilöä;
- 2) maanvuokraoikeuden, testamenttiin perustuvan käyttöoikeuden, lesken hallintaoikeuden, eläkeoikeuden tai muun vastaavan oikeuden haltijaa, jos haltija on luonnollinen henkilö;
- 3) yhteisöä, yhteenliittymää ja kuolinpesää, jonka yhtiömiehenä, jäsenenä tai osakkaana on vain luonnollisia henkilöitä ja jossa yhteisön ja yhteenliittymän pääasiallisena tarkoituksena on maatila- tai metsätalouden harjoittaminen;
- 4) säätiötä, jonka toiminnasta pääosan muodostaa maatila- tai metsätalouden harjoittaminen;
- 5) yhteismetsän osakaskuntaa ja yhteisalueissa (758/1989) tarkoitettua yhteisen alueen osakaskuntaa, jonka osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden omistuksessa.

Edellä 2 momentissa säädetyn lisäksi yksityiseksi maanomistajaksi katsotaan myös ne luonnolliset henkilöt, jotka omistavat kiinteistön yhdessä yhtiön kanssa, jos luonnollisten henkilöiden omistusosuus kiinteistöstä on vähintään 50 prosenttia.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä siitä, mikä katsotaan 2 momentissa tarkoitetuksi pääasialliseksi maatila- tai metsätalouden harjoittamiseksi ja siitä, milloin maatila- tai metsätalouden harjoittamisen voidaan katsoa muodostavan pääosan säätiön toiminnasta.

5 §

Eräät tuensaajia koskevat vaatimukset

Tukea ei myönnetä sille, joka on Euroopan unionin maa- ja metsätalouden ja maaseutueläiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 antamissa Euroopan unionin suuntaviivoissa (2014/C 204/01) tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys. Tukea ei myönnetä myöskään sille, jolta Euroopan unionin komission päätöksen nojalla peritään takaisin sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta tukea.

Tässä laissa tarkoitettua tukea ei saa käyttää sellaisten kustannusten korvaamiseen, joiden varalta tuensaaja olisi voinut ottaa vakuutuksen.

6 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

Tuettavien töiden on oltava taloudellisesti ja metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tarkoituksenmukaisia. Työt on keskitettävä, siltä osin kuin se on mahdollista, siten että ne voidaan toteuttaa taloudellisesti edullisimmalla tavalla. Työt tulee tehdä metsäalan hyvän ammattikäytännön mukaisesti.

Tukea ei saa käyttää työhön tai toimenpiteeseen, joka laissa säädetään maanomistajan velvollisuudeksi. Tukea saa käyttää ympäristötukeen, jos sillä korvataan maanomistajalle metsälain 11 §:ssä tarkoitettua vähäistä suurempaa taloudellista menetystä tai haittaa ylittävää osuutta.

Tuettavan työn tai toimenpiteen tulee olla sitä koskevan lainsäädännön mukainen. Tukea ei saa käyttää työhön tai toimenpiteeseen, joka on aiheutunut lainvastaiseksi todetusta toiminnasta. Töillä ei saa aiheuttaa kohtuudella vältettävissä olevaa haittaa muulle ympäristölle.

7 §

Muu julkinen tuki

Tämän lain nojalla myönnettävän tuen edellytyksenä on, ettei rahoitettavaan työhön tai toimenpiteeseen ole myönnetty valtionavustuslain 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettua jul-

kista tukea tai verojärjestelmän kautta myönnettävää tukea taikka näitä tukia yhdessä.

Tämän lain nojalla myönnetty tuki peritään takaisin, jos tuen maksamisen jälkeen käy ilmi, että työhön tai toimenpiteeseen on myönnetty 1 momentissa tarkoitettua muuta julkista tukea.

8 §

Oma työ, työn teettäminen ja yhteishanke

Tässä laissa tarkoitettut työt voidaan tehdä omana työnä tai ne voidaan teettää ulkopuolisella toimijalla.

Jos maanomistaja on luonnollinen henkilö, omana työnä pidetään maanomistajan omaa ja hänen puolisonsa tai samassa taloudessa asuvan lapsensa tekemää työtä. Jos maanomistaja on yhteisö, yhteenliittymä tai kuolinpesä, omana työnä pidetään yhteisön, yhteenliittymän ja kuolinpesän yhtiömiehen, jäsenen ja osakkaan tekemää työtä. Jos kyse on 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yhteisomistuksesta, omana työnä pidetään luonnollisen henkilön tai yhtiön yhtiömiehen tekemää työtä. Jos maanomistaja on yhteisö tai säätiö, omana työnä pidetään yhteisön palveluksessa olevan henkilön tekemää työtä. Lisäksi omaksi työksi katsotaan aina vastikkeetta tehty työ.

Yhteishankkeena pidetään hanketta, joka toteutetaan vähintään kahden sellaisen eri kiinteistön alueella, jotka eivät kuulu samoille maanomistajille, jos kummankin kiinteistön maanomistajilla on oikeus tässä laissa tarkoitettuun tukeen. Yhteishankkeena pidetään myös yhden yhteismetsän toteuttamaa hanketta.

9 §

Toteuttamissuunnitelma ja toteutusilmoitus

Tässä laissa tarkoitettuun terveyslannoitukseen, suometsän hoitoon, metsätien tekemiseen ja metsäluonnon hoitohankkeisiin myönnettävän tuen myöntämisen edellytyksenä on metsäkeskuksen hyväksymä toteuttamissuunnitelma. Näiden hankkeiden loppuunsaattamisesta on tehtävä metsäkeskukselle toteutusilmoitus. Lisäksi taimikon var-

haishoitoa, nuoren metsän hoitoa ja juurikkään torjuntaa koskevan toimenpiteen toteuttamisesta on tehtävä metsäkeskukselle toteutusilmoitus.

Toteuttamissuunnitelman ja toteutusilmoituksen laatijalla tulee olla tuettavan toimenpiteen laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus.

Toteuttamissuunnitelma ja toteutusilmoitus voidaan tehdä 8 §:ssä tarkoitettuna omana työnä. Toteuttamissuunnitelman laatimiseen voidaan myöntää tukea, jos asiakirja laaditaan muuna kuin omana työnä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään toteuttamissuunnitelman ja toteutusilmoituksen sisältövaatimuksista.

10 §

Tukien määrä ja varojen suuntaaminen

Tukien määrä voidaan eriyttää alueittain metsätaloudellisten olosuhteiden ja hallinnollisten rajojen perusteella sekä sen mukaan, onko kyseessä yhden tilan hanke vai yhteishanke. Tuki myönnetään prosentiosuutena hyväksyttävistä kustannuksista tai laskennallisen perusteen mukaan. Jos kyse on 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yhteisomistuksesta, tukea myönnetään luonnollisten henkilöiden suhteellista omistusosuutta vastaava määrä. Tukea voidaan myöntää yhteen hankkeeseen tuensaajaa kohden enintään 200 000 euroa. Metsäluonnon hoitohankkeen tuen enimmäismäärä on kuitenkin 400 000 euroa. Tukea ei myönnetä, jos 4 §:n 3 momentissa tarkoitettussa yhteisomistuksessa luonnollisten henkilöiden suhteellinen osuus rahoitettavan hankkeen koosta ei täytä hankkeen vähimmäiskokoa koskevaa vaatimusta. Metsäluonnon hoitoon ei myönnetä tukea, jos myönnettävä määrä olisi hanketta kohti pienempi kuin 1 000 euroa.

Ympäristötuella korvataan maanomistajalle aiheutuneet puuntuotannon tulomenetykset, joista on vähennetty metsälain 11 §:ssä tarkoitettua vähäistä suuremman taloudellisen menetyksen tai haitan osuus. Ympäristötukea ei myönnetä, jos myönnettävä määrä olisi sopimusta kohti pienempi kuin 500 euroa. Tämän lain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettussa yhteisomistuksessa luonnolliset henkilöt ei-

vät ole oikeutettuja tukeen, jos heidän suhteellinen osuutensa myönnettävästä ympäristöstä olisi pienempi kuin 500 euroa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tukien määrästä, hyväksyttävistä kustannuksista, ympäristötuen laskennan perusteista ja muista tukien määrän määräytymisen perusteista.

2 luku

Ekologiset ja metsän kasvua edistävät tuet

11 §

Taimikon varhaishoito

Tukea voidaan myöntää taimikon perkaukseen ja harvennukseen sekä verhopuuston poistoon ja harvennukseen. Lisäksi tukea voidaan myöntää edellä mainittujen töiden yhteydessä kaadetun pienpuun keräämiseen.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että kohde, joka voi olla jakautunut usealle alueelle, täyttää vähimmäispinta-alaa koskevan vaatimuksen, taimikkoa koskevat vaatimukset ja käsittelyn jälkeiset puuston tiheyttä, poistumaa ja keskipituutta koskevat vaatimukset ja että kohteelle ei käsittelyn jälkeen jää välitöntä hoidon tarvetta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kohteen vähimmäispinta-alasta, taimikkoa koskevista vaatimuksista sekä käsittelyn jälkeisistä puuston tiheyttä, poistumaa ja keskipituutta koskevista vaatimuksista, tehdyn taimikon varhaishoitotyön toteamisesta sekä muista tässä pykälässä säädettyistä tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

12 §

Nuoren metsän hoito

Tukea voidaan myöntää varttuneen taimikon perkaukseen ja harvennukseen sekä verhopuuston poistoon ja harvennukseen. Tukea voidaan myöntää myös nuoren metsän kunnostukseen, jos toimenpide ei ole kaupallisesti kannattava. Lisäksi tukea voidaan

myöntää edellä mainittujen töiden yhteydessä kaadetun pienpuun keräämiseen.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että kohde, joka voi olla jakautunut usealle alueelle, täyttää vähimmäispinta-alaa koskevan vaatimuksen ja käsittelyn jälkeiset puuston tiheyttä, poistumaa, keskipituutta tai rinnankorkeusläpimittaa koskevat vaatimukset ja että kohteelle ei käsittelyn jälkeen jää välitöntä hoidon tarvetta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kohteen vähimmäispinta-alasta, käsittelyn jälkeisistä puuston tiheyttä, poistumaa, kerätyn pienpuun vähimmäismäärää, keskipituutta ja rinnankorkeusläpimittaa koskevista vaatimuksista, tehdyn nuoren metsän kunnostustyön toteamisesta sekä muista tässä pykälässä säädettyistä tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

13 §

Terveyslannoitus

Tukea voidaan myöntää metsien terveyslannoitukseen.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että kohde, joka voi olla jakautunut usealle alueelle, täyttää vähimmäispinta-alaa koskevan vaatimuksen ja että työ tehdään sellaisissa metsissä, joiden puuston kehitys metsänhoidollisista toimenpiteistä huolimatta on taantuvaa maaperän ravinteiden epätasapainon vuoksi ja jotka voidaan saada elpymään lannoittamalla. Lisäksi edellytetään, että lannoitevalmiste soveltuu ravinne-epätasapainon korjaamiseen.

Tukea ei myönnetä, ellei toimenpiteen suunnittelussa ole kiinnitetty erityistä huomiota toimenpiteiden aiheuttamiin vesistö- ja ympäristövaikutuksiin sekä toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuvien haittojen vähentämiseen.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on turvemaan lannoituksen osalta, että kohde täyttää vähimmäisravinteisuutta koskevat vaatimukset. Turvemaalla tehtävässä terveyslannoituksessa alueen tulee olla asianmukaisesti kuivatettu. Jos mainittu edellytys ei täyty ennen lannoittamista, tuki voidaan kuitenkin myöntää, jos lannoitus toteutetaan sellaisen suometsän hoitohankkeen yhteydessä,

jonka metsäkeskus on hyväksynyt rahoitettavaksi tämän lain nojalla.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kohteen vähimmäispinta-alasta, lannoituskohteesta, lannoitevalmisteen valinnan perusteista, turvemaan vähimmäisravinteisuustasosta sekä muista tässä pykälässä säädetyistä tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

14 §

Juurikäävän torjunta

Tukea voidaan myöntää juurikäävän torjuntaan.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että työ tehdään juurikäävän leviämisen riskialueella kivennäismaalla suoritettavan hakkuun yhteydessä toukokuun alun ja marraskuun lopun välisenä aikana.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset juurikäävän leviämisen riskialueista, torjuntakohteista sekä muista tässä pykälässä säädetyistä tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

15 §

Suometsän hoito

Tukea voidaan myöntää ennestään ojitetun alueen ojaston kunnostukseen, vesiensuojelutoimenpiteisiin ja sellaisten piennarteiden tekemiseen, jotka liittyvät ojitetun alueen kunnostukseen.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) toteuttamissuunnitelmaan on liitetty erillinen selvitys vesiensuojelun kannalta välttämättömistä toimenpiteistä;

2) kohde, joka voi olla jakautunut usealle alueelle, täyttää vähimmäispinta-alaa, tukivyöhykkeittäin määräytyvää ravinteisuustason alarajaa ja joko puumäärää tai taimikkoa koskevat sekä muut aluetta koskevat vaatimukset;

3) uudisojituksen jälkeen puuston kasvu on selvästi elpynyt;

4) alueen puusto on metsänhoidollisesti tyydyttävässä kunnossa tai puuston käsittely tehdään suometsän hoidon toteutuksen yhteydessä.

Tukea ei myönnetä, ellei suunnittelussa ole kiinnitetty erityistä huomiota toimenpiteiden aiheuttamiin vesistö- ja ympäristövaikutuksiin sekä toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuvien haittojen vähentämiseen. Suunnittelussa ja toteutuksessa tulee käyttää parhaimpia käytettävissä olevia ja kustannuksiltaan kohtuullisia vesiensuojelumenetelmiä ja -rakenteita.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset vesiensuojelutoimenpiteistä, hoitokohteen vähimmäispinta-alasta, ravinteisuuden alarajasta tukivyöhykkeittäin ja puumäärää ja taimikkoa koskevista sekä muista aluetta koskevista vaatimuksista, hoitokohteen metsänhoidollista kuntoa koskevista vaatimuksista ja muista suometsän hoitotoimenpiteistä sekä muista tässä pykälässä säädetyistä tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun suunnitelman sisältövaatimuksista.

3 luku

Tieverkosto

16 §

Metsätien tekeminen

Tukea voidaan myöntää metsätalouden kuljetusten edellyttämän yksityistien perusparannukseen ja uuden metsätien tekemiseen. Yksitystien perusparannus voi koskea koko tietä tai sen osaa, rakenteita ja rakennelmia ja siihen voi sisältyä uuden metsätien tekemistä. Yksitystien perusparannus tai uuden metsätien tekeminen voi koskea myös metsätiehen liittyvän erillisen varastoalueen rakentamista. Yksitystien perusparannus voi koskea metsätiehen liittyvän erillisen varastoalueen rakentamista tai sillan rakentamista taikka siltaa vastaavan rummun asentamista, vaikka tietä ei muutoin perusparanneta. Metsätiellä tarkoitetaan tässä laissa yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua metsätietä.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että perusparannettava yksityistie tai uusi metsätie soveltuu rakenteeltaan metsätalouden ym-

päri vuotisiin kuljetuksiin lukuun ottamatta kelirikkoaikoja ja että tien perusparannusta tai uuden tien tekemistä voidaan pitää alemmanasteisen tieverkon kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisena. Lisäksi edellytetään, että pysyvä tieoikeus on perustettu yksityisistä teistä annetun lain mukaisesti ja että tietoiimituksessa on määrätty tietä koskevien asioiden hoitamiseksi tieosakkaiden muodostama tiekunta. Yhteismetsän yksinään toteuttamaan hankkeeseen ei kuitenkaan sovelleta pysyvän tieoikeuden perustamista ja tiekuntaa koskevaa vaatimusta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitettua varastoalueen rakentamisesta sekä muista tässä pykälässä säädetyistä tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

17 §

Yksityistien perusparannusta koskevat tuen myöntämisen lisäedellytykset

Yksityistien perusparannusta koskevan tuen myöntämisen edellytyksenä on, että:

- 1) hanke täyttää tien vähimmäispituutta ja -leveyttä ja arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta;
- 2) hanke täyttää uuden tien vähimmäispituutta ja -leveyttä koskevat vaatimukset, jos hankkeeseen sisältyy sellainen;
- 3) perusparannettavan tien kunnossapidosta on huolehdittu;
- 4) tiekunta on tehnyt päätöksen tien perusparannuksesta.

Lisäksi tuen edellytyksenä on, ettei viimeisten 20 vuoden aikana ole rahoitettu yksityisistä teistä annetun lain mukaisin varoin tien perusparannusta. Tästä edellytyksestä voidaan kuitenkin poiketa, jos tien käyttö on olennaisesti muuttunut metsätalouden kuljetusten laajenemisen vuoksi tai muuttuu arvioidun laajenemisen vuoksi taikka jos tie ei enää rakenteeltaan sovellu nykyisen puutavarankuljetuskaluston käyttöön. Lisäksi poikkeamisen edellytyksenä on, että asianomaisen tien perusparannuksen edellisestä rahoituksesta mainituin julkisin varoin on kulunut vähintään kymmenen vuotta. Määräaika lasjetaan rahoituksen loppuun maksamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tien vähimmäispituutta ja -leveyttä, arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta ja uuden tien vähimmäispituuden ja -leveyden osuutta koskevista vaatimuksista ja tien kunnossapidosta huolehtimista koskevasta edellytyksestä sekä muista tässä pykälässä säädetyistä tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

18 §

Uuden metsätien tekemistä koskevat tuen myöntämisen lisäedellytykset

Uuden metsätien tekemistä koskevan tuen myöntämisen edellytyksenä on, että metsätiehanke toteutetaan yhteishankkeena ja että uusi metsätie täyttää tien vähimmäispituutta ja -leveyttä, enimmäistietiheyttyä ja arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta koskevat vaatimukset.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset uuden metsätien vähimmäispituutta ja -leveyttä, enimmäistietiheyttyä ja metsätalouden kuljetusten osuutta koskevista vaatimuksista sekä muista tässä pykälässä säädetyistä tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

4 luku

Metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen ja metsäluonnon hoito

19 §

Ympäristötuki

Ympäristötukea voidaan myöntää, jos metsien hoitoon tai käyttöön liittyvissä toimenpiteissä otetaan huomioon metsän biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonhoito tai metsien muu kuin puuntuotannollinen käyttö laajemmin kuin metsälaissa säädetään maanomistajan velvollisuudeksi. Lisäksi tukea voidaan myöntää ympäristötukisopimuksen valmisteluun.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että maanomistaja tekee metsäkeskuksen kanssa sopimuksen, jossa hän sitoutuu säilyttämään tietyllä alueella metsien biologista monimuotoisuutta.

toisuutta sekä olemaan tekemättä alueella metsätalouden toimenpiteitä ilman metsäkeskuksen suostumusta.

Metsäkeskuksen ja maanomistajan sopimukseen voidaan ottaa ehto, että maanomistaja sitoutuu noudattamaan sopimuksen kohteena olevalla alueella sijaitsevan elinympäristön ominaispiirteiden säilymistä edistävää hoito- ja käyttösuunnitelmaa.

Sopimus on voimassa kymmenen vuotta. Sopimus on voimassa, vaikka alue siirtyy kokonaan tai osittain uudelle omistajalle.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ympäristötuen kohdentamisesta ja siitä, milloin 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden ovat laajempia kuin mitä niistä metsälaissa säädetään, sekä muista tässä pykälässä säädetyistä tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

20 §

Hoito- ja käyttösuunnitelma ja muu ympäristötukisopimuksen valmistelu

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulee olla tiedot sopimuksen kohteena olevalla alueella tehtävistä luonnonhoidollisista toimenpiteistä ja niiden toteuttamisaikataulusta.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan sovelletaan, mitä 9 §:ssä säädetään toteuttamissuunnitelmasta.

Ympäristötukisopimuksen valmistelulla tarkoitetaan hoito- ja käyttösuunnitelman laatimista, ympäristötukikohteiden kartoittamista, luontoarvojen arviointia ja luontokohteiden rajausta sekä sen selvittämistä, mikä on sopimuskohteen ja sen metsäkiinteistön markkinakelpoisen puuston arvo, jolla sopimuskohte sijaitsee. Ympäristötukisopimuksen valmisteluun voidaan myöntää tukea vain, jos se tehdään muuna kuin maanomistajan omana työnä.

21 §

Metsäluonnon hoitohankkeet

Tukea voidaan myöntää:

1) usean tilan alueelle ulottuviin, monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympä-

ristöjen hoito- ja kunnostustöihin sekä metsä- ja suoelinympäristöjen ennallistamiseen;

2) metsäojituksista aiheutuneiden vesistöhaittojen estämiseen tai korjaamiseen, jos toimenpiteellä on tavanomaista laajempi merkitys vesien ja vesiluonnon hoidon kannalta eikä kustannuksia voida osoittaa tietyllä aiheuttajalle;

3) metsien monimuotoisuutta edistävään kulutukseen;

4) metsäluonnolle haitallisten vieraskasvilajien hävittämiseen ja niiden leviämisen estämiseen metsätalousmaalla;

5) muihin 1–4 kohdassa tarkoitettuja hankkeita vastaaviin metsäluonnon hoitoa ja metsien monikäyttöä sekä maisema-, kulttuuri- ja virkistysarvoja korostaviin, alueellisesti merkittäviin hankkeisiin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännöt metsäluonnon hoitohankkeiden tuen kohdentamisesta sekä muista tässä pykälässä säädetyistä tuen ehdoista ja määräytymisperusteista.

5 luku

Tuen myöntäminen ja maksaminen

22 §

Tuen hakeminen

Tukea haetaan kirjallisesti metsäkeskukselta. Hakemukseen, toteuttamissuunnitelmaan, hoito- ja käyttösuunnitelmaan ja toteutusilmoitukseen on merkittävä asiakirjan laatijan nimi ja yhteystiedot.

Tukea on haettava ennen toimenpiteiden aloittamista. Toimenpiteet voidaan aloittaa vasta sen jälkeen, kun metsäkeskus on hyväksynyt hakemuksen ja toteuttamissuunnitelman. Taimikon varhaishoitoa, nuoren metsän hoitoa ja juurikäävän torjuntaa koskevan työn sekä suometsän hoitoon liittyvän pienartien tekemisen voi kuitenkin aloittaa sitä koskevan hakemuksen jättämisen jälkeen. Hakemukseen on sisällytettävä hankkeen kuvaus, sijainti, arvioitu alkamis- ja päättymisajankohta ja hankkeen toteuttamiseksi tarvittavan tuen määrä. Hakemukseen on lii-

tettava toteuttamissuunnitelma, jos se on tuen myöntämisen edellytyksenä 9 §:n mukaan.

Jos hakija on suuri yritys, sen on liitettävä hakemukseensa selvitys siitä, mitä toimia hakija tekee tai jättää tekemättä kohteella, jollei tukea myönnetä. Selvityksessä tulee lisäksi mainita ne vaihtoehdot, jotka se toteuttaa tai jättää toteuttamatta, jos hankkeelle ei myönnetä tässä laissa tarkoitettua tukea. *Suurella yrityksellä* tarkoitetaan muita kuin tiettyjen maa- ja metsätalouden alan ja maaseutualueiden tukimuotojen toteutamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 702/2014 liitteen 1 mikroyrityksiä koskevan määritelmän sekä pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevan määritelmän mukaisia yrityksiä.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään toteuttamissuunnitelman ja hankkeen toteuttamisen tuen samanaikaisesta hakemisesta, voidaan tukea hakea erikseen toteuttamissuunnitelman laatimiseen, jos toimenpide on tarkoitus rahoittaa yhteishankkeena.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tuen hakemisesta ja hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista.

23 §

Hankehaku

Metsäluonnon hoitohankkeen tuensaajat valitaan hankehaun perusteella. Metsäkeskus asettaa tällöin määräajan tuen hakemiseen. Hankehakuja voi olla enintään kolme vuodessa.

Metsäkeskuksen on tarkoituksenmukaisessa laajuudessa tiedotettava 1 momentissa tarkoitettujen tukien hakumahdollisuudesta, hankkeiden valintaperusteista ja hakemisessa noudatettavasta muusta menettelystä sekä tukien myöntämisen pääasiallisista edellytyksistä ja ehdoista.

Valintaperusteista ja -menettelystä voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

24 §

Sopimuksia koskeva menettely

Ympäristötukea koskevan hakemuksen tultua vireille metsäkeskuksen tulee neuvotella maanomistajan kanssa ympäristötukisopimuksen sisällöstä. Neuvotteluissa tulee sopia sopimuskohteen rajaamisesta sekä kohdetta koskevista käyttörajoituksista ja mahdollisista ympäristönhoitotoista. Metsäkeskuksen tulee lisäksi tarkistaa ympäristötukisopimuksen valmisteluun liittyvä 20 §:ssä tarkoitettu puuston arvoa koskeva tieto.

Metsäkeskuksen tulee laatia neuvotteluista pöytäkirja, johon merkitään tiedot sopimuskohteen rajaamisesta, kohdetta koskevista käyttörajoituksista sekä mahdollisista ympäristönhoitotoista. Pöytäkirjaan tulee lisäksi merkitä sopimuksen irtisanomista, purkamista ja siirtämistä koskevat ehdot. Metsäkeskuksen ja tuen hakijan on allekirjoitettava pöytäkirja.

Metsäkeskus tekee päätöksen ympäristötuesta pöytäkirjan tiedoin. Ympäristötukisopimus syntyy vasta, kun metsäkeskus on tehnyt tukipäätöksen. Metsäkeskuksen tukipäätös ja pöytäkirja muodostavat sopimuksen.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään 2 momentissa tarkoitettuun pöytäkirjaan merkittävistä tiedoista.

25 §

Metsäkeskuksen selvittämisvelvollisuus

Metsäkeskuksen tulee ennen asian ratkaisemista selvittää, kohdistuuko aiottuun toimenpiteeseen luonnonsuojelulain 9, 24, 29–35, 47–49, 55 ja 56 §:stä sekä 10 luvusta johtuvia rajoitteita. Metsäkeskuksen tulee tarvittaessa pyytää hakemuksesta lausunto siltä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, jonka toimialueella toimenpide on tarkoitus toteuttaa. Metsäkeskus saa kuitenkin ratkaista asian ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausuntoa sen jälkeen, kun kaksi kuukautta on kulunut lausuntopyynnön lähettämisestä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen.

26 §

Eräät hakemuksen ratkaisemista varten tarvittavat hakijan selvitykset

Yhteishankkeen toteuttamisen tai metsäluonnon hoidon tukea koskevaa päätöstä ei saa tehdä ennen kuin metsäkeskukselle on toimitettu selvitys, josta käy ilmi, että hankkeeseen osallistuvat maanomistajat ovat sitoutuneet toteuttamaan hankkeen.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta metsätiehankkeisiin. Jos kyse on muusta kuin yhteismetsän yksinään toteuttamasta metsätiehankkeesta, toteuttamisen tukea koskevaa päätöstä ei saa tehdä ennen kuin metsäkeskukselle on toimitettu kirjallisesti tiedoksi tiekunnan päätös yksityistien perusparantamisesta tai uuden metsätien tekemisestä sekä ajantasainen luettelo tieosakkaista ja heille määrätystä tieyksiköistä. Jos kyse on uuden metsätien tekemisestä, metsäkeskukselle tulee lisäksi toimittaa pöytäkirjanote tiekunnan perustamistoimituksesta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen selvitysten tulee olla asianmukaisesti allekirjoitettuja. Tällöin riittää, että päätöksentekoa varten on käytettävissä kopio alkuperäisestä allekirjoitetusta asiakirjasta. Alkuperäiset allekirjoitetut asiakirjat voidaan tuen maksamisen jälkeenkin tarvittaessa tarkastaa.

Jos tuettavasta toimenpiteestä on tehtävä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukaisesti arviointiselostus, tukipäätöstä ei saa tehdä ennen kuin metsäkeskus on saanut sen käyttöönsä.

27 §

Huomautus ja väliaikainen kiello

Metsäkeskus voi antaa huomautuksen asiamiehelle, joka laatii tässä laissa tarkoitettuihin tukiin liittyviä hakemuksia, toteuttamissuunnitelmia, toteutusilmoituksia, hoito- ja käyttösuunnitelmia tai muita tässä laissa tarkoitettuihin hakemusasioihin liittyviä asiakirjoja, jos hän on antanut mainituissa asiakirjoissa metsäkeskukselle harhaanjohtavia tai virheellisiä tietoja.

Maaseutuvirasto voi metsäkeskuksen esityksestä kieltää asiamiestä laatimasta 1 mo-

mentissa tarkoitettuja asiakirjoja, jos harhaanjohtavien tai virheellisten tietojen antaminen on metsäkeskuksen antamasta huomautuksesta huolimatta ollut toistuvaa.

Kieltoa koskevasta päätöksestä tulee käydä ilmi kiellon voimassaoloaika. Kielto voidaan asettaa enintään vuodeksi ja se tulee rajata maantieteellisesti.

28 §

Yhteisomistuksessa olevia kiinteistöjä koskeva menettely

Yhteisomistuksessa olevan kiinteistön sellaisilla yhteisomistajilla, jotka omistavat kiinteistöstä vähintään neljänneksen ja joihin kuuluvat kiinteistöä hoitavat yhteisomistajat, on yhteisesti oikeus koko kiinteistön osalta ryhtyä tämän lain nojalla tuettavaan toimenpiteeseen ja ottaa vastaan tukea, jos he lupuvat toimenpiteen toteuttamiskustannusten vaatimisesta muilta kuin toimenpiteeseen yhtyneiltä yhteisomistajilta. Myös yhdellä yhteisomistajalla, joka omistaa neljänneksen kiinteistöstä ja joka on kiinteistöä hoitava yhteisomistaja, on sama oikeus.

Kiinteistöä hoitavana yhteisomistajana pidetään sellaista yhteisomistajaa, joka on:

1) perintökaaren (40/1965) 24 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa sopimuksessa sovittu kiinteistön hoitajaksi;

2) yhteisomistajien tekemällä sopimuksella määritelty toimimaan tässä laissa tarkoitettuna kiinteistöä hoitavana yhteisomistajana; tai

3) kiinteistöllä asuva yhteisomistaja, jos 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua sopimusta ei ole tehty.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan sellaisiin jakamattoman kuolinpesän osakkaisiin, joiden arvioitu osuus on neljännes kiinteistöstä tuen myöntämisanakohtana.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään kiinteistöstä, sovelletaan myös kiinteistön määntöosaan, jota hallitaan sovintojaolla.

Tässä pykälässä tarkoitettujen päätöksen katsotaan tulleen yhteisomistajien tietoon, kun se on annettu tiedoksi yhdelle kiinteistöä hoitavista yhteisomistajista. Kuolinpesälle annettavasta tiedoksiannosta säädetään hallintolain (434/2003) 57 §:n 2 momentissa.

29 §

Toteuttamissuunnitelmaan perustuvaa tukea koskevat päätökset

Toteuttamissuunnitelman hyväksymisestä ja mainittuun suunnitelmaan sisältyvien töiden toteuttamisaikataulusta sekä toteuttamissuunnitelman laatimiseen myönnettävästä tuesta voidaan päättää erikseen ennen muuta tukea, jos toimenpiteet on tarkoitus rahoittaa yhteishankkeena.

Edellä 1 momentissa tarkoitettusta päätöksestä tulee käydä ilmi, että tuki myönnetään sillä ehdolla, että hanke toteutetaan metsäkeskuksen asettamassa määräajassa. Lisäksi ehtona on, että metsäkeskukselle toimitetaan sen asettamiin määräaikoihin mennessä tässä laissa säädetyt vaatimukset täyttävä toteuttamissuunnitelma ja hankkeen toteuttamisen tukea koskeva hakemus tai selvitys hankkeen loppuunsaattamisesta toteuttamissuunnitelman mukaisena muulla kuin tässä laissa tarkoitettulla rahoituksella. Toteuttamissuunnitelman tuki peritään takaisin, jos tuensaaja ei täytä tässä momentissa tarkoitettuja vaatimuksia metsäkeskuksen asettamiin määräaikoihin mennessä.

Toteuttamissuunnitelmaan perustuvassa toteuttamisen tukea koskevassa päätöksessä on mainittava ajankohta, johon mennessä mainittuun suunnitelmaan sisältyvät työt on saatettava loppuun. Toteuttamisen tuen maksatus keskeytetään ja jo maksettu tuki peritään takaisin, jos tuen saaja ei saata hanketta loppuun metsäkeskuksen asettamassa määräajassa.

30 §

Eräät tuen määrään liittyvät päätökset

Siltä osin kuin toteuttamissuunnitelmaan perustuvan toteuttamisen tuen määrä määräytyy toteutuneiden kustannusten perusteella, metsäkeskuksen tulee valtionavustuslain 11 §:ssä tarkoitettuna päätöksen lisäksi erikseen päättää tuen lopullisesta määrästä sen jälkeen, kun hanke on saatettu loppuun ja siitä on esitetty metsäkeskukselle hyväksyttävä

toteutusilmoitus. Sama koskee ympäristönhoitotöiden tukea.

Metsäkeskuksen tulee asiasta tiedon saatuaan erikseen päättää, voidaanko hakemuksessa ilmoitettujen työ- ja tarvikemäärien ja kustannusten ylitys hyväksyä. Vähäisistä ylityksistä päätös tehdään kuitenkin vasta tuen lopullista määrää koskevan päätöksen yhteydessä.

Metsäkeskuksen tulee taimikon varhaishoitoa, nuoren metsän hoitoa ja juurikäävän torjuntaa koskevan toteutusilmoituksen perusteella päättää tuen lopullisesta määrästä. Erillistä päätöstä ei tarvita, jos hoitotyö on tehty alkuperäisen hakemuksen laajuusena.

31 §

Päätöksen allekirjoittaminen

Metsäkeskuksen päätös tuen myöntämisestä, maksamisesta tai epämisestä voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

32 §

Tuen maksaminen

Enintään 300 euron tuki maksetaan yhdessä erässä.

Siltä osin kuin toteuttamissuunnitelmaan perustuvan tuen määrä määräytyy toteutuneiden kustannusten perusteella, tuen ja sen erien maksamisen edellytyksenä on, että metsäkeskukselle toimitetaan kopiot tositteista.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, ympäristötuki maksetaan yhdessä erässä sopimuskauden alkaessa. Yli 10 000 euron ympäristötuki voidaan kuitenkin maksaa useammassa kuin yhdessä erässä. Ympäristönhoitotöistä maksettava tuki maksetaan vasta sen jälkeen, kun metsäkeskus on tehnyt tuen lopullista määrää koskevan päätöksen.

Toteuttamissuunnitelman ja toteutusilmoituksen laatijaan tai muuhun tuensaajan käyttämään asiamieheen sovelletaan, mitä valtionavustuslain 12 §:n 4 momentissa säädetään tuen maksamista varten annettavista tiedoista.

33 §

Kiinteistötietojärjestelmään merkittävät tiedot

Metsäkeskuksen tulee huolehtia ympäristötukisopimuksen tallentamisesta kiinteistötietojärjestelmään, kun tuen myöntämispäätös on tehty. Maaseutuviraston tulee huolehtia näiden sopimusten muuttamista, irtisanomista ja purkamista koskevien tietojen tallentamisesta kiinteistötietojärjestelmään.

6 luku

Tukeen liittyvät veloitteet ja valvonta

34 §

Velvollisuus sallia tien virkistyskäyttö

Maanomistaja, jolle on myönnetty tukea metsätien tekemiseen, on velvollinen sallimaan metsätien tai yksityistien virkistyskäytön maksutta. Käyttöä voidaan kuitenkin rajoittaa, jos se on tarpeen tien vaurioitumisen estämiseksi, arkojen alueiden suojelemiseksi, tien turvallisen käytön varmistamiseksi tai sen varmistamiseksi, että tietä voidaan käyttää asianmukaisesti metsätalouden kuljetuksiin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu velvoite on voimassa kymmenen vuotta siitä, kun toimenpiteeseen myönnetty tuki on kokonaan maksettu.

35 §

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus

Maanomistaja, jolle on myönnetty tukea nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, suometsän hoitoon tai metsätien tekemiseen, on velvollinen huolehtimaan toimenpiteen kohteena olleen alueen tai metsätien hoidosta ja kunnossapidosta kymmenen vuotta toimenpiteelle myönnetyn tuen loppuun maksamisesta. Maanomistaja, jolle on myönnetty tukea taimikon varhaishoitoon, on

velvollinen huolehtimaan toimenpiteen kohteena olevan alueen hoidosta ja kunnossapidosta seitsemän vuotta toimenpiteelle myönnetyn tuen loppuun maksamisesta. Kunnossapidon kohteena olevaa aluetta ei saa alkaa käyttää siten, että alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen olennaiselta osin estyy.

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuuteen kuuluu:

1) taimikon varhaishoidon tuen osalta, että taimikon jatkokehityksestä huolehditaan niin, ettei kohteelle ole tarpeen myöntää nuoren metsän hoitoon tukea ennen kuin seitsemän vuotta on kulunut taimikon varhaishoitoon myönnetyn tuen loppuun maksamisesta;

2) suometsän hoidon tuen osalta, että suometsän hoitoalueella kaivetut ja peratut uomat sekä tehdyt laitteet ja rakenteet pidetään tarkoitustaan vastaavassa kunnossa ja alueella suoritetaan tarpeelliset metsänhoitotyöt;

3) metsätien tekemisen tuen osalta, että metsätiellä, muulla yksityistiellä ja erillisellä varastoalueella huolehditaan tarpeellisesta sorastuksesta, rumpujen ja siltojen korjauksesta sekä tukkeutuneiden ojien avaamisesta ja muista tien kunnossapidon edellyttämistä töistä.

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuuteen kuuluu, että maanomistaja, jolle on myönnetty tukea taimikon varhaishoitoon, nuoren metsän hoitoon tai terveyslannoitukseen, ei saa tehdä 1 momentissa tarkoitettuna seitsemän tai kymmenen vuoden ajanjaksona tuen loppuun maksamisesta toimenpiteen kohteena olevalla alueella uudishakkuuta eikä sellaisia hakkuuta, jotka eivät ole metsänkasvatuksen kannalta tarkoituksenmukaisia. Uudistushakkuun voi tehdä vain silloin, kun kohteella on tapahtunut sellainen luonnontuho, joka edellyttää uudistushakkuuta.

Hoito- ja kunnossapitovelvoitteen mukaisiin töihin ei saa käyttää tässä laissa tarkoitettua rahoitusta.

36 §

Hoito- ja kunnossapitovelvoitteen siirtyminen

Kiinteistön tai muun alueen omistusoikeuden siirtyessä uudelle omistajalle tälle siirtyy

myös sen hoito- ja kunnossapitovelvollisuus. Jos kiinteistö tai alue lunastetaan ja kiinteistön tai alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen tällöin olennaiselta osin estyy, metsäkeskuksen tulee hakemuksesta lakkauttaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuus saatuaan asiasta tiedon. Tällöin maanomistajalla ei ole tuen palautusvelvollisuutta.

37 §

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden lakkauttaminen

Metsäkeskus voi lakkauttaa alueen tai metsätien hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden, jos:

- 1) maanomistaja on olennaiselta osin menettänyt valtion varoilla rahoitettuun työhön perustuvan taloudellisen hyödyn;
- 2) hyödyn menetyksen syynä on luonnon tuho tai muu maanomistajasta riippumaton syy; ja
- 3) työn uusiminen ei ole tarkoituksenmukaista.

Metsäkeskus voi lakkauttaa alueen tai metsätien hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden, jos rahoitettuun työhön perustuva taloudellinen hyöty menetetään sen vuoksi, että:

- 1) alue tai sen merkittävä osa kaavassa osoitetaan muuhun käyttöön kuin metsätalouksmaaksi;
- 2) alueesta tai sen merkittävästä osasta tehdään ympäristötukisopimus tai muu vastaava sopimus; tai
- 3) alueeseen kohdistetaan lain nojalla asetettuja käyttörajoituksia tai toimenpidekieltoja.

Jos maanomistaja lopettaa alueen tai sen merkittävän osan käytön metsätalouksmaana, metsäkeskuksen on lakkautettava alueen hoito- ja kunnossapitovelvoite.

Maanomistaja ei ole velvollinen palauttamaan saamaansa tukea, jos hoito- ja kunnossapitovelvollisuus lakkautetaan 1 tai 2 momentin perusteella. Jos hoito- ja kunnossapitovelvoite lakkautetaan 3 momentin perusteella, maanomistaja on velvollinen palauttamaan saamaansa tuen.

38 §

Tukeen liittyvä tiedonantovelvollisuus

Tuen saamisen edellytyksenä on, että hakemusasiakirjoissa ilmoitettuja toteutuneita kustannuksia koskevat alkuperäiset tositteet voidaan tuen maksamisen jälkeenkin tarvittaessa tarkastaa. Alkuperäiset tositteet ja 26 §:ssä tarkoitettut alkuperäiset allekirjoitetut selvitykset tulee säilyttää kymmenen vuotta tuen loppuun maksamisesta.

Toteuttamissuunnitelman laatijaan tai muuhun tuensaajan käyttämään asiamieheen sekä tuettavan hankkeen toteuttajaan sovelletaan, mitä valtionavustuslain 14 §:ssä säädetään valtionavustuksen saajan tiedonantovelvollisuudesta.

Maanomistajan on ilmoitettava viipymättä metsäkeskukselle sellaisen alueen luovutuksesta, josta on tehty ympäristötukisopimus. Lisäksi maanomistajan on ilmoitettava metsäkeskukselle luonnontuhosta tai muusta maanomistajasta riippumattomasta syystä aiheutuneesta olosuhteiden muutoksesta ympäristötukisopimusalueella.

39 §

Metsäkeskuksen valvontatehtävä

Metsäkeskuksen tehtävänä on valvoa tukien myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyviä edellytyksiä ja tukiin liittyvien velvoitteiden noudattamista noudattaen, mitä valtionavustuslain 15–17 §:ssä säädetään. Sen lisäksi metsäkeskuksella on tarvittaessa oikeus tarkastaa, onko tuettavan hankkeen toteuttaja täyttänyt tukeen liittyvät velvoitteet. Metsäkeskuksen tarkastusoikeuteen ja tarkastusten suorittamiseen sovelletaan tällöin edellä mainittuja valtionavustuslain säännöksiä. Tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä säädetään lisäksi hallintolain 39 §:ssä. Tarkastusta ei saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.

Metsäkeskuksen tulee antaa tuensaajalle mahdollisuus maastotarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamiseen, jos puutteet ovat vähäisiä ja kohtuullisen helposti korjattavissa. Jos metsätien virkistyskäytön sallii-

misvelvollisuuden laiminlyönti on vähäinen, metsäkeskuksen tulee neuvoa maanomistajaa mainitun velvollisuuden sisällöstä ja antaa maanomistajalle mahdollisuus laiminlyönnin korjaamiseen. Metsäkeskuksen tulee tällöin asettaa määräaika puutteiden tai laiminlyönnin korjaamiseen.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään metsäkeskuksen tehtäviin kuuluvien tarkastusten määrästä ja kohdentamisesta sekä muista valvonnan järjestämisen teknisistä yksityiskohdista.

7 luku

Tuen palauttaminen ja takaisinperintä sekä sopimuksen purkaminen ja irtisanominen

40 §

Tuen palauttaminen ja takaisinperintä

Tuen palauttamisen ja takaisinperinnän perusteista säädetään valtionavustuslaissa. Tuki, joka tulee valtionavustuslain 20 §:n nojalla palauttaa, tulee maksaa takaisin metsäkeskukselle. Jos tuki on maksettu useassa erässä, valtionavustuslain 24 §:ssä tarkoitettua korkoa palautettavalle tai takaisinperittäväälle määrälle on maksettava tuen loppuun maksamisesta lukien. Mainitun säännöksen mukaista korkoa on maksettava tukea takaisin perittäessä siihen päivään, kun metsäkeskus tekee 2 momentissa tarkoitetun esityksen Maaseutuvirastolle. Poiketen siitä, mitä valtionavustuslain 20 §:ssä säädetään, tuki saadaan jättää palauttamatta, jos se on alle 100 euroa.

Metsäkeskuksen tulee tehdä Maaseutuvirastolle esitys tuen takaisinperimiseksi, jos sen tietoon tulee valtionavustuslain 21 tai 22 §:ssä säädetty takaisinperinnän peruste. Sen jälkeen Maaseutuvirasto päättää tuen takaisinperinnästä. Jos kyse on hoito- ja kunnossapitovelvoitteen tai tien virkistyskäyttöä koskevan velvoitteen rikkomisesta, valtionavustuslain 28 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräaika lasketaan velvoitteen voimassaoloajan päättymisestä.

Tuki peritään takaisin tuensaaajalta, jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä. Ympäristötuki peritään takaisin siltä, joka ei omistusaikanaan ole noudattanut ympäristötukisopimukseen liittyviä velvoitteita. Taimikon varhaishoitoon, nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, suometsän hoitoon ja metsätien tekemiseen myönnetty tuki peritään takaisin siltä, joka on omistusaikanaan rikkonut hoito- ja kunnossapitovelvollisuutensa. Samalla lakkaa alueen hoito- ja kunnossapitovelvollisuus ja metsätien tekemisen tuen osalta myös tien virkistyskäytön sallimista koskeva velvoite. Metsätien tekemiseen myönnetty tuki peritään takaisin myös siltä, jonka omistusaikana tien virkistyskäytön sallimista koskevaa velvollisuutta ei ole noudatettu. Samalla lakkaavat tien virkistyskäytön sallimista koskeva velvoite ja alueen hoito- ja kunnossapitovelvollisuus.

Jos tuen myöntämiseen on sovellettu yhteisomistuksessa olevia kiinteistöjä koskevia menettelysäännöksiä, tukea ei 3 momentista poiketen voida periä takaisin sellaiselta yhteisomistajalta, joka ei ole ottanut vastaan tukea, ellei tällainen yhteisomistaja tai uusi yhteisomistaja ole itse osallistunut tuen takaisinperimisen perusteena olevaan toimintaan.

41 §

Sopimuksen purkaminen

Maaseutuvirasto voi metsäkeskuksen esityksestä päätöksellään määrätä ympäristötukisopimuksen purettavaksi ja jo maksetun tuen takaisinperittäväksi, jos maanomistaja on omalla menettelyllään tietoisesti heikentänyt ympäristötukikohteen biologista monimuotoisuutta tai muutoin olennaisesti rikkonut sopimusehtoja. Maanomistaja on tällöin velvollinen palauttamaan maksetun tuen Maaseutuvirastolle.

Tuki voidaan periä takaisin myös sopimuksen voimassaoloajan jälkeen, jos sopimusta on rikottu 1 momentissa tarkoitettulla tavalla sopimuksen voimassaoloaikana.

42 §

Maaseutuviraston oikeus irtisanoa sopimus

Maaseutuvirasto on velvollinen metsäkeskuksen esityksestä tai maanomistajan hakemuksesta päätöksellään määräämään ympäristötukisopimuksen irtisanottavaksi ja jo maksetun tuen osittain takaisinperittäväksi, jos sopimuksen kohteena olevasta alueesta tehdään luonnonsuojelualue.

Maaseutuvirasto voi metsäkeskuksen esityksestä tai maanomistajan hakemuksesta päätöksellään määrätä ympäristötukisopimuksen irtisanottavaksi ja jo maksetun tuen osittain takaisinperittäväksi, jos kohteen biologista monimuotoisuutta koskevat olosuhteet tai muut sopimusvelvoitteiden täyttämiseen vaikuttavat olosuhteet ovat muuttuneet niin, ettei sopimuksen voimassaololle enää ole perusteita tai sopimuksen voimassaolon jatkaminen olisi kohtuutonta.

Maanomistaja on 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa velvollinen palauttamaan sopimuskaudesta jäljellä olevia kalenterikuukausia vastaavan osan maksetusta tuesta Maaseutuvirastolle. Jos alueen omistusoikeus on vaihtunut, palautusvelvollinen on alueen uusi omistaja. Maanomistaja ei ole 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa velvollinen maksamaan valtionavustuslain 24 §:ssä säädettyä korkoa palautettavalle määrälle.

43 §

Maanomistajan oikeus irtisanoa sopimus

Jos sopimuksen kohteena olevan alueen omistaja vaihtuu, uudella omistajalla on oikeus irtisanoa sopimus ilmoittamalla irtisanomisesta kirjallisesti metsäkeskukselle kuuden kuukauden kuluessa omistusoikeuden siirtymisestä. Irtisanominen tulee voimaan, kun uusi omistaja on maksanut metsäkeskukselle takaisin sopimuskaudesta jäljellä olevia täysiä kalenterikuukausia vastaavan osan maksetusta ympäristötuesta.

Maanomistajalla on halutessaan muutoinkin oikeus irtisanoa sopimus. Irtisanominen tulee voimaan, kun maanomistaja on maksa-

nut metsäkeskukselle takaisin 1 momentissa tarkoitettun määrän 10 prosentilla korotettuna.

8 luku

Erinäiset säännökset

44 §

Maa- ja metsätalousministeriön valvontatehtävä

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä on valvoa metsäkeskuksen ja Maaseutuviraston toimintaa niiden hoitaessa tässä laissa säädettyjä tehtäviä. Ministeriöllä on oikeus saada metsäkeskukselta ja Maaseutuvirastolta valvontatehtäväänsä liittyviä yleisiä käyttö- ja seurantatietoja ja tehdä tämän lain noudattamisen valvonnassa tarpeellisia metsäkeskuksen ja Maaseutuviraston toimintaan kohdistuvia tarkastuksia. Mainitut tarkastukset voivat sisältää asiakirjatarkastuksia ja paikan päällä tehtäviä tarkastuksia, jos niillä on olennaista merkitystä tämän lain noudattamisen varmistamiseksi tuen myöntämisessä, maksamisessa ja käytön valvonnassa. Ministeriön tarkastusoikeudesta ja tarkastusten suorittamisesta säädetään valtionavustuslain 16 ja 17 §:ssä.

Maa- ja metsätalousministeriöllä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada metsäkeskukselta ja Maaseutuvirastolta sellaisia tehtävänsä hoitamiseksi välttämättömiä tietoja tuen hakijaa ja saajaa koskevista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tämän lain noudattamisen varmistamiseksi tuen myöntämisessä, maksamisessa ja käytön valvonnassa.

45 §

Maaseutuviraston valvontatehtävä

Maaseutuviraston tehtävänä on suorittaa tämän lain noudattamisen valvonnassa tarpeellisia metsäkeskuksen toimintaan kohdistuvia tarkastuksia sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriö tarkemmin määrää.

Maaseutuviraston valvontatehtävän osalta noudatetaan tällöin, mitä 44 §:ssä säädetään maa- ja metsätalousministeriön valvontatehtävästä.

Maaseutuvirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada metsäkeskukselta sellaisia tehtävänsä hoitamiseksi välttämättömiä tietoja tuen hakijaa ja saajaa koskevista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tämän lain noudattamisen varmistamiseksi tuen myöntämisessä, maksamisessa ja käytön valvonnassa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään Maaseutuviraston tehtäviin kuuluvien tarkastusten määrästä ja kohdentamisesta sekä muista valvonnan järjestämisen teknisistä yksityiskohdista.

46 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyä päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan valtionavustuslain muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Takaisinperintää, sopimuksen purkamista ja irtisanomista sekä asiamiehelle määrättyä väliaikaista kieltoa koskevassa asiassa muutosta haetaan kuitenkin valittamalla hallinto-oikeuteen ilman oikaisuvaatimusmenettelyä. Oikaisuvaatimus metsäkeskuksen päätöksestä tehdään metsäkeskukselle. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun metsäkeskuksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka hallinto-oikeuden tuomiopiirissä pääosa kyseessä olevasta metsätalousmaasta sijaitsee.

Muutoksenhakuviranomaisen on varattava metsäkeskukselle tilaisuus tulla kuulluksi.

47 §

Maastomittaukset

Tähän lakiin liittyvissä maastossa tehtävissä mittauksissa käytetään metsätaloudessa yleisesti käytettäviä mittaus- ja arviointin menetelmiä.

9 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

48 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tämä laki on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.

Tämän lain muita kuin tuen myöntämistä koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin tämän lain nojalla myönnettyyn tukeen lain voimaansaoloajan päätyttyä. Tämän lain nojalla myönnetty tuki tulee maksaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023.

Sen lisäksi, mitä 4 §:n 2 momentin 5 kohdassa säädetään, yksityisellä maanomistajalla tarkoitetaan myös sellaisen yhteismetsän tai yhteisen alueen osakaskuntaa, joka on muodostettu ennen 1. maaliskuuta 2003.

Taimikon varhaishoitoon ja nuoren metsän hoitoon ei voida 11 ja 12 §:n nojalla myöntää tukea, ellei ole kulunut kymmentä vuotta samalla kohteella rahoitetun kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaisen nuoren metsän hoitotyöstä.

Terveyslannoitukseen ei voida 13 §:n nojalla myöntää tukea, ellei ole kulunut 20:tä vuotta samalla kohteella rahoitetun kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisen terveyslannoituksen tuen loppuun maksamisesta.

Suometsän hoitoon ei voida 15 §:n nojalla myöntää tukea, ellei kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain tai vastaavan aiemman lain mukaisen kunnostusojituksen rahoituksen loppuun maksamisesta ole kulunut vähintään 20:tä vuotta. Tuki voidaan kuitenkin myöntää, jos edellisestä kunnostusojituksen rahoituksen loppuun maksamisesta julkisin varoin on kulunut vähintään kymmenen vuotta ja toimenpiteet ovat poikkeuksellisista luonnonolosuhteista johtuen välttämättömiä.

Metsätien tekemiseen ei voida 16–18 §:n nojalla myöntää tukea, ellei kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain tai vastaavan aiemman lain mukaisesta tiehankkeen rahoituksen loppuun maksamisesta ole kulunut vähintään 20:tä vuotta. Tästä edellytyk-

sestä voidaan kuitenkin poiketa, jos tien käyttö on olennaisesti muuttunut metsätalouden kuljetusten laajenemisen tai muuttuu arvioidun laajenemisen vuoksi taikka jos tie ei enää rakenteeltaan sovellu nykyisen puutava-

rankuljetuskaluston käyttöön. Lisäksi edellytyksenä on, että tien tekemisen tai sen perusparannuksen edellisen rahoituksen loppuun maksamisesta julkisin varoin on kulunut vähintään kymmenen vuotta.

2.

Laki**kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain ja kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan kestävän metsätalouden rahoituksesta annettu laki (1094/1996) ja kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annettu laki (1349/1996).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleisiin asioihin sovelletaan 1 §:ssä mainittuja lakeja ja niiden nojalla annettuja säännöksiä.

Tämän lain voimaantulon jälkeen rahoitusta koskeva asia voidaan kuitenkin ratkaista 1 §:ssä mainittujen lakien mukaisesti, jos rahoitusta haetaan viimeistään 20 päivänä maaliskuuta 2015 ja rahoitus myönnetään viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2015. Tällöin rahoitus on maksettava viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2019.

Suomen metsäkeskuksen on pyydettävä 2 momentissa tarkoitettua hakemuksen lähettäjää toimittamaan hallintolain (434/2003) 22 §:n 1 momentissa tarkoitettujen puuttuvien selvitykset viimeistään 10 päivänä huhtikuuta 2015. Hakijan on toimitettava mainitut ja muut hakemusta täydentävät selvitykset metsäkeskukselle viimeistään 15 päivänä toukokuuta 2015.

3.

Laki**kestävän metsätalouden rahoituslain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

2 §

Tällä lailla kumotaan kestävän metsätalouden rahoituslaki (544/2007).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20_____.

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Eurooppa- ja ulkomaankauppaministeri *Lenita Toivakka*